

Proef ingediend met het oog op het behalen van de graad van
Master of Science in de Communicatiewetenschappen

De effectiviteit en wenselijkheid van een beleidsaanpak voor online inbreuken op auteursrechtelijk beschermde audiovisuele content in Vlaanderen.

Amber Lisa DEMUYNCK
0512971
Academiejaar 2017-2018

Promotor: Tim Raats
Jury: Eline LIVEMONT

Economische & sociale wetenschappen & Solvay Business School

We worden geconfronteerd met de boodschap dat piraterij van films en series grote schade aanricht. Financiële middelen stromen niet terug naar de rechthebbenden. Op lange termijn beweert de sector dat de diversiteit en creativiteit van audiovisuele content in het gedrang komt, ook in Vlaanderen. Echter, in een online context is dit volgens sommigen achterhaald. Er is dan ook een tweestrijd en onduidelijkheid over wat de impact is van het online verspreiden van auteursrechtelijk beschermde audiovisuele content zonder toestemming van rechthebbenden. Om dit op te vangen werd in dit onderzoek gekozen om een overzicht te geven van bestaande Europese maatregelen en hun evaluatie aan de hand van een online desk research. De geïdentificeerde directe en indirecte maatregelen werden aan de hand van de discourses rond impact gecategoriseerd. Vervolgens werden Vlaamse experts uit de sector en het beleid geïnterviewd en op basis van hun argumenten over bepaalde maatregelen werd een terugkoppeling gemaakt. Wat een duidelijk zicht schept op de wenselijkheid en haalbaarheid van maatregelen voor de Vlaamse audiovisuele sector en bevoegde beleidsorganen. We concluderen dat verschillende Vlaamse stakeholders aansluiten op discourses en de hieraan gelinkte wensbare maatregelen, maar de haalbaarheid is sterk contextafhankelijk. Enerzijds worden kleine Europese mediasystemen gekenmerkt door een aantal moeilijkheden die de duurzaamheid van deze sectoren onder druk zetten. Anderzijds zijn Vlaamse films en series enorm populair. Dit zorgt voor uitdagingen en opportuniteiten van constante technologische evoluties en het veranderend kijkgedrag. In Vlaanderen moet gezocht worden naar een balans tussen verschillende maatregelen waarbij beleidsmakers als de audiovisuele sector compromissen moeten sluiten en een proactieve houding aannemen.

Trefwoorden: audiovisuele sector, Europese mediamarkt, online inbreuken intellectuele eigendom, digitalisering, kijkgedrag

Aantal woorden: 24.042

In de eerste plaats wil ik mijn promotor, professor Tim Raats, oprecht bedanken voor de begeleiding doorheen het academiejaar. Zijn begeleiding en gedrevenheid bij dit onderwerp hebben mij gemotiveerd om te blijven doorzetten.

Vervolgens bedank ik graag alle respondenten die tijd maakten om mij te ontvangen en te woord te staan. Zonder hun inbreng was de realisatie van dit onderzoek onmogelijk geweest. Ook Ilse Schooneknaep, Sarah Van Reempts en Fabienne Brison wil ik bedanken voor het informele gesprek over dit onderwerp die mij beide inspiratie gaven.

In het bijzonder wil ik Jellen T'Jaeckx en Tom De Backer bedanken voor het nauwkeurig nalezen van mijn masterproef.

Een speciaal dankwoord gaat naar Charlotte Van Hacht, die met haar talent twee mooie illustraties ontwierp om de boodschap van mijn onderzoek vorm te geven.

Tot slot wil ik mijn ouders bedanken. Zij hebben mij altijd kansen gegeven en blijven in mij geloven. De steun die ik van hen kreeg de voorbije vier jaar is onvoorwaardelijk. Niet te vergeten zijn mijn vrienden en vriendinnen, op wie ik altijd kan rekenen. Hun luisterend oor en motiverende gesprekken zorgden ervoor dat ik nooit de moed verloor. Allerlaatst wil ik de collega's van Theater Aan Zee een woord van dank geven. Zij hebben mij doorheen de laatste loodjes geholpen.

Abstract	i
Dankwoord	ii
Inhoudstafel	iii
Lijst van figuren	vi
Lijst van bijlagen	vi
1 Algemene inleiding.....	1
1. Probleemstelling en relevantie	1
2. Onderzoeksvraag en afbakening onderzoek.....	4
3. Structuur van deze masterproef en gebruikte methoden	5
Deel I: Theoretisch kader	6
1 Wat betekent online piraterij in de audiovisuele sector?.....	7
1.1 Een korte definiëring van online piraterij en de socio-economische context	7
1.2 Hoe werkt online piraterij technisch?	9
1.3 Wanneer is er een inbreuk op auteursrechtelijke content? Een juridische schets ..	11
2 De economische duurzaamheid van kleine Europese audiovisuele industrieën staat onder druk. Welke rol spelen inbreuken op auteursrechtelijke content?	13
2.1 Robuustheid van kleine Europese audiovisuele ecosystemen.....	14
2.2 De kwetsbaarheid van kleine Europese audiovisuele ecosystemen.....	14
2.2.1 Kleine Europese audiovisuele mediasystemen zijn afhankelijk.....	14
2.2.2 Fragmentatie in plaats van harmonisatie	15
2.2.3 Een gebrek aan schaalvoordelen	16
2.2.4 Europese audiovisuele content reist slecht	16
2.2.5 Gevolg: protectionisme kenmerkt het mediabeleid in kleine Europese lidstaten	17
2.3 Piraterij is één van de hedendaagse uitdagingen.....	17
3 Verschillende opvattingen rond de impact van piraterij creëren spanningen en vertalen zich in verschillende acties en reacties	19
3.1 Piraterij is een misdrijf.....	19
3.1.1 Standpunten en aanhangers	19
3.1.2 Lobby leidt tot criminalisatie om intellectueel eigendom te beschermen	21
3.2 Audiovisuele content waar en wanneer je wil	22
3.2.1 Standpunten en aanhangers	22

3.2.2	De sector moet het illegale aanbod evenaren	24
3.3	Is er een tussenpositie mogelijk?	25
3.3.1	Standpunten en aanhangers	25
3.3.2	Aanpak: de zoektocht naar een balans	27
4	Conclusie theoretisch kader	28
Deel II: Terugkoppeling van discoursen en een overzicht aan maatregelen in een Vlaamse context.....		
		29
1	Empirische onderzoeksvragen en structuur onderzoeksopzet.....	30
2	Bespreking methodologie	31
2.1	Methode één: quickscan aan de hand van online desk research	32
2.2	Methode twee: stakeholders reflecteren aan de hand van expertinterviews	33
3	Overzicht van bestaande acties tegen online inbreuken op auteursrechtelijk beschermde audiovisuele content in de Europese Unie en hun impact	36
3.1	Directe handhaving met het doel online piraterij te corrigeren	38
3.1.1	Directe handhaving op het niveau van de aanbodzijde.....	40
3.1.1.1	De overheid maakt juridische maatregelen mogelijk.....	40
3.1.1.2	Administratieve maatregelen door de sector zelf om de toegang tot illegale content te beperken.....	41
3.1.1.3	Ex ante.....	42
3.1.1.4	‘Follow the money’	43
3.1.2	Directe handhaving op het niveau van de vraagzijde	43
3.1.2.1	De overheid neemt wettelijke maatregelen.....	43
3.1.2.2	De sector onderneemt administratieve maatregelen om gebruikers te penaliseren.....	44
3.2	Indirecte maatregelen die legale verspreiding en consumptie motiveren.....	46
3.2.1	De optimalisatie van het legale aanbod op het niveau van de aanbodzijde	46
3.2.1.1	Het voorzien van een online aanbod	47
3.2.1.2	Ruimte voor flexibiliteit van het huidige businessmodel en experiment... ..	50
3.2.2	Op het niveau van de vraag de legale consumptie motiveren	51
3.2.2.1	Het bewustzijn verhogen door sensibilisering.....	51
3.2.2.2	Berichtgeving in de media	53
3.2.2.3	De consument de weg tonen naar het legale aanbod.....	53
3.3	Een holistische aanpak is gewenst	55
4	Stakeholderconsultatie aan de hand van expertinterviews	57

4.1	Stakeholders situeren zich binnen de verschillende discoursen.....	57
4.2	Consensus in Vlaanderen: noodzaak tot snel handelen.....	60
4.3	Een inschatting van directe handhaving en indirecte maatregelen.....	61
4.3.1	Stakeholders over directe handhaving	61
4.3.2	Stakeholders over indirecte maatregelen.....	64
4.4	Een gelaagd probleem vraagt een gelaagde oplossing om een duurzame toekomst van de Vlaamse audiovisuele industrie te garanderen	67
	Algemene conclusie.....	69
1.	Centrale bevindingen	69
2.	Aanbevelingen.....	72
3.	Beperkingen en verder onderzoek.....	74
	Bibliografie	75
	Bijlagen	87

Lijst van figuren

Figuur 1: Overzicht van bevroagde experts

Figuur 2: Toolbox maatregelen

Figuur 3: Checklist bestaande Europese maatregelen

Figuur 4: Categorisering maatregelen en discours

Figuur 5: Vlaamse stakeholders binnen categorisering maatregelen en discours

Lijst van bijlagen

Bijlage 1: Ondertekende *informed consent forms*

Bijlage 2: Topiclijst

Bijlage 3: Transcripties

1. Probleemstelling en relevantie

De komst van het internet zorgt ervoor dat content, zowel legaal als illegaal, makkelijker kan worden gedeeld. Dit gebeurt dan ook en meer audiovisuele content wordt bekeken, maar ook het kijkgedrag zelf verandert. De imec Digimeter Studie (imec, 2017, p. 86) leert ons dat één op de vier Vlaamse jongeren tussen de vijftien en negentien gebruik maakt van streamingdienst Popcorn Time op maandelijkse basis. Een generatie ouder verkiest het downloaden van illegale content via *peer-to-peer* netwerken. Opvallend is een daling van het illegale kijkgedrag en een stijging van online legale diensten zoals Netflix, YouTube, Yelo Play van Telenet, enz. Het is duidelijk dat kijkers meer en meer kiezen voor gebruiksgemak van content *on-demand*, wat de huidige waardenketen van deze sector onder druk zet (Broos, 2018; MUSO, 2018). Onderzoeken verwijzen vaak naar hoe grote mediamarkten hiermee omgaan, maar voor fragiele Europese audiovisuele markten, die al onder druk stonden, is voorsprong nemen op snel opvolgende digitale evoluties een belangrijk gegeven (Cineuropa, 2018a; Depreeuw, Strowel, Braet, & Van Passel, 2017, p. 81; Mason, 2008, p. 4).

Al enkele jaren lezen we krantenkoppen als “Belgische filmindustrie verliest jaarlijks dertig miljoen aan piraterij” of “Vlaamse film krijgt klappen” (Ceulemans, & Verberckmoes, 2017; Datanews, 2006). De boodschap is duidelijk: de al fragiele Vlaamse audiovisuele sector lijdt onder online piraterij en misloopt inkomsten. Hierdoor moeten bijvoorbeeld besparingen worden doorgevoerd (Cinevox, 2016; De Standaard, 2017; Tuffin, 2016; Vandecasteele, 2016). De sector schenkt dan ook veel aandacht aan het bestrijden van online piraterij. Niet enkel worden sensibiliseringsacties ondernomen, zoals de onlangs ludieke actie met de verkeerde subtitels, maar ook blijft het merendeel van de sector achter bepaalde maatregelen staan waarin directe handhaving wordt opgelegd aan de verspreider, maar ook de consument (Islamaj, 2018; Vertigo, 2018). Duitsland, waar aan consumenten boetes worden opgelegd, wordt hierbij vaak als voorbeeldcase naar voor geschoven (Lecluyse, 2017; Tuffin, 2016). Tegenspraak hierop is er altijd al geweest, maar de laatste tijd lezen we meer en meer een oproep tot nuance in dit debat richting een tussenpositie. Kritische stemmen in de Vlaamse

sector zijn ervan overtuigd dat iets moet worden gedaan om inbreuken op het auteursrecht te vermijden, maar ze zijn zich er ook van bewust dat niet enkel piraterij, maar ook de opkomst van diverse online spelers en de blijvende structurele problemen in kleine Europese mediasystemen meer en meer een rol spelen (Debackere, B., & Dhoedt, S., 2018). We lezen dan ook in het meest recente VAF-jaarverslag dat er de laatste jaren geen frappante daling is van cinemabezoeken en dat legale online consumptie van Vlaamse content blijft stijgen (Vlaams Audiovisueel Fonds, 2018, p. 93). Toch blijven verschillende contentmakers negatief tegenover de toekomst van de groeiende Vlaamse contentindustrie, waarin inbreuken op auteursrecht een belangrijke rol zouden blijven spelen (De Wolf, 2018).

Het is hoe dan ook duidelijk dat er geen gelijkgestemdheid bestaat over wat de impact is van online inbreuken op auteursrecht van audiovisuele content. Dit creëert een spanningsveld van polariserende en tegengestelde opinies (Karaganis, 2011, p. 8). Enerzijds zijn er opportuniteiten gecreëerd om structurele problemen te verbeteren in kleine Europese mediasystemen, zoals fragmentatie, promotie, beperkte schaalvoordelen of afhankelijkheid. Anderzijds is het makkelijker verspreiden van content een obstakel en worden deze problemen doorgetrokken omdat bijvoorbeeld fysieke inkomsten niet voldoende worden gecompenseerd. Niet enkel legale content, maar ook illegale content raakt makkelijker verspreid via verschillende nieuwe diensten en het illegale online aanbod blijft stijgen (Andersson, 2009, p. 93; Li, 2009, p. 282; Europese Commissie, 2014, p. 87; Scarpa, 2017; Strangelove, 2015, p. 49; Tuffin, 2016). De vertaalslag van deze verschillende discoursen hebben dan ook soms grote gevolgen op politiek, economisch en ook sociaal-cultureel vlak (Lobato, 2009, p. 213; Meers, 2004, p. 165). Denk maar aan de omvangrijke betogingen tegen de interventie op The Pirate Bay in Zweden in 2006 (The Pirate Bay Away From Keyboard, 2013).

In 2014 werd er vanuit de Europese Commissie een studie gepubliceerd rond de impact van piraterij. Daaruit bleek dat de substitutie van inkomsten niet op een significante manier te bewijzen is. (Dorresteyn, 2017; Europese Commissie, 2014, p. 171). Het is dan ook zo dat studies die causale verbanden bevestigen vaak gesteund worden door belangengroepen (Karaganis, 2011, p. 1; Pisuke, 2004; Strangelove, 2015, p. 53). We moeten dus kritisch zijn tegenover verschillende acties en maatregelen gebaseerd op causale verbanden. Velen zijn overtuigd van het Duitse model, maar is dat wel zo efficiënt als men denkt? Ook het beloofde

Belgische alternatief voor de Nederlandse doorverwijspagina Film.nl is tot op heden nog niet gerealiseerd (Vanberckmoes, 2017). Wordt piraterij gebruikt als excuus?

Momenteel is er een gebrek aan wetenschappelijk onderzoek dat kritische kaders naar voor brengt over de gevolgen van convergerende multimediatplatformen en gemondialiseerde distributiemogelijkheden van creatieve content (Doyle, 2016, p. 33). Het is dan ook relevant om hier aandacht aan te besteden in dit onderzoek met oog voor de Vlaamse context.

Doorheen de jaren is er één consensus bereikt en dat is dat inbreuken op het auteursrecht moeten worden aangepakt omdat dit recht aan de basis ligt van deze industrie (European Parliament, 2014, p. 6). Er is echter momenteel een gebrek aan een duidelijk en afgebakend sturend kader over hoe dit moet gebeuren, rekening houdend met de Europese context en verschillende discoursen rond impact (McPherson, s.d.; OECD, 2017, p. 27). Vanuit dit principe zien we de eerste stappen naar een sturend kader op Europees niveau. Deze gaan uit van het breder harmoniserend kader van de *Digital Single Market* en de verspreiding van andere illegale content zoals kindermisbruik, terroristische en haatdragende boodschappen, namaak of fraude. Hoewel piraterij niet hoog op de Belgische politieke agenda staat en vervolgingen zeldzaam of ongekend zijn, wordt er toch meer nagedacht over hoe inbreuken op auteursrecht kunnen worden aangepakt (De Corte, & Van Kenhove, 2017, p. 456). Een voorbeeld is het huidige wetsvoorstel dat op tafel ligt waarbij Minister van Economie Kris Peeters (CD&V) en Minister van Digitale Agenda, Telecom en Post Alexander De Croo (Open VLD) om de toegang tot illegale websites te bemoeilijken. Dit gebeurt door de sector toe te laten illegale sites te blokkeren via *internet service providers* (ISP's) en gebruikers door te verwijzen naar legale alternatieven wanneer ze op een stoppagina terecht komen (De Preter, 2015; Sokol, 2017). Hier komt echter veel kritiek op van verschillende stakeholders. Wat aantoont dat de ongelijkgestemdheid blijft doorwerken en er kritisch moet worden gekeken naar verschillende mogelijke maatregelen.

2. Onderzoeksvraag en afbakening onderzoek

De geschetste probleemstelling leidt ons naar de hoofdonderzoeksvraag van deze masterproef: de effectiviteit en wenselijkheid van een beleidsaanpak voor online inbreuken op auteursrechtelijk beschermde audiovisuele content in kleine Europese mediamarkten en meer specifiek de Vlaamse audiovisuele sector. Welke aanpak kan de duurzaamheid van de Vlaamse audiovisuele industrie garanderen?

Het is dus de bedoeling te onderzoeken in welke mate beleidsopties overeenstemmen met discoursen rond de impact van piraterij op de audiovisuele sector in kleine Europese lidstaten. Hierbij zullen volgende subvragen dienen als ondersteuning van de hoofdvraag:

1. Welke discoursen bestaan op Europees niveau over de aanpak van online inbreuken op auteursrechtelijke content?
2. In hoeverre reflecteren deze diverse discoursen de structurele problemen van kleine Europese media-ecosystemen?
3. Wat is het portfolio van maatregelen om inbreuken op auteursrechtelijke content in Europa aan te pakken?
4. Wanneer en onder welke voorwaarden dienen verschillende strategieën in Vlaanderen te worden toegepast volgens verschillende Vlaamse stakeholders?

In de probleemstelling werd al geschetst dat het online verspreiden van Europese films en series, meer specifiek Vlaamse audiovisuele content staat centraal in deze masterproef. De focus ligt dus niet bij fysieke dragers, maar op het downloaden en streamen van content via het internet. Dit vanwege de groeiende populariteit van het digitaal kijken (European Audiovisual Observatory, 2015, p. 5). Er wordt ook een onderscheid gemaakt tussen het bestuderen van verschillende media zoals muziek, games, literatuur, software, films omdat elk van deze een eigen waardenketen heeft en verschillende producten aflevert, die op een andere manier worden geconsumeerd (Jacobs, Heuvelman, Tan & Peters, 2010, p. 959). In dit onderzoek staat audiovisuele content centraal.

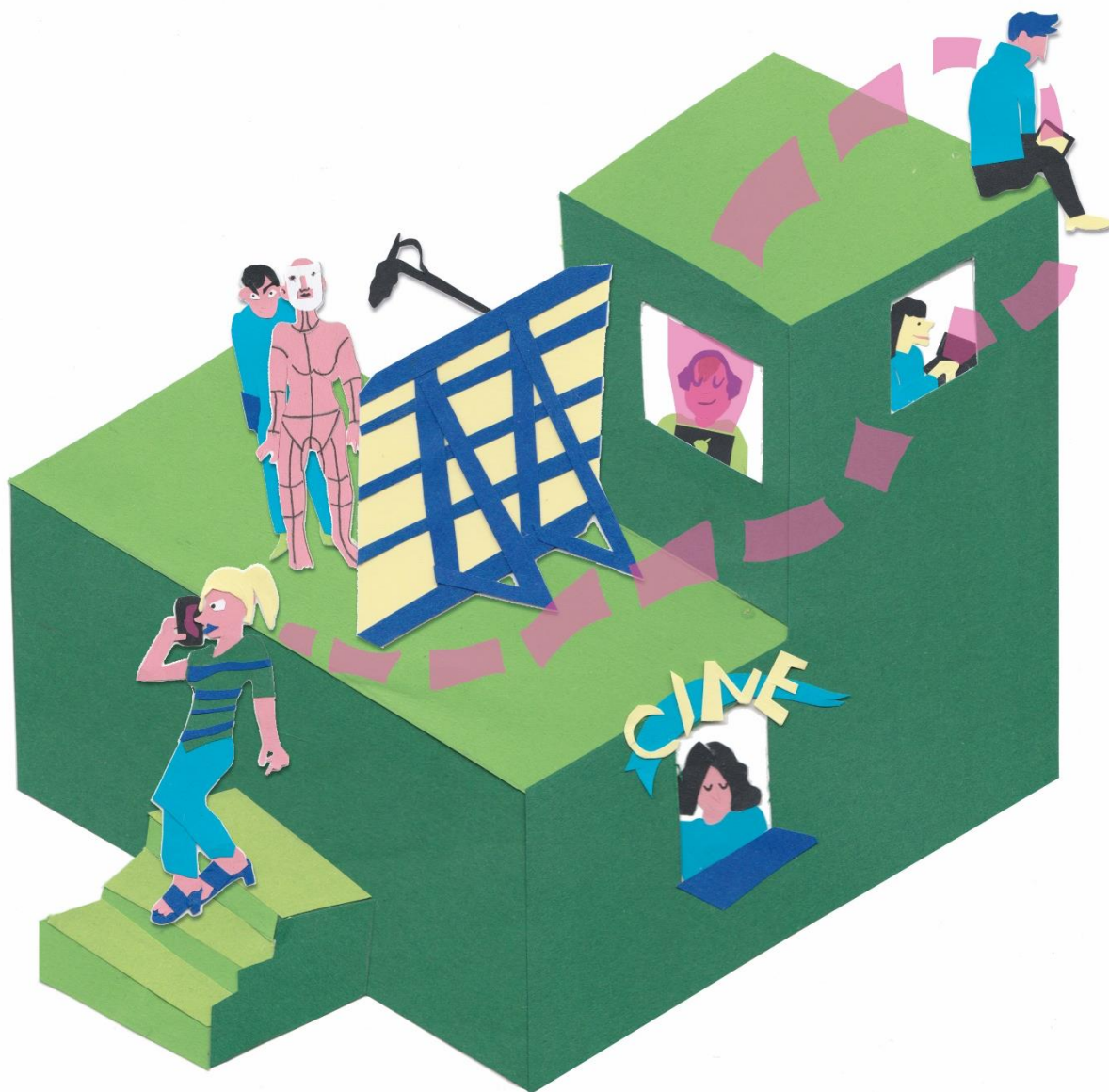
Het is interessant om Europese lidstaten afzonderlijk te bestuderen (Scarpa, 2017). Vlaanderen staat in deze masterproef centraal. Niet enkel past deze case in de kleinelandenproblematiek, maar Vlaanderen is ook uniek omdat lokale content bijzonder populair

is bij het eigen publiek (Raats, Evens, & Pauwels, 2015, p. 5). De trend om meer en meer afstand te doen van een protectionistisch beleid zorgt ervoor dat de onafhankelijke professionele productiesector relatief jong is en stilaan groeit. Toch is het bijvoorbeeld zo dat de Vlaamse productie afhankelijk blijft van directe en indirecte overheidssteun. Denk maar aan het Vlaams Audiovisueel Fonds, de fiscale voordelen vanwege Tax Shelter en het economische fonds Screen Flanders (Raats, Evens & Ruelens, 2016, p. 134). Deze afhankelijkheid zorgt ervoor dat de duurzaamheid van een kleine mediemarkt bijzonder kwetsbaar is bij evoluties zoals de expansie van online kijkgedrag (Raats, Evens, & Pauwels, 2015, p. 10). Bij het formuleren van een haalbare aanpak dient deze context meegenomen te worden.

3. Structuur van deze masterproef en gebruikte methoden

De antwoorden op de hoofdonderzoeksvraag en verschillende deelonderzoeksvragen worden ondersteund aan de hand van een theoretisch kader en empirisch onderzoek. In het eerste deel wordt verduidelijkt wat in dit onderzoek wordt verstaan onder online piraterij van audiovisuele content. Daarna wordt stilgestaan bij de economische duurzaamheid van kleine Europese audiovisuele industrieën, welke factoren deze industrieën kwetsbaar maken en welke rol online piraterij hierin speelt. Dit is de link naar het volgende hoofdstuk waarin de verschillende opvattingen over de impact van piraterij centraal staan. In dat hoofdstuk worden de standpunten, aanhangers en gewenste maatregelen van verschillende discourses verduidelijkt.

In het tweede deel wordt de methodologische onderzoeksopzet verduidelijkt, gevolgd door de resultaten van de empirische analyse. Aan de hand van een online desk research wordt een portfolio samengesteld van verschillende Europese maatregelen van toepassing op online piraterij. Deze worden gelinkt aan de verschillende discourses in een zelf opgesteld analytisch kader. Het tweede deel van dit empirisch onderzoek bestaat uit de terugkoppeling van een aantal Vlaamse stakeholders over de besproken discourses gelinkt aan de verschillende maatregelen. Dit wordt gedaan aan de hand van expertinterviews.

1 Wat betekent online piraterij in de audiovisuele sector?

In dit eerste hoofdstuk wordt allereerst een definitie meegegeven wat in deze masterproef onder piraterij wordt verstaan. Daarna worden maatschappelijke, technologische en juridische veranderingen gecontextualiseerd om het concept van en vraag naar online piraterij van audiovisuele content te operationaliseren en begrijpen (Strangelove, 2015, p. 53, Yar, 2005, pp. 679-680). Het wordt duidelijk dat dit een complex fenomeen is en bovendien onderhevig is aan een constante evolutie. Met al deze veranderingen dient rekening te worden gehouden doorheen deze hele masterproef. Bijvoorbeeld merken we de laatste jaren meer en meer een *post-ownership* mentaliteit is, die zorgt voor een overgang van downloads naar meer streaming.

1.1 Een korte definiëring van online piraterij en de socio-economische context

Een uniforme definitie van piraterij is niet makkelijk aangezien het grotendeels te maken heeft met een bepaalde houding tegenover creatieve eigendom (Karaganis, 2011, p. 2). In dit onderzoek is gekozen om een vaak gebruikte definitie te hanteren die in zowel academisch onderzoek als door de Amerikaanse Motion Picture Association of America (MPAA) vaak wordt gebruikt. Onder piraterij wordt verstaan: het gebruiken, kopiëren, reproduceren of distribueren van auteursrechtelijke of gepatenteerde content zonder toestemming en dit met of zonder commerciële doeleinden (Choi & Perez, 2007, p. 168; Karaganis, 2011, p. 2; Lobato, 2009, pp. 198-199; Mason, 2008, p. 36; Yar, 2005, p. 679). Degene die recht heeft op de winst bij het delen van deze bestanden, krijgt dus geen financiële vergoeding (Lobato, 2009, p. 210). Als we dan ook spreken van illegale consumptie of content, spreken we over deze auteursrechtelijke inbreuken. Wanneer er inkomsten worden gehaald uit het delen van inbreukmakende content gebeurt dit vaak via advertenties. Maar ook via betaling van gebruikers voor de content of via *malware* waarmee bijvoorbeeld informatie van gebruikers wordt verzameld (EUIPO, 2017, pp. 30-31; FACT, 2017, pp. 9-10).

We zien dat piraterij een businessmodel op zich is geworden. Strangelove (2015, pp. 15 & 50) spreekt van een ware piraterijcultuur die zich heeft ontwikkeld die druk uitoefent op de

huidige auteursrechten. Nog meer dan ooit te voren is er illegale content beschikbaar en kan deze makkelijk iedereen bereiken (EUIPO, 2017, p. 31). Het succes kan verklaard worden vanwege twee redenen. Enerzijds zorgen globalisatie en technologie voor snelle sociale veranderingen waardoor constante evolutie een noodzaak is (Svensson, & Larsson, 2012, p. 1160). We leven in een gemondialiseerde wereld. Dit zorgt ervoor dat iedereen met elkaar geconnecteerd is en alles snel evolueert. Online krijgt de consument steeds meer macht waardoor hun wensen inlossen een belangrijke factor is om businessmodellen te doen slagen (Mason, 2008, pp. 66-67; Pesce, 2005, p. 5; Strangelove, 2005, p. 11). Eén van de wensen van het publiek is om massaal bestanden zo snel en goedkoop mogelijk te delen, wat de inefficiënte systemen van audiovisuele industrieën onder druk zet (Leeuw, 2017, p. 149; Searle, 2017, p. 33; Strangelove, 2015, pp. 4 & 68). Mason (2008, pp. 7-8 & 11 & 66) identificeert enkele gevolgen van deze ontwikkelingen: verhoudingen tussen productie en consumptie veranderen, de impact van traditionele advertenties daalt, nichemarkten breken makkelijker door, we leven in een *Do-It-Yourself*-cultuur, creativiteit wordt een belangrijke bron en tot slot zijn we niet meer geneigd te betalen voor iets wat geld kost om te produceren, zoals film, en betalen we voor wat gratis is. Via het internet wordt het dus moeilijker voor de contentindustrie om geld te verdienen. Anderzijds heeft de audiovisuele sector nog geen overtuigd digitaal businessmodel dat de specifieke karaktereigenschappen van audiovisuele content opvangt (Olsberg, 2012, p. 14). Traditioneel halen films en series inkomsten uit cinemabezoek, verkoop van dvd's en televisierechten via producenten en distributeurs, die de rechthebbenden zijn. Nu wordt de sector direct in contact gebracht met het publiek en kunnen kosten worden gereduceerd door het gebruik van online platformen. Dit zorgt ervoor dat de tussenschakels verdwijnen die het publiek onrechtstreeks voor de productie van film deden betalen (Papathanassopoulos & Negrine, 2011, p. 173; Pesce, 2005, p. 3; Searle, 2017, pp. 30-31; Yar, 2005, p. 684).

Deze industrieën houden graag voet bij stuk vanwege de fragiele aard van het medium (Dale, 1997, p. 39; Searle, 2017, p. 2). Net als Vinck en Pauwels (2008, p. 4) omschrijven Raats, Evens en Reulens (2016, p. 132) enkele kwalificaties en strategieën die in de filmindustrie worden gebruikt om hierop te anticiperen. Allereerst is het bijzonder riskant om films te produceren. De vraag van het publiek kan niet worden ingeschat, succesformules bestaan niet en films zijn éénmalige creaties. Daarom wordt vaak gewerkt met sterren of worden genres ontwikkeld.

Ten tweede is er een grote discrepantie tussen de productiekost en een lage reproductie- en distributiekost. Verticale, horizontale, multisectoriële, internationale concentraties en asymmetrische machtsrelaties zijn hiervan het gevolg. Films en series zijn ook een semipubliek goed. Dit houdt in dat niemand kan worden uitgesloten om een film of serie te consumeren en dat na consumptie het product niet verdwijnt. De oplossing hiervoor is het creëren van artificiële schaarste. Dit is bijvoorbeeld een driver voor het behoud van het huidige auteursrechtensysteem.

1.2 Hoe werkt online piraterij technisch?

In onze huidige maatschappij zijn digitalisering en het internet een legitimatie voor de wijde verspreiding van legale als illegale content (Choi, & Perez, 2007, pp. 168-169; De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 1; Peukert, Claussen, & Kretschmer, 2017, p. 191; Yar, 2005, pp 683). Strangelove (2015, p. 55) en Yar (2005, pp. 682-683) identificeren een aantal van deze voordelen: op één locatie kan online een grotere en meer diverse keuze aan content worden aangeboden, de gebruiksvriendelijkheid van diensten neemt toe, de kwaliteit stijgt steeds, content kan op verschillende toestellen worden geconsumeerd, kosten kunnen laag gehouden worden en de verspreiding over de grenzen gebeurt gemakkelijker.

Het online delen van illegale content kan, net als bij legale content, op verschillende manieren. De twee belangrijkste manieren worden kort besproken. Het is mogelijk om complete bestanden te downloaden zodat men de digitale *file* bezit op het toestel (De Corte, & Van Kenhove, 2017, p. 456). Dit kan door middel van peer-to-peer systemen waarbij bestanden worden verspreid door deze in kleine stukjes op te delen en worden geüpload door *seeders* en gedownload door *leechers*. Deze deeltjes bevatten allemaal informatie los van de content (De Corte, & Van Kenhove, 2017, pp. 446 & 457). Dit gedecentraliseerd proces heet *swarming* en zorgt ervoor dat content niet op ondersteunende websites staat, maar wordt *ghost* op private toestellen van gebruikers (Choi, & Perez, 2007, p. 174; Li, 2009, p. 282; Peukert, Claussen, & Kretschmer, 2017, p. 191; Pesce, 2005, p. 2). Hiervoor bestaan verschillende protocols, waarvan BitTorrent de grootste populariteit kent (Jacobs, Heuvelman, Tan, &

Peters, 2010, p. 965; Strangelove, 2015, p. 49). Bijvoorbeeld de bekende site The Pirate Bay wordt door dit netwerk ondersteund (Leeuw, 2017, pp. 5-6).

Een andere en steeds populairdere manier om content online te delen is streamen. Hierbij kunnen gebruikers content consumeren zonder deze te bezitten (De Corte, & Van Kenhove, 2017, p. 456; Leeuw, 2017, p. 263). Een gekend voorbeeld is Popcorn Time. Deze site is een multimediatplatform die een *interface* voorziet zoals de legale dienst Netflix. Producten en diensten worden samengebracht waardoor het publiek op verschillende platformen content kan consumeren, al dan niet gratis (Doyle, 2015, pp. 51-52). Bij illegale diensten is de interface gelinkt aan miljoenen *filehosters* en wordt constant content gestreamd (Strangelove, 2015, p. 72). Het voordeel voor internetgebruikers is dat geen applicaties moeten worden geïnstalleerd, geen netwerkinstellingen geconfigureerd en audiovisuele content meteen kan worden bekeken. Kijken naar een illegale film of serie wordt even makkelijk als het kijken naar een filmpje op YouTube (Peukert, Claussen, & Kretschmer, 2017, p. 191).

Echter zijn er ook nog tal van andere mogelijkheden om content te delen zoals *Warez-sites* waarbij gebruikers lid zijn van een specifiek netwerk of dienst die hen toelaat content te halen van een platform die content verzamelt (Leeuw, 2017, p. 6). Andere voorbeelden zijn *one-click hosting services* of *cyberlockers*. Deze sites laten toe via één link content te downloaden van websites die de content hosten (Leeuw, 2017, p. 6). Er zijn tal van mogelijkheden en deze zijn ook constant in evolutie. Dit maakt het dan ook technisch moeilijk om illegale content te bestrijden. Bijvoorbeeld bij peer-to-peer is het zeer moeilijk om de oorsprong van de content te achterhalen vanwege het gedecentraliseerde netwerk. Dergelijke websites gebruiken dan ook vaak verschillende domeinnamen (EUIPO, 2017, p. 31). Bij streamingsites is het vooral moeilijk om gebruikers op te sporen omdat deze slechts voor een tijdelijke periode content reproduceren, want er wordt niet gedownload (Ubermulhin, 2016). Ook kunnen internetgebruikers makkelijk geblokkeerde pagina's omzeilen. Door het inschakelen *virtual private network* (VPN) hebben gebruikers terug toegang tot deze sites (EUIPO, 2017, p. 31).

1.3 Wanneer is er een inbreuk op auteursrechtelijke content? Een juridische schets

De gangbare definitie van het concept piraterij maakt duidelijk dat de bescherming van intellectueel eigendom in het gedrang komt. Het is logisch dat er bij het delen van illegale content geen uitzondering op privékopie bestaat (Leeuw, 2017, p. 255). Intellectueel eigendom zorgt er in essentie voor dat rechthebbenden een vergoeding krijgen en worden beschermd voor het gebruik van een bepaald audiovisueel werk en de opname hiervan (Kamina, 2002, p. 3). Intellectueel eigendom is dus fundamenteel in creatieve industrieën om de kwaliteit, diversiteit en kwantiteit van output te blijven garanderen (EAO, 2015, p. 21; Leeuw, 2017, pp. 11-13). Toch zijn de meeste internetgebruikers niet goed op de hoogte van wat dit precies inhoudt en over wat wel en niet mag. Men is zich ervan bewust dat piraterij niet volledig legaal is, maar weet niet veel meer (Jacobs, Heuvelman, Tan, & Peters, 2010, p. 958). Dit is niet verbazend, want intellectueel eigendom is vanwege beleid op verschillende niveaus vrij complex en wetten zijn niet geharmoniseerd (Europese Commissie, 2014, p. 20; Karaganis, 2011, p. 2; Yar, 2005, pp. 678 & 685). Ook binnen het recht is dit al een moeilijke tak omdat binnen intellectueel eigendom het vaak over immateriële zaken gaat (Yar, 2005, p. 679). Het is bijvoorbeeld onmogelijk om rechten te claimen op een idee, maar wel op de uitwerking van dit idee. Het maken van een film of serie is hiervan een voorbeeld (Lobato, 2009, pp. 216-217). Toch is het belangrijk om bij het bestuderen van piraterij enig inzicht hierin te verwerven.

Er zijn verschillende tradities. Zoals in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk spreekt men van *copyright*. In de Verenigde Staten is een audiovisueel werk beschermd als originele expressie, los van de opnames. In het Verenigd Koninkrijk is de opname zelf beschermd, los van de originaliteit (Kamina, 2002, p. 3). Het kernprincipe in de traditie van het Europese *droit d'auteur* is dat makers van content een onmiddellijke vergoeding ontvangen van de producent, naast het recht op een uitgestelde vergoeding bij bepaalde beschermde exploitaties. Het recht op vergoeding is niet overdraagbaar, wel het recht op exploitatie om te vermijden dat producenten voor elke audiovisuele exploitatie afzonderlijke toestemming moeten vragen aan alle betrokken partijen. Dit betekent dat auteurs of uitvoerende kunstenaars bijvoorbeeld een heruitzending niet kunnen blokkeren, tenzij contractueel

afgesproken. Een audiovisuele productie is meer complex dan andere creatieve eindproducten omdat er verschillende schakels zijn met elk hun eigenbelang zoals auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten, omroepen, distributeurs en collectieve beheersvennootschappen. Ook is er een onderscheid tussen auteursrechten van de auteurs en naburige rechten van de uitvoerende kunstenaars, producenten of omroepen. Hoe meer verschillende media zoals bioscoop, fysieke dragers, omroepen en internet worden gebruikt om content te verdelen, hoe complexer. De basisprincipes blijven hierbij wel hetzelfde. Bij een kabeldoorgifte moet een auteursvergoeding via een collectieve beheersvennootschap geregeld worden. Indien de rechten niet collectief geregeld worden, moet de vergoeding rechtstreeks aan de betrokken personen betaald worden die de content hebben gemaakt (Breat, Van Passel, Depreeuw, & Strowel, 2018, pp. 1-2).

Naast het nationaal niveau bestaat er ook een internationaal kader. Op Europees niveau is er in strikte zin geen eenzijdige wetgeving conform aan de basisrechten zoals vrijheid van meningsuiting en privacy om inbreuken op intellectueel eigendom te verwijderen. Wel zijn er binnen de Digital Single Market Strategy tal van richtlijnen zoals de Copyright Enforcement Directive of de E-Commerce Directive, die de bescherming van auteursrechten willen harmoniseren of en een *level playing field* creëren. Echter wordt het *Country of Origin Principle* behouden (DANDI, 2016; EAO, 2015, p. 1; Europese Commissie, 2017, pp. 5-6; Europese Commissie, 2018b, p. 2). Een multinationaal verdrag is het Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA) met als initiële doelstelling standaarden op te leggen voor handhaving van online inbreuken op intellectuele eigendom. Echter werd dit verdrag niet geaccepteerd door het Europese Parlement en is het dus niet van toepassing in geen enkele Europese lidstaat. Dit is een voorbeeldcase van hoe moeilijk deze debatten zijn om de balans te vinden (EAO, 2015, p. 26).

2 De economische duurzaamheid van kleine Europese audiovisuele industrieën staat onder druk. Welke rol spelen inbreuken op auteursrechtelijke content?

In het hierop volgende hoofdstuk wordt stilgestaan bij de impact van inbreuken op auteursrechtelijk beschermde audiovisuele content en hoe hiermee wordt omgegaan. Om te weten wat de effectiviteit en wenselijkheid is van een beleidsaanpak voor piraterij in Vlaanderen dient worden stilgestaan bij de structurele moeilijkheden van kleine Europese mediasystemen.

De Europese audiovisuele industrieën worden net als grotere industrieën geconfronteerd met globalisatie en veranderende distributiemethodes, maar de impact hiervan op kleine mediasystemen wordt minder vaak onderzocht (Puppis, d’Haenens, Steinmauer, & Künzler, 2009, p. 109). Het kleine-statenperspectief geeft ons meer inzicht in de beperkingen van het beleid (Puppis, 2009, p. 7; Puppis, d’Haenens, Steinmauer, Künzler, 2009, pp. 106-107). De grootte van een land is één van de determinerende factoren voor de duurzaamheid van een audiovisuele sector, net zoals de karakteristieken van het medium of het beleid (Hill, & Steemers, 2011, p. 217; Lowe, Berg, & Nissen, 2011, p. 23; Raats, Evens & Ruelens, 2016, p. 131). Kleine mediasystemen zijn vanwege structurele karakteristieken kwetsbaarder dan anderen, maar hebben ook enkele opportuniteiten waardoor voorgaande veranderingen een andere impact hebben (Lowe, Berg, & Nissen, 2011, p. 23; Raats, Evens, & Pauwels, 2015, p. 1).

Voor dieper wordt ingegaan op de karakteristieken die kleine Europese lidstaten bijzonder maken, moet worden gedefinieerd wat onder een kleine lidstaat wordt verstaan. Hierover is geen wijd geaccepteerde definitie, maar bij het bestuderen van mediasystemen wordt vaak de populatie van een land als indicator gebruikt. Volgens Puppis (2009, p. 8) heeft een kleine staat tussen de 100.000 en achttien miljoen inwoners. Zo kunnen we ervan uitgaan dat in Europa alle landen een kleine staat zijn behalve Frankrijk, Duitsland, Italië, Polen, Roemenië, Spanje en het Verenigd Koninkrijk.

2.1 Robuustheid van kleine Europese audiovisuele ecosystemen

Deze masterproef gaat niet over de vraag of er al dan niet een Europese filmmarkt of gedeelde Europese cultuur bestaat. Toch is duidelijk dat vanuit audiovisueel Europees beleid sinds 1980 moeite gedaan wordt de Europese staten bijeen te brengen (Papathanassopoulos & Negine, 2011, pp. 1-2). Vanwege ambigüiteit is het vormen van een Europees filmbeleid niet eenvoudig. Naast economische argumenten om een winstgevende audiovisuele sector te bereiken wil men ook de culturele identiteit en diversiteit van Europese lidstaten bewaren (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 2; Doyle, 2014, p. 2; Puppis, d’Haenens, Steinmauer, & Künzler, 2009, p. 107). Enerzijds wil de World Trade Organisation (WTO) de audiovisuele sector liberaliseren en anderzijds wil UNESCO de culturele diversiteit bewaren. Voor kleine lidstaten is deze diversiteit belangrijk, maar het is onzeker in welke mate dit zal kunnen worden behouden (Puppis, d’Haenens, Steinmauer, & Künzler, 2009, p. 110).

Deze culturele identiteit zorgt ervoor dat Europese films robuust zijn. Wanneer een klein land een exclusieve taal heeft, kan dit bescherming bieden aan de nationale content. Zo is men niet afhankelijk van competitie met andere landen (Puppis, 2009, pp. 11-15). Vertaald naar inbreuken op auteursrechtelijke content betekent dit dat Europese lidstaten minder de impact hiervan zouden voelen.

2.2 De kwetsbaarheid van kleine Europese audiovisuele ecosystemen

Aan mediasystemen van kleine Europese lidstaten zijn een aantal bijzonderheden verbonden die ervoor zorgen dat audiovisuele industrieën in deze landen bijzonder kwetsbaar zijn. Deze hebben telkens een impact op de sector en vervolgens ook op het beleid. Volgende vier karakteristieken hangen nauw met elkaar samen.

2.2.1 Kleine Europese audiovisuele mediasystemen zijn afhankelijk

Kleine mediamarkten zijn afhankelijk van grote landen. Bijvoorbeeld wanneer een buurland dezelfde taal spreekt, gaat het kleine buurland of regio moeilijker zijn eigen autonome

mediaspelers en content ontwikkelen. Deze worden deel van de grotere mediamarkt. Een goede case is Wallonië waar de Franse cultuur heel populair is (Puppis, 2009, p. 7; Raats, Evens, & Pauwels, 2015, pp. 2-3 & 133). De verklaring hiervoor is dat in landen met een kleine populatie de afzetmarkt veel bescheidener is. Dit maakt volledige zelfvoorziening moeizamer waardoor de houding tegenover export en import heel open is en men zich flexibel opstelt (Lowe, Berg, & Nissen, 2011, pp. 38-40; Puppis, 2009, p. 9). Vanwege internationaal beleid zien we dat binnen kleine lidstaten een deregulatietrend kan worden vastgesteld. Op verschillende manieren ontstaat 'gecontroleerde liberalisatie'. Zo worden markten open en kunnen nationale identiteit, cultuur en taal blijven bestaan (Donders, & Van den Bulck, 2013, p. 4).

Het is dus moeilijker voor een klein mediasysteem om invloed uit te oefenen op ontwikkelingen zoals commercialisatie of mondialisatie (Puppis, 2009, pp. 10-11). Deels omdat veel regelgeving niet meer exclusief nationaal is, maar zich ook op een hoger niveau afspeelt (Donders, & Van den Bulck, 2013, p. 3). Vaak worden bij beslissingen de mening van kleine lidstaten niet in acht genomen (Puppis, 2009, pp. 10-11).

2.2.2 Fragmentatie in plaats van harmonisatie

Een andere kenmerk van kleine Europese lidstaten is fragmentatie. Dit zorgt ervoor dat er een sterk distributie- en productienetwerk ontbreekt dat Europa helemaal dekt (Bondebjerg, & Redvall, 2015, p. 1). Ten eerste is de Europese filmmarkt gefragmenteerd vanwege gevarieerde kleine productiebedrijven (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 13). Ten tweede is het doelpubliek gefragmenteerd vanwege het nichekarakter van films gemaakt in Europa en verschillende talen (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 13; Lowe, Berg, & Nissen, 2011, p. 40). Hierdoor worden veel films internationaal moeilijk verspreid, in tegenstelling tot content uit de Verenigde Staten (Raats, Evens, & Ruelens, 2016, p. 133). Ten slotte is het beleid in de verschillende lidstaten heel verschillend en lijkt een geharmoniseerd mediabeleid onmogelijk vanwege de contextafhankelijkheid (Berg, 2011, pp. 80-81; Dale, 1997, p. 117; Lunt, & Livingstone, 2012, p. 2; Papathanassopoulos, & Negine, 2011, p. 1; Puppis, d'Haenens, Steinmauer, & Künzler, 2009, p. 107; Svedsen, 2011, p. 159). Een duidelijk voorbeeld hiervan is de gefragmenteerde financiering voor audiovisuele content (Raats, Evens, & Ruelens, 2016, p. 142). Ondanks het heel moeilijk is om een mediabeleid te ontwikkelen gebaseerd op

gedeelde nationale markten kunnen we toch tussen enkele Europese staten gelijkaardige controlemechanismen identificeren. De acties tegen piraterij aangehaald in het tweede deel van deze masterproef zijn hier een voorbeeld van (Dale, 1997, p. 117; Lunt & Livingstone, 2012, p. 2).

2.2.3 Een gebrek aan schaalvoordelen

De geringe grootte van Europese mediamarkten maakt dat ze begrensd zijn waardoor schaalvoordelen in mindere mate van toepassing zijn (Raats, Evens, & Ruelens, 2016, pp. 129-130). De duurzaamheid van Europese filmindustrieën wordt bemoeilijkt door lage budgetten, beperkte doeltreffende middelen, minder creativiteit en onderontwikkelde educatie en training (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 13; Hill, & Steemers, 2011, p. 217; Lowe, Berg, & Nissen, 2011, p. 40; Puppis, 2009, pp. 10-11; Raats, Evens, & Pauwels, 2015, p. 3). Een reden hiervoor is dat in Europese instellingen alle lidstaten op dezelfde manier inspraak krijgen. Kleine lidstaten worden proportioneel oververtegenwoordigd met administratieve problemen tot gevolg. Dit zorgt ervoor dat minder aandacht wordt geschonken aan sectoren met minder economisch en politiek belang, zoals de audiovisuele sector (Olsberg, 2012, p. 14; Puppis, d'Haenens, Steinmauer, & Künzler, 2009, p. 109).

2.2.4 Europese audiovisuele content reist slecht

Een andere structureel kenmerk van Europese films en series dat de duurzaamheid van de industrie schaadt, is dat deze content vaak geen groot en internationaal publiek bereiken en er dus geen gelijke toegang is (Bondebjerg, & Redvall, 2015, p. 9; Dale, 1997, p. 118). Europese films zijn vaak populair bij het kleine nationale publiek maar reizen niet goed. Ondersteuning is vaak gebaseerd op productie en lineaire omroepen in plaats van op circulatie, distributie en promotie. Dit ondanks het feit dat publiek bereiken cruciaal is om de nationale productie te beschermen, zeker in een online omgeving (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 13; Raats, Evens, & Pauwels, 2015, p. 3; Raats, Evens & Ruelens, 2016, pp. 141-142). Een tweede reden is fragmentatie en werd reeds aangehaald. Een niet-nationale Europese film zal vaak niet goed begrepen worden vanwege de culturele specificiteit en taal (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 13; Puppis, 2009, pp. 10-11; Raats, Evens, & Pauwels, 2015, pp. 2-3).

2.2.5 Gevolg: protectionisme kenmerkt het mediabeleid in kleine Europese lidstaten

Al deze structurele obstakels zorgen voor kwetsbare nationale audiovisuele industrieën. Traditioneel merken we bij kleine Europese lidstaten een protectionistische houding om de nationale audiovisuele markt en de culturele identiteit te beschermen. Producties blijven hierbij afhankelijk van ondersteuningsmechanismen (Berg, 2011, pp. 80-81; Lowe, Berg, & Nissen, 2011, pp. 26-27; Raats, Evens & Ruelens, 2016, p. 141; Svedsen, 2011, p. 159). In principe wil de Europese Commissie pluralisme bereiken via *competition law*. Hierbij zijn subsidies verboden, maar worden ze wel toegelaten wanneer de interne competitie geen schade wordt toegebracht (Puppis, d’Haenens, Steinmauer, & Künzler, 2009, p. 108). Dit uit zich in een ‘audiovisuele *toolkit*’ waarbij vormen van directe subsidies en indirecte ondersteuningsmechanismen worden gecombineerd (Raats, Evens, & Ruelens, 2016, p. 133). Met gevolg dat het moeilijk is om een commerciële productie-industrie gericht op toekomst te ontwikkelen gebaseerd op hedendaagse competitie, waardoor men extra kwetsbaar is voor buitenlandse grote markten (Donders, & Van den Bulck, 2013, p. 2; Doyle, 2014, p. 14; Lowe, Berg, & Nissen, 2011, p. 25; Puppis, d’Haenens, Steinmauer, & Künzler, 2009, pp. 107-108).

2.3 Piraterij is één van de hedendaagse uitdagingen

Technologische ontwikkelingen verhogen de vraag naar online audiovisuele content en zorgen voor een constant veranderend kijkgedrag. Het gevolg is dat traditionele inkomstenbronnen gedestabiliseerd worden. Niet enkel is er volgens de sector een expansie aan illegale verspreiding van content, maar ook de inkomsten van fysieke dragers dalen en het aanbod voor onafhankelijke cinema online is onbestaand of brengt onvoldoende op (Scarpa, 2017).

De voordelen verbonden aan deze veranderingen zorgen ervoor dat de hierboven vermelde structurele beperkingen van audiovisuele industrieën kenmerkend aan kleine Europese lidstaten kunnen gereduceerd worden. Digitalisering kan de flexibiliteit verhogen, kosten reduceren, snellere en makkelijkere distributie online mogelijk maken, concentratievorming tegengaan, enz. De keerzijde van deze opportuniteiten is dat ze ook beperkingen kunnen versterken (De Vinck, & Pauwels, 2008, pp. 27 & 32). Bijvoorbeeld ondervinden Europese

makers moeilijkheden om hun aanbod beschikbaar te maken via traditionele distributiekanaal zoals cinema en televisie vanwege grote concurrentie, maar ook online is het moeilijk mededingen tegen internationale diensten zoals Netflix (McPherson, s.d.). Hiervoor zijn verschillende redenen. Zoals de complexiteit van auteursrechten in Europa. Deze zorgen ervoor dat Amerikaanse producties een concurrentievoordeel hebben (Braet, Van Passel, Depreeuw, & Strowel, 2018, p. 4).

De versterkte structurele moeilijkheden zijn een stimulans voor internetgebruikers om inbreuken te plegen op auteursrechtelijk beschermde content (Intellectual Property Office, 2017, p. 5). Ook de windowstrategie ligt onder vuur. *Windowing* betekent dat hetzelfde product uitgegeven wordt op verschillende momenten afhankelijk van het toestel waarop het wordt afgespeeld en de locatie. Op deze manier kunnen producenten hun financiering rondkrijgen en wordt kannibalisering van de content vermeden. Hiermee wordt bedoeld wanneer content snel online zou staan, wat goedkoper is, de inkomsten van traditionele kanalen dalen. Producenten zijn er dan ook van overtuigd dat het piraterijcijfer zal stijgen wanneer iets online komt. Critici zijn ervan overtuigd dat bij het vasthouden aan deze strategie de wensen van de consument niet worden bevredigd en dit piraterij bevordert (Abhishek, Telang, & Zhang, 2017, p. 3; Danaher, Smith, & Telang, 2014, p. 55). Bijvoorbeeld wilt men een film in de cinema zien omdat er promotie is. Maar na de korte release verdwijnt de aandacht en is de content vergeten door het publiek wanneer het online komt (Lemercier, 2017).

In deze context moet een al kwetsbare sector constant zoeken naar antwoorden (Parkes, 2012, p. 40). Wanneer naast de legale consumptie ook de illegale consumptie stijgt, wordt piraterij een probleem dat niet mag worden verwaarloosd. Nochtans bestaat geen gelijkgestemdheid over wat de rol van inbreuken op auteursrechtelijke content precies is (De Vinck, & Pauwels, 2008, pp. 27 + 32).

3 Verschillende opvattingen rond de impact van piraterij creëren spanningen en vertalen zich in verschillende acties en reacties

Methodologisch is het zeer moeilijk om de impact van ongeautoriseerde toegang tot films en series te meten. Om een antwoord te geven op de vraag naar directe impact moet men weten hoeveel content op een legale wijze zou worden geconsumeerd indien piraterij niet mogelijk was (Europese Commissie, 2014, p. 19). In dit hoofdstuk wordt de tweestrijd tussen polariserende discoursen geïdentificeerd waarin telkens enkele stakeholders worden geplaatst. Toch is het niet altijd even duidelijk wie zich aansluit bij welk discours en zijn er binnen de discoursen ook ongelijkheden over hoe groot de impact al dan niet is. We moeten dus een kanttekening maken dat deze indeling niet honderd procent sluitend is (Europese Commissie, 2014, p. 85; Strangelove, 2015, p. 66). Aan de ene kant wordt piraterij afgeschilderd als diefstal. Piraterij zorgt ervoor dat de industrie veel verlies maakt, jobs verloren gaan en bedrijven failliet worden verklaard. Aan de andere kant beweren sommigen dat piraterij geen effect heeft of dat er positieve gevolgen zijn voor de samenleving en verschillende audiovisuele industrieën vanwege socialenetwerkeffecten (Andersson, 2009, p. 65; Mason, 2006, p. 36; Strangelove, 2015, pp. 48-49 & 60; Yar, 2005, p. 691). Dit hoofdstuk wordt afgesloten met het beschrijven van een tussenpositie.

3.1 Piraterij is een misdrijf

3.1.1 Standpunten en aanhangers

“It was calculated that piracy has amounted to €1.3bn in lost turnover in France, which roughly amounts to the annual turnover of cinema. So we lost half of our potential market! We're consuming more content than ever before but revenue is stagnating! The added pressure on content means that more work is produced, but with the same amount of money.” – Xavier Rigault, co-president of the Union des Producteurs de Cinéma (Lemercier, 2017)

Bovenstaand citaat vat samen dat het belangrijk is dat auteursrechten en intellectuele eigendom worden beschermd vanwege economische motieven. Vanuit ethisch filosofisch standpunt sluit dit criminaliteitsdiscours aan bij het technologisch instrumentalisme waar

betekenissen in onze fysieke leefomgeving online niet veranderen. Inbreuken op auteursrechtelijke content blijven, zowel fysiek als online, diefstal (Becker, 2015, pp. 15-18).

De effecten van illegale downloads en streaming worden door de producenten van films en series gevoeld, vooral in een online context waar een stijgende populariteit resulteert in groter en doorslaggevend financieel verlies (Choi, & Perez, 2007, p. 168; Dale, 1997, p. 1; De Vany, & Walls, 2007, p. 293; Lobato, & Thomas, 2012, p. 606). Dit in tegenstelling tot een fysiek product waar groeiende populariteit resulteert in meer legale aankoop (Chellappa, & Shivendu, 2003, p. 159; Strangelove, 2005, p. 7). Men gaat uit van substitutie. Dit is de hypothese dat illegale online bekeken content de legale verkoop verdringt en er dus geldt dat toebehoort aan de sector niet terugstroomt. (EUIPO, 2017, p. 4; Europese Commissie, 2014, p. 41). Het gevolg van deze directe impact is dat wanneer contentmakers niet meer betaald worden, het onmogelijk wordt om creatieve content te blijven produceren en distribueren (Mason, 2008, p. 4). Er is dus geen herinvestering mogelijk. Op lange termijn limiteert piraterij dus creativiteit, verdere ontwikkeling en innovatie van de sector omdat intellectueel eigendom niet meer opbrengt (EUIPO, 2017, p. 6; Strangelove, 2015, p. 63). De grote impact zorgt ervoor dat inbreuken op auteursrechtelijk beschermde content worden gelijkgesteld aan andere online misdrijven zoals kindermisbruik of het verspreiden van terroristische en haatdragende boodschappen.

Aanhangers van dit criminaliteitsdiscours zijn allereerst terug te vinden binnen de audiovisuele sector. Het merendeel van de belanghebbenden van de audiovisuele sector sluit zich hierbij aan (Jacobs, Heuvelman, Tan & Peters, 2010, p. 959; Ponte, 2008, p. 332; Strangelove, 2015, p. 69). We zien de verschuiving van een push naar een pull model. Oorspronkelijk zijn zij degenen die de smaak vormen van het publiek door het aanbod te voorzien. Maar online verliezen zij de controle en is het publiek meer autonoom (Strangelove, 2015, p. 231; Yar, 2005, p. 677). Het gevolg hiervan is een inherent conflict tussen de piraterijcultuur van het online publiek en de *culture-on-demand* digitale marktplaats gepromoot door mediabedrijven. Ook zijn er bekende lobbyorganisaties en belangenverenigingen die zich aansluiten bij dit populaire discours. Eén van de bekendste en meteen ook een voortrekker is het Amerikaanse MPAA (Strangelove, 2015, p. 60; Lobato, 2009, p. 206). De MPAA claimt dat de wereldwijd verspreide Amerikaanse filmindustrie in 2016 vanwege piraterij 2.4 miljard dollar verlies heeft geleden (Alemi, 2017). Het doel van

deze aanhangers is om de status quo en dus ook de macht in handen te houden door zo weinig mogelijk competitie mogelijk te maken (Strangelove, 2015, pp. 11 & 73).

3.1.2 Lobby leidt tot criminalisatie om intellectueel eigendom te beschermen

Aanhangers van dit discours zien intellectueel eigendom als een economisch instrument (Lobato, & Thomas, 2012, pp. 620-621; Pisuke, 2004). Intellectueel eigendom moet hierdoor verdedigd, wettelijk versterkt en pedagogisch verschanst worden (Lobato, 2009, p. 205; Searle, 2017, p. 34; Strangelove, 2015, pp. 68-69). De gekozen aanpak om dit te bereiken is lobbyen. Dit is uitgegroeid tot een businessstrategie die er meer en meer in slaagt om beleidsmakers te overtuigen (Pisuke, 2004; Searle, 2017, p. 9). Het plaatsen van online piraterij in een negatief daglicht is geïntegreerd in publieke en politieke discussies. Er is een politisering gekomen vanwege lobbygroepen van mediabedrijven met de bedoeling om naast het reguleren en beperken van het illegale aanbod het gedrag van de consumenten te controleren en status quo te behouden (Karaganis, 2011, p. 1; Lobato, & Thomas, 2012, p. 612; Ponte, 2008, p. 333; Searle, 2017, p. 34; Strangelove, 2015, pp. 11 & 66). Dit doet men onder andere door sensibiliseringscampagnes in te schakelen die angst creëren bij het publiek. Deze campagnes hebben allemaal dezelfde boodschap: piraterij is diefstal. Er worden linken gelegd met alarmerende situaties van georganiseerde criminaliteit of ernstige persoonlijke consequenties (Karaganis, 2001, p. 32; Strangelove, 2015, p. 65). Ook wordt een proactieve houding van de wetgever en overheid verwacht om piraterij te beperken (Danaher, Smith, & Telang, 2014, p. 50; Depreeuw, Strowel, Braet, & Van Passel, 2017, p. 81).

Niet enkel via juridische tussenkomst is het mogelijk om auteursrecht te beschermen, maar ook via administratieve wijze kunnen rechthebbenden een vergoeding eisen. Bij uitbreiding ontstaat een complex veld van bedrijven waar technici, rechters, analisten, onderzoekers, lobbyisten en programmeurs worden tewerkgesteld om voordelen te halen uit illegale downloads en streaming (Mason, 2008, p. 59; Lobato, & Thomas, 2012, pp. 607-608). Het tegenargument dat wordt gegeven op vrijheid van informatie is dat georganiseerde criminele bendes achter piraterij zitten (EUIPO, 2017, p. 4; Pisuke, 2004).

3.2 Audiovisuele content waar en wanneer je wil

3.2.1 Standpunten en aanhangers

Voorgaande economische argumenten worden in het discours ‘audiovisuele content waar en wanneer je wil’ tegengesproken. Niet iedereen is ervan overtuigd dat maatregelen tegen piraterij nodig zijn. Naast de onmogelijkheid om piraterij tegen te houden zijn sommigen ervan overtuigd dat het criminaliseren van piraterij leidt tot tegenovergestelde effecten en dus meer piraterij. Gebruikers worden gefrustreerd en meer gemotiveerd om door te zetten (Li, 2009, pp. 288-289; Ponte, 2008, p. 357).

Online inbreuken op auteursrecht liggen volgens aanhangers van dit discours niet aan de oorsprong van de moeilijkheden waarmee de audiovisuele sector te kampen heeft (Lobato, 2009, p. 209; Strangelove, 2015, pp. 69 & 72-73). Wanneer we dit discours bekijken vanuit ethisch-filosofisch standpunt sluit dit aan bij het technologisch determinisme. Hierbij verandert de betekenis van inbreuken op auteursrechtelijke content in een online context en is men ervan overtuigd dat vrijheid aan informatie voorrang krijgt op het beschermen van auteursrechtelijke content (Becker, 2015, pp. 19-21).

Er zijn soms zelfs voordelen aan piraterij verbonden (Choi, & Perez, 2007, p. 169; Mason, 2008, pp. 4 & 66-67; Strangelove, 2015, p. 63). Zoals een actiever en bewuster online publiek zorgt dat minder mainstream content zal kunnen worden geproduceerd (Mason, 2008, pp. 30-67; Strangelove, 2015, p. 63). Een voorbeeld hiervan is de Japanse animatie-industrie die de omzet vertienvoudigd heeft zonder enige aandacht te schenken aan illegale activiteiten (Strangelove, 2015, p. 57). Dit zorgt ervoor dat men binnen dit discours ervan overtuigd is dat burgers wel controle kunnen hebben over technologie en informatie (Andersson, 2009, p. 70). Ook kan piraterij het positieve effect met zich meebrengen dat de vraag naar betaalde films en series stijgt (De Vany, & Walls, 2007, p. 293; Strangelove, 2015, p. 61). Het illegaal bestanden delen kan dus zorgen voor meer winst in bepaalde audiovisuele industrieën vanwege mond-aan-mond reclame, de aankoop van audiovisuele content nadat mensen de film of serie gekeken hebben, of indirect de aankoop van aanvullende content zoals de bijhorende soundtrack. Dit bewijst dat filmliefhebbers loyaal zijn en piraterij ook als vorm van promotie kan worden

gebruikt (Choi, & Perez, 2007, p. 176; Leeuw, 2017, pp. 54-55; Pesce, 2005, pp. 2-3; Ponte, 2008, p. 339; Strangelove, 2015, pp. 57-62).

De wortels van dit discours vinden we terug bij de *open source* beweging. Het idee is dat je content van anderen kunt kopiëren, delen, veranderen en herdistribueren zolang je er ook mee akkoord gaat dat hetzelfde gebeurt met de content die jij hebt gemaakt of verspreid in dit proces. Wikipedia is hiervan een bekend voorbeeld (Mason, 2008, pp. 147-148). Hoewel dit niet het meest wijd verspreide discours is, krijgt de positieve impact van piraterij steeds meer steun. We onderscheiden de meeste consumenten die zich aansluiten bij dit discours. Veel burgers zijn onverschillig voor het beschadigen van intellectueel auteursrechten (Ponte, 2008, p. 347, Strangelove, 2015, p. 69). Er werd reeds aangehaald dat de tevredenheid van het publiek een cruciale factor is voor het slagen van een businessmodel. Piraterij biedt de oplossing voor beperkingen van legale online platforms of traditionele distributie van audiovisuele content voor veel consumenten, en zelfs voor degenen die die zelf in de entertainmentindustrie werken (Choi, & Perez, 2007, p. 169; Karaganis, 2011, p. 10; Lobato, 2009, p. 211; Mason, 2008, p. 47; Strangelove, 2015, p. 50). Voor consumenten zijn deze films en series allereerst veel goedkoper, maar dit is niet de enige reden (Yar, 2005, pp 680-681). Een studie uit Nieuw-Zeeland bewijst dat mensen willen betalen voor legale alternatieven (Strangelove, 2015, p. 48). Het aanbod in het illegale circuit is veel gevarieerder en gebruiksvriendelijker (Europese Commissie, 2014, p. 8; Jacobs, Heuvelman, Tan, & Peters, 2010, p. 958). Daarom enkele niet-economische motieven van internetgebruikers pro piraterij opgesomd.

Ten eerste krijgt het publiek de indruk dat men niet meer afhankelijk is van de controle van de entertainmentindustrie en de top-downmentaliteit. Dit democratisch motief creëert opportuniteiten (Andersson, 2009, p. 66; Mason, 2008, pp. 12 & 239-240; Pesce, 2005, p. 15; Strangelove, 2015, p. 66). Deze vrijheid past perfect bij de mentaliteit dat informatie gratis hoort te zijn en toegankelijk voor iedereen (Andersson, 2009, p. 68). Dit correspondeert niet alleen met piraterij maar ook met de filosofie van vrije markt (Lobato, 2009, p. 213; Mason, 2008, p. 170). Toegang is een essentieel criterium dat hierbij niet kan ontbreken. Digitale technologieën zoals het internet zorgen voor meer mogelijkheden (Jacobs, Heuvelman, Tan, & Peters, 2010, p. 958; Mason, 2008, p. 26). Een voorbeeld hiervan is het terugdringen van politieke controle in landen zoals China. Daar heeft de overheid een strenge controle op wat

in de televisiemarkt komt en kijken burgers via het internet naar content die anders niet tot hen komt (Strangelove, 2015, p. 56). Ook films die gemarginaliseerde groepen aanspreken worden online aangeboden vanwege het breder en meer divers aanbod (Strangelove, 2015, p. 67). Films moeten ook niet binnen een bepaalde tijd bekeken worden, er wordt niet altijd verwacht software te installeren, gebruikers kunnen dezelfde content op verschillende toestellen zien en persoonlijke kopieën kunnen wel gemaakt worden (Ponte, 2008, pp. 353 - 366).

Het bestaan van piraterij is een katalysator voor de sector om te innoveren en meer te voldoen aan de wensen van het publiek. De bezorgdheid voor piraterij moet minder groot zijn dan de bezorgdheid dat er geen legaal aanbod bestaat. Wanneer er geen kwalitatief en consumentengericht legaal aanbod bestaat, zijn mensen gedwongen op het illegale te consulteren (Abhishek, Telang, & Zhang, 2017, pp. 2-3 + 20-21 + 31).

3.2.2 De sector moet het illegale aanbod evenaren

De aanpak vanuit dit discours is een kritiek op het actief beschermen van auteursrechten, wat innovatie en concurrentie tegenwerkt (Searle, 2017, pp. 2 + 35). Piraterij is in plaats van een gevaar voor de vrije markt een oplossing voor het tekort aan transparantie en concentratiebewegingen. Een toekomstgerichte audiovisuele sector zou piraterij met open armen moeten ontvangen (Mason, 2008, p. 170). De industrie moet inspelen op het veranderde mediagebruik en niet vrezen dat traditionele inkomstbronnen zullen verdwijnen (Papathanassopoulos, & Negrine, 2011, p. 1).

Er ontstaan zelfs politieke bewegingen als reactie op strategieën die piraterij reguleren. Een wereldwijd verspreide politieke partij is Pirate Party. Hun standpunt is dat piraterij niet kan ontbreken in een goedwerkende economie (Li, 2009, p. 307; Strangelove, 2015, p. 64). De Pirate Party werd gevormd rond de hevige discussies over The Pirate Bay (Mason, 2008, p. 56). Piraten gaan dus niet enkel via technologie oplossingen bieden voor de inefficiënte audiovisuele sector, maar ook het politieke spel meespelen (Li, 2009, p. 282). Het doel van de Pirate Party gaat verder dan de auteursrechten hervormen. Aanhangers van de Pirate Party willen cultuur promoten en de wensen van de consument nastreven in plaats van enkel de

commerciële doeleinden van de industrie dienen (Li, 2009, p. 283 & 289-290). Deze partij is klein, maar volgens Li (2009, pp. 304-307) zijn er toch enkele opties waardoor ze erin kunnen slagen om hun doelstellingen te bereiken.

Er is één motief van de Pirate Party waar menig academici zich bij aansluiten: reeds uitgevoerde campagnes en technologische beperkingen tegen inbreuken op auteursrechtelijke content zijn niet efficiënt (Mason, 2008, p. 64). Allereerst is men van mening dat de betekenis die wordt gegeven aan intellectueel eigendom door de industrie niet aansluit met wat hedendaagse technologieën mogelijk maken (Strangelove, 2015, p. 69). Ten tweede is het zo dat wanneer illegale sites worden verplicht te stoppen snel alternatieven worden ontwikkeld (Li, 2009, p. 282). Elk toestel dat geconnecteerd is met het internet is een potentiële verspreider van piraterij. De sterkte van dit gedecentraliseerde systeem maakt het zeer moeilijk om hier tegen te vechten en piraterij te controleren (Strangelove, 2015, p. 58). Desondanks beperkingen opgelegd door de industrie blijven internetgebruikers zoeken naar alternatieven (Jacobs, Heuvelman, Tan, & Peters, 2010, p. 965; Pesce, 2005, p. 3).

3.3 Is er een tussenpositie mogelijk?

3.3.1 Standpunten en aanhangers

De twee voorgaande discoursen laten geen compromissen toe. Beide hebben goede standpunten, maar hebben ook beperkingen (Abhishek, Telang, & Zhang, 2017, p. 6). Zo klopt het inderdaad dat rechthebbenden correct moeten worden vergoed via intellectuele eigendom. Echter geeft men te weinig aandacht aan de consument. Het tegenovergestelde zien we in het andere discours: daar hecht men er groot belang aan dat content het publiek bereikt, maar anderzijds creëert dit een publiek dat weet wat men wil, wanneer men dit wil en wordt verwacht dat dit gratis kan. Hierbij is het gevaarlijk om de beweging van piraterij te romantiseren en de negatieve impact op de industrie uit te sluiten (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 18; Mason, 2008, p. 154; Strangelove, 2015, pp. 66 & 229). Ook is het niet realistisch om op een legale manier hetzelfde aan te bieden als het aanbod in het illegale circuit (Leeuw, 2017, p. 161). Mason (2008, pp. 3-4 & 47) confronteert ons met deze tweespalt door het volgende

dilemma: moeten we tegen piraterij vechten of accepteren dat er toch enige waarde inzit voor de audiovisuele industrie?

Om nuance in dit debat te brengen wordt gezocht naar een tussenpositie. Men is ervan overtuigd dat inbreuken op auteursrecht een negatieve impact hebben, maar gelooft niet in volledige substitutie of directe verliezen van inkomsten. Het is niet zo dat wanneer de content niet illegaal beschikbaar is al deze films of series op een legale manier zouden worden geconsumeerd. De schade die de sector ondervindt is eerder indirect en niet zo groot als belanghebbenden beweren (Herz, & Kiljanski, 2016, p. 1; Europese Commissie, 2014, p. 140; Leeuw, 2017, pp. 53-54 + 66). Bijvoorbeeld in het begin van de release zijn internetdownloads en verkochte cinematickets compatibel, maar daarna niet meer (De Vany, & Walls, 2007, p. 295). Aan de andere kant is de positieve impact ook het resultaat van een nogal naïeve houding. Het is niet zo dat piraterij de aankoop van legale content in grote mate stimuleert (Leeuw, 2017, p. 54).

De daling aan inkomsten is te wijten aan een mix van oorzaken zoals werd beschreven in vorig hoofdstuk (Europese Commissie, 2014, p. 138). Er kan dus worden vanuit gegaan dat kleinere filmmarkten, zoals de Europese, zich moeilijk volledig kunnen aansluiten bij één van beide discoursen. Een compromis is dus belangrijk voor verschillende audiovisuele industrieën in Europese lidstaten, maar dit is contextafhankelijk. Bijvoorbeeld is het niet zo dat in alle markten of binnen alle genres inbreuken op auteursrechtelijk beschermde content dezelfde impact hebben (Strangelove, 2015, p. 57). Het promotieargument geldt enkel bij films die een kleiner publiek hebben en die een groter publiek willen bereiken. Dit komt omdat de informatie over een film belangrijk blijft voor het publiek. Films met grote budgetten kunnen dit compenseren met advertentiebudget, terwijl mond-tot-mond communicatie belangrijk blijft voor films met een klein publiek (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 16; Peukert, Claussen, & Kretschmer, 2017, pp. 189-190). Wanneer films echter succesvol zijn geworden kan dit effect snel omslaan (Chellappa, & Shivendu, 2003, p. 159; De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 18; Strangelove, 2005, p. 7).

3.3.2 Aanpak: de zoektocht naar een balans

Piraterij zal nooit volledig verdwijnen en een graad van tolerantie moet worden toegelaten. Wat positieve gevolgen zal hebben voor de audiovisuele sector. Enkel strikte bescherming is dus niet optimaal (Leeuw, 2017, p. 255). Concurrentie wordt tegengehouden en de toegang wordt beperkt (Ponte, 2008, p. 356). Strangelove (2015, p. 246) is ervan overtuigd dat de gevolgen van criminalisatie ernstig zijn omdat de eisen van een publiek dat veel tijd online doorbrengt niet worden bevredigd (De Vinck, & Pauwels, 2008, p 18; Jacobs, Heuvelman, Tan, & Peters, 2010, p. 959; Ponte, 2008, p. 367). Het is een opportuniteit om het reële consumentengedrag te achterhalen en hierop te anticiperen (Chellappa, & Shivendu, 2003, p. 159; Papathanassopoulos, & Negrine, 2011, p. 173). Anderzijds zijn academici ervan overtuigd dat online piraterij zijn gang laten gaan geen positieve gevolgen zal hebben. Een eerlijke beloning voor rechthebbenden is cruciaal voor het voorzien van kwalitatieve en diverse content voor het publiek. Gratis content aanbieden is geen optie om contentmakers niet te schaden (Jacobs, Heuvelman, Tan, & Peters, 2010, p. 958; Strangelove, 2015, p. 55).

Beleidsmakers en de audiovisuele sector gaan samen op zoek naar een strategie om een balans te zoeken tussen verschillende maatregelen en tot welke graad piraterij kan worden toegelaten. In zekere mate is er nood aan handhaving mogelijk gemaakt door de wet, maar wanneer enkel op deze aanpak wordt gerekend zal dit inefficiënte gevolgen hebben die innovatie van de sector tegenhouden (Leeuw, 2017, pp. 254-255).

Om inkomsten van audiovisuele industrieën in Europese lidstaten te blijven garanderen zijn er veranderingen gewenst. Naast kenmerkende beperkingen van Europese audiovisuele sectoren zoals fragmentatie, afhankelijkheid, minimale circulatie en een gebrek aan schaalvoordelen komen in de digitale omgeving nieuwe en groter wordende moeilijkheden naar boven die het moeilijker maken om deze kwetsbare sector duurzaam te maken. Eén van deze moeilijkheden is het online verspreiden van films en series zonder toestemming van rechthebbenden. Aangezien de impact hiervan methodologisch moeilijk te onderzoeken is, zorgt dit voor discussie welke rol online piraterij speelt in Europese lidstaten.

We identificeerden twee tegenstrijdige discoursen en zochten naar een tussenpositie. Enerzijds is men ervan overtuigd dat het misdrijf piraterij een obstakel is waarbij inbreukmakers via regelgeving moeten worden gehandhaafd. Het enige wat de audiovisuele sector en belangenvertegenwoordigers kunnen doen is lobbyen om de bevoegde overheid tot actie aan te sporen. Anderzijds ziet men piraterij als een excuus om niet te hoeven innoveren. Er zal geen vooruitgang zijn zolang de sector de huidige waardenketen niet verandert en zo zorgt dat het online aanbod het illegale evenaart en de veranderende wensen van de consument vervult. Een tussenpositie erkent dat de wensbare aanpak van beide discoursen terechte argumenten als beperkingen hebben en zoekt compromissen tussen verschillende stakeholders met als doelstelling de meest haalbare strategie te ontwikkelen.

Het antwoord op de vraag naar de haalbaarheid van verschillende maatregelen is sterk contextafhankelijk. Zo kan men bijvoorbeeld uit de gevolgen van initiatieven op grotere mediasystemen geen verwachtingen extrapoleren wanneer diezelfde initiatieven op kleinere mediasystemen zouden worden toegepast. Dit leidt ons naar de nood om een overzicht te schetsen van bestaande Europese acties tegen inbreuken op auteursrechtelijke content en deze te categoriseren aan de hand van deze discoursen.

Deel II: Terugkoppeling van discoursen en een overzicht aan maatregelen in een Vlaamse context

In dit tweede deel wordt onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van inspanningen tegen piraterij voor de Vlaamse audiovisuele sector. Dit zal gebaseerd zijn op de spanningsvelden geschetst in het eerste deel. Methodologisch gezien bestaat er geen perfect instrument om op een robuuste manier de impact te berekenen van piraterij na te gaan, of er al dan niet substitutie is en in welke mate. De enige manier om hier meer inzicht in te krijgen, is het bieden van een overzicht aan maatregelen in vergelijkbare landen met hun impact (Europese Commissie, 2014, pp. 34 & 171).

De hoofdonderzoeksvraag blijft nog steeds dezelfde: de effectiviteit en wenselijkheid van een beleidsaanpak voor online inbreuken op auteursrechtelijke audiovisuele content in kleine Europese mediamarkten en meer specifiek de Vlaamse audiovisuele sector. Welke aanpak kan de duurzaamheid voor de Vlaamse audiovisuele industrie garanderen? De empirische deelvragen ondersteunen de hoofdonderzoeksvraag:

1. Wat is het portfolio van maatregelen om inbreuken op auteursrechtelijke content in Europa aan te pakken?
2. Wanneer en onder welke voorwaarden dienen verschillende strategieën in Vlaanderen te worden toegepast volgens verschillende Vlaamse stakeholders?

Allereerst worden de gebruikte onderzoeksmethoden toegelicht en gemotiveerd. Het empirisch onderzoek is opgedeeld in twee op elkaar aansluitende delen. Op Europees niveau wordt een overzicht gegeven van bestaande acties om piraterij te verminderen en online legale consumptie te verhogen. Deze maatregelen worden gecategoriseerd op basis van een vooropgestelde *toolbox* en in een zelf opgesteld analytisch assenschema gelinkt aan de eerder besproken discoursen. Hierna worden aan de hand van expertinterviews de geïdentificeerde maatregelen en gelinkte discoursen afgetoetst op het niveau van de Vlaamse audiovisuele sector. Deze terugkoppeling maakt het mogelijk om verschillende stakeholders over de gewenste aanpak te laten reflecteren wat betreft de haalbaarheid hiervan in een Vlaamse context.

In dit hoofdstuk worden de gebruikte methoden die de antwoorden op de onderzoeksvragen ondersteunen toegelicht en beargumenteerd. We peilen naar de waarden die Vlaamse stakeholders hechten aan inspanningen tegen piraterij. Daarom wordt in deze masterproef een antwoord op de empirische onderzoeksvragen geformuleerd aan de hand van kwalitatief onderzoek (Mortelmans, 2013, pp. 20-21). Om de kwaliteit en volledigheid van de antwoorden te verzekeren, werd een combinatie van onderzoeksmethoden toegepast. Ook de bestaande moeilijkheden in dit onderzoeksdomein worden op deze manier zoveel mogelijk opgevangen. Zo is het onderzoeken van een Vlaamse audiovisuele sector gevoelig vanwege de soms tegenstrijdige belangen van verschillende spelers in de waardenketen. Ook is het moeilijk om deze industrie te bestuderen omdat er te weinig transparant en consistent cijfermateriaal bestaat. Een derde moeilijkheid is dat de sector sterk contextafhankelijk is, wat causale verbanden vaak uitsluit (Raats, Evens, Braet, Ruelens, & Schooneknaep, 2014, p. 15).

De gekozen onderzoeksmethoden situeren zich binnen het brede kader van communicatiewetenschappelijk beleidsonderzoek. Dunn (2012, p. 2) definieert dit als: "a process of multidisciplinary inquiry aiming at the creation, critical assessment, and communication of policy-relevant information. As a problem-solving discipline, it draws on social science methods, theories, and substantive findings to solve practical problems." Binnen beleidsonderzoek spreekt men dus van een multidisciplinaire en multimethodische aanpak. Op deze holistische wijze wordt de complexiteit en de context van het onderzoeksobject niet uitgesloten (Ali, & Herzog, 2014, p. 2; Hansen, Cottle, & Negrine, 1998, pp. 18-19; Dunn, 2012, p. 17; Jankowski, & Jensen, 2002, p. 55). In het theoretische kader werd al duidelijk dat grenzen tussen verschillende disciplines vervagen.

2.1 Methode één: quickscan aan de hand van online desk research

De eerste toegepaste methode heeft het doel een overzicht te maken van verschillende Europese initiatieven die een antwoord bieden op online piraterij van audiovisuele content. Dit gebeurt door een *quickscan* waarbij verschillende online documenten worden geanalyseerd. De gebruikte documenten zijn heel divers gaande van wetenschappelijke literatuur tot verslagen, rapporten, beleidsdocumenten en niet-wetenschappelijke artikels (Bleumers, Waeben, Ruelens, Vandenplas, & Vermeulen, 2016, pp. 54-55). Online documenten hebben het voordeel dat er een grote kwantiteit is aan toegankelijk materiaal (Mortelmans, 2013, p. 221; Karppinen, & Moe, 2012, p. 159). Het pluspunt van niet-wetenschappelijke literatuur is dat deze 'neutrale' of 'publieke' documenten een hoge authenticiteitswaarde hebben, omdat ze niet zijn gemaakt met de intentie onderzoek te ondersteunen. Toch blijft het belangrijk om bij elke bron een kritische houding aan te nemen naar de context waarin deze zijn geproduceerd. Zeker in deze fase van het onderzoek, waarbij de verschillende maatregelen worden gekoppeld aan de eerder geïdentificeerde discoursen op basis van een vooropgestelde toolbox (Dunn, 2012, p. 17; Karppinen, & Moe, 2012, pp. 162-164; Mortelmans, 2013, p. 205).

Elke maatregel wordt besproken aan de hand van verschillende vragen die volgens Dunn (2012, p. 5) beleidsrelevante informatie voortbrengen. Een eerste beleidsvraag is het zoeken naar wat de problemen zijn. Deze komen snel naar boven wanneer de kenmerken van een maatregel worden bestudeerd. Een tweede vraag hangt hiermee samen en peilt naar de verwachte uitkomsten: heeft een bepaalde strategie de doelstelling om piraterij te doen dalen, om legale inkomsten te verhogen, of beide? Ten derde moet worden nagegaan op welke manier de verwachte doelstelling kan worden behaald. Kan het beleid hiervoor instaan of moet de sector hier zelf mee aan de slag? Een voorlaatste vraag is het onderzoeken of de uitkomst wel degelijk is bereikt. Ten slotte moet worden gekeken welke rol het beleid hierin speelt. Deze vragen liggen aan de basis van de toolbox en stellen ons in staat om de portfolio van maatregelen te bestuderen en linken te leggen met de verschillende opvattingen rond dit topic. Zo worden dus dimensies blootgelegd binnen bepaalde systemen.

Op basis van de kleine-landenproblematiek werd gekozen om de Europese bestaande initiatieven in kaart te brengen. Om de Vlaamse audiovisuele sector te bestuderen, moet

worden gezocht naar vergelijkbare landen. Toch blijft het enorm moeilijk om Europese landen met elkaar te vergelijken vanwege gefragmenteerde tradities en wetgeving (EAO, 2015, p. 41; Europese Commissie, 2014, p. 72). Een overzicht van verschillende landen is dus een meerwaarde, maar er dient rekening te worden gehouden met de context. Een ander struikelblok is dat de evaluatie en effectiviteit van een maatregel moeilijk ligt. Deze informatie is vaak tegenstrijdig bij verschillende bronnen (Leeuw, F., & Leeuw, B., 2012, p. 2).

2.2 Methode twee: stakeholders reflecteren aan de hand van expertinterviews

Het doel van de expertinterviews is om twee soorten kennis te verzamelen. Enerzijds wordt gespecialiseerde informatie verzameld aanvullend aan de quickscan. Anderzijds wordt gepeild naar latente kennis zoals visies en interpretaties over piraterij (Bogner, Littig, & Menz, 2009, pp. 5-6). De respondent wordt voldoende ruimte gegeven om het gesprek te sturen en aan te tonen wat hij/zij belangrijk vindt (Abels, & Behrens, 2009, p.139; Bryman, 2012, p. 403; Mortelmans, 2013, pp. 20-21). Deze tweede vorm van informatie maakt het mogelijk om het discours van een respondent bloot te leggen.

Omdat kennis centraal staat in expertinterviews is het belangrijk dat de geïnterviewde respondenten over de juiste kennis beschikken om de onderzoeksvragen op te lossen. Bij dit onderzoek zijn personen met een grote kennis over de audiovisuele sector in Vlaanderen geïnterviewd (Ali, & Herzog, 2014, pp. 7-8; Dorussen, Lenz, & Blavoukos, 2005, pp. 316-318). De meeste interviews vonden *face-to-face* plaats omdat door een vertrouwensband en de gekozen locatie van de respondent meer diepgang mogelijk wordt (Mortelmans, 2013, p. 229). Bij het zoeken naar respondenten werden relevante organisaties, bedrijven en overheidsinstanties bevoegd voor de audiovisuele sector in Vlaanderen aangeschreven. In praktijk werden de meeste respondenten gerekruteerd via de sneeuwbalmethode. Per mail of op het einde van een interview werden de meeste contactgegevens verzameld (Ali, & Herzog, 2014, pp. 7-9). Telkens werd de uitdrukkelijke bevestiging gevraagd voor het gebruik van de informatie (zie bijlage 1) om de transparantie van het onderzoek te verhogen (Dorussen, Lenz, Blavoukos, & 2005, p. 334). De non-respons was vrij laag en de meeste respondenten die persoonlijk werden aangesproken waren bereid om deel te nemen aan een

interview. Actoren buiten België werden in dit onderzoek niet betrokken wegens tijdgebrek. Het zou eventueel interessant geweest zijn om Europese spelers te interviewen of relevante actoren in buurlanden. Figuur nummer één geeft een overzicht van de bevroegde experts. Een kanttekening is dat niet elke respondent een even grote inbreng had. Sommigen hadden meer expertise en betrokkenheid tot het onderwerp dan anderen. Bovendien gaven sommige experts een persoonlijke inbreng en is het moeilijk hen als vertegenwoordigers voor een volledige belangengroep te zien.

Waardenketen audiovisuele sector	Stakeholder	Respondent	Datum interview	Duur interview	Contactvorm
Belangen- vertegenwoordiger sector	Belgian Entertainment Association (BEA)	Pieter Swaelens & Olivier Vandeputte	15/05/2018	1u 10m 21s	Face-to-face
Regisseurs	Unie van de Regisseurs	Jin Berghmans	22/03/2018	n.v.t. ¹	Face-to-face
Productie	Vlaamse Onafhankelijke Film & Televisie Producenten (V.O.F.T.P.)	An Jacobs	13/04/2018	45m 01s	Face-to-face
Distributie	Lumière	Alexander Vandeputte	13/03/2018	2u 05m	Face-to-face
Distributie	21th Century Fox	Lieselot Mandeville	05/06/2018	36m 12s	Face-to-face
Exploitatie	UniversCiné	Maxime Lacour	07/05/2018	34m 51s	Face-to-face
Service provider	Telenet	Thomas Roukens	04/07/2018	1u 0min 52sec	Face-to-face
Beleid	Vlaams Parlement	Bart Caron (Groen)	06/03/2018	1u 0m 13s	Face-to-face
Beleid	Departement Cultuur, Jeugd, Sport & Media	Carolien Van Loon	23/03/2018	49m 15s	Face-to-face
Beleid	Kabinet De Croo, minister Digitale Agenda en Post (Open Vld)	Anne-Sofie Van de Velde (adviseur)	17/04/2018	50m 2s	Face-to-face
Beleid	FOD Economie	Tim Nagels (Attaché Algemene Directie Economische Reglementering, Dienst voor de Intellectuele Eigendom)	26/4/2018	n.v.t.	Telefonisch

(Figuur n°1: overzicht van bevroegde experts)

¹ Wanneer er geen toestemming was om het interview op te nemen werden nota's genomen. Deze werden uitgeschreven en opgestuurd naar de respondent. Pas na goedkeuring werd deze data gebruikt voor dit onderzoek.

Een semigestructureerde topiclijst (zie bijlage 2) is de meest flexibele en toegankelijke manier om data te verzamelen. Wat het best toelaat de discoursen te koppelen aan de geïdentificeerde maatregelen (Bryman, 2012, p. 403; Meuser, & Nagel, 2009, p. 31). Deze topiclijst werd gebaseerd op de kennis verzameld in de literatuur en quickscan, maar ook werd de topiclijst aangepast naargelang de expert en naarmate de interviews vorderden (Donders, Raats, Moons, & Walravens, 2010, p.25).

De verzamelde transcripties worden op een kwalitatieve manier geanalyseerd omdat de respondent zijn persoonlijke opvattingen uit, maar ook een bepaalde stakeholder representeert. Omdat het niet enkel over feitelijke informatie gaat, is het belangrijk goed voorbereid te zijn en kritisch te blijven (Abels, & Behrens, 2009, p.140; Dorussen, Lenz, & Blavoukos, 2005, pp. 316-318; Meuser, & Nagel, 2009, pp. 18 & 32). Aan deze data wordt betekenis gegeven door de verschillende posities van de stakeholders te plaatsen in het analytisch kader waar de discoursen worden teruggekoppeld aan verschillende maatregelen. De diverse posities die stakeholders invullen, worden aan de hand van citaten uit de interviews onderbouwd. Bij het analyseren van deze data is vooral aandacht besteed aan het ordenen van terugkerende thema's (Meuser, & Nagel, 2009, pp. 35-36). Er wordt dus vrij dicht bij de data gebleven en geen hoog abstractielevel bereikt.

3 Overzicht van bestaande acties tegen online inbreuken op auteursrechtelijk beschermde audiovisuele content in de Europese Unie en hun impact

Het doel van dit hoofdstuk is om verschillende Europese interventies te categoriseren die piraterij willen verminderen en legale consumptie willen stimuleren. De focus ligt in dit overzicht op maatregelen op het nationale niveau, rekening houdend met het brede Europese kader van algemene legislatieve maatregelen (DANDI, 2016; DG for Communications Networks, Content and Technology, 2017, p. 2). Dit nationale niveau zorgt voor een prominente rol van de context waarin verschillende regelgevingen worden toegepast (Aguiar, Claussen, & Peukert, 2018, p. 5). Er mag dus niet meteen worden uitgegaan van een directe implementatie in alle Europese lidstaten. Daarom is het belangrijk te verwijzen naar het volgende hoofdstuk waarin de bevindingen van expertinterviews worden gerapporteerd. Een beperking aan deze portfolio is dat verschillende maatregelen hybride zijn en zich niet perfect onder één enkele categorie laten plaatsen (Leeuw, 2017, p. 103).

Per maatregel wordt een soort van toolbox (zie figuur n°2) opgesteld die een overzicht biedt (Danaher, Smith, & Telang, 2014, p. 54). Aan de hand van deze vragen werd de hierna volgende checklist (zie figuur n°3) samengesteld die als basis dient voor de toelichting bij besproken acties in dit hoofdstuk.

Wat zijn de kenmerken van een bepaalde maatregel?	
Op wie is de maatregel gericht?	<ul style="list-style-type: none"> • Consument • Verspreider • Adverteerder • Service provider
Op welk type inbreuk is deze maatregel gericht? En wordt er rekening gehouden met de frequentie?	<ul style="list-style-type: none"> • Download • Streaming • Beide
Wie neemt initiatief?	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid • Sector • Beide
Procedure? En indien van toepassing: welke penalisatie of consequenties worden toegepast?	<ul style="list-style-type: none"> • Wettelijk • Administratief • Technisch • Niet-wettelijk
Wat zijn de voor- of nadelen?	
Waar of in welke case is deze maatregel van toepassing?	
Evaluatie van de maatregel.	
<ul style="list-style-type: none"> • Daalt de wens van het consumeren van illegale content? • Is er een stijging waarneembaar van consumptie op legitieme kanalen? 	

(Figuur n°2: toolbox maatregelen)

Maatregel	Gericht op:					Doelstelling:					Procedure:					Voordelen:					Nadelen:																											
	Aanbodzijde	Vraagzijde	Downloads	Streaming	Grote inbreukmakers	Inbreukmakers	Piraterij	Stijging legale consumptie	Verhogen bewustzijn	Juridisch (J)	Administratief (A)	Technisch	Niet-wettelijk	Automatisch	Betere verspreiding content	Content volledig offline	Consistentie handhaving	Consumentenperspectief	Geen beperking basissen	Gericht op jongeren	Goedkoop	Ook niet-nationale websites	Positief beeld sector	Preventief	Stijging inkomsten	Snellere procedure	Waarschuwing	Vermoeidheid inbreukmakers	Beperking recht op vrije meningsuiting	Beperkte impact	De inbreuk is al gepleegd	Duur	Economische risico's sector	Gevaar fragmentatie	Kans op misbruik	Moelijk doorbrengen auteursrechten	Moelijk doorbrengen auteursrechten	Negatief beeld sector	Onbekendheid Europese rechten	Schending privacy	Technische moeilijk uitvoerbare maatregel	Traag	Verontwaardiging gebruiker	Willekeurig				
Directe handhaving																																																
Penalisering: geldboetes en gevangenisstraf	•	•	•	•	•	•				•							•	•										•	•	•	•	•					•	•	•	•	•	•	•	•				
Verwijderen content	•		•	•	J	A	•			J	A			•			J	A								A	•	•	•	•	J					•	•			•	•	J	•	A				
Blokken content	•		•	•	J	A	•			J	A						J	A	•						A	•	•	•	•	J					•	•			•	•			•	J	•	A		
Ex ante	•		•	•		•	•				•			•	•				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•					•	•					•	•			•				
Follow the money	•		•	•			•			•															•	•	•	•							•	•					•	•			•	•		
Gradueel respons systeem - Frankrijk		•	•			•	•			•				•						•	•				•	•	•	•	•						•	•			•	•			•			•		
Individuele inbreukmaker systeem - Duitsland		•	•			•	•			•				•						•	•				•	•	•	•	•						•	•			•	•			•			•		
Indirecte maatregelen																																																
Online aanbod	•		•	•		•	•					•		•			•	•	•			•	•	•	•	•	•	•					•	•			•	•			•			•				
Experiment huidige businessmodel	•		•	•		•	•					•		•			•	•	•			•	•	•	•	•	•	•					•	•			•	•			•			•				
Sensibilisering		•	•	•		•	•					•		•			•	•				•	•	•	•	•	•	•					•	•			•	•			•			•				
Berichtgeving in de media		•	•	•		•	•					•		•			•	•				•	•	•	•	•	•	•					•	•			•	•			•			•				
Doorverwijspagina's		•	•	•		•	•					•		•			•	•				•	•	•	•	•	•	•					•	•			•	•			•			•				
Voorrang verlenen aan legale content	•	•	•	•		•	•	•				•		•	•		•	•				•	•	•	•	•	•	•					•	•			•	•			•			•				

Figuur n°3: checklist bestaande Europese maatregelen

3.1 Directe handhaving met het doel online piraterij te corrigeren

Het auteursrecht wordt enerzijds beschermd door middel van handhaving. Hiermee wordt bedoeld dat juridische maatregelen mogelijk zijn, alsook verschillende manieren waarbij rechthebbenden van audiovisuele content de inbreukmakers kunnen identificeren en aanpakken (DANDI, 2016). Wanneer rechthebbenden op eigen initiatief procedures kunnen starten, krijgen deze meer verantwoordelijkheden. Handhaving zonder rechtszaak dient daarom transparant, toegankelijk, effectief en neutraal te zijn. Meer en meer Europese landen experimenteren met het uitvoeren van dergelijke strategieën door bijvoorbeeld administratieve organen ter aanvulling op het juridische kader te introduceren. Het is de bedoeling om zo beter te kunnen beantwoorden aan de snelle digitale veranderingen en kosten verbonden aan gerechtelijke procedures te vermijden (EAO, 2015, p. 41; Europese Commissie, 2018b, pp. 12 & 14).

De doelstelling van directe handhaving is om piraterij te reguleren en zo te verminderen. Aanhangers van het eerder besproken criminaliteitsdiscours zijn ervan overtuigd dat de economische schade via dit soort maatregel wordt hersteld (Europese Commissie, 2017, p. 14; Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 4). Het wijzigen van de mentaliteit of kijkers motiveren legaal online te consumeren, is in mindere mate mogelijk. Ondanks dat dit frequent als argument door de sector wordt gebruikt om te kiezen voor onderstaande acties (De Corte, & Van Kenhove, 2017, pp. 446 + 453).

Om directe handhaving te realiseren, bestaat de kans dat enkele fundamentele basisrechten van de mens in het gedrang komen. Enerzijds moet om inbreukmakers te identificeren persoonlijke informatie worden verkregen, wat de privacy van de gebruikers kan schenden. Service providers worden ingeschakeld om persoonlijke data te communiceren en deze kan worden gedeeld met bepaalde autoriteiten (Synodinou, 2015, p. 58). Ook het recht op vrije meningsuiting wordt beperkt door de toegang tot content te beperken, censuur toe te passen of Internet Protocol adressen (IP-adressen) af te sluiten (Angelopoulos, Brody, Hins, Hugenholtz, Leerssen, Margoni, McGonagle, van Daalen, & van Hoboken, 2015, p. 72; Europese Commissie, 2018b, pp. 12-13). Het is belangrijk dat een balans wordt gezocht tussen het beschermen van auteursrecht vanwege economische motieven en de basisrechten van de

mens (EAO, 2015, pp. 61-62; Kain, 2012). Wanneer informatie wordt gedeeld van mensen die geen inbreuk plegen of de toegang tot legale content wordt beperkt, heeft dit grote gevolgen. Dit komt omdat IP-adressen niet per se verbonden zijn aan de correcte inbreukmakers (Angelopoulos et al., 2015, p. 72).

Het is duidelijk dat intermediaire spelers, in dit onderzoek hoofdzakelijk internet service providers (ISP's), een belangrijke rol gaan spelen. Hun diensten worden gebruikt om het online illegaal verspreiden van audiovisuele content mogelijk te maken (Kamina, 2016, p. 457). Niet enkel kunnen zij deze toegang blokkeren, maar de informatie die zij hebben, maakt het ook mogelijk inbreukmakers te identificeren. Deze *notice-and-action* procedures staan beschreven in de E-Commerce Directive en bieden mogelijkheden aan de sector om zelf proactief te handelen tegen illegale content (EAO, 2015, p. 33; Europese Commissie, 2018b, pp. 5-6). Ondanks deze verantwoordelijkheid zijn deze spelers niet geneigd om actief mee te werken, vaak vanwege commerciële overwegingen (European Film Agency Directors, 2018). Kortom, een samenwerking tussen service providers, de rechthebbenden en de verschillende autoriteiten binnen de Europese lidstaten ligt aan de basis van de hierna beschreven procedures.

Hoe streng een bepaalde straf moet zijn, is niet van nabij bestudeerd. Dit is dan ook sterk contextafhankelijk van het type inbreuk, de frequentie, welke content, enz. Niet enkel onderzoek naar straffen op inbreuken op auteursrechtelijke content is beperkt, maar de resultaten zijn ook sterk verschillend. Te strenge consequenties kunnen volgens sommigen een omgekeerd effect met zich meedragen. In tegenstelling tot voorstanders van het criminaliteitsdiscours die vinden dat hoe strenger de straffen zijn, hoe effectiever de maatregelen werken in het voordeel van de sector. Eén belangrijke vereiste die vaak terugkeert is de consistentie van directe handhaving. De impact zal dalen wanneer er geen zekerheid bestaat over welke acties welke consequenties met zich meedragen of wanneer de kans om gestraft te worden klein is (Danaher, Smith, & Telang, 2017, p. 73; Leeuw, 2017, pp. 141-142 & 150-154).

3.1.1 Directe handhaving op het niveau van de aanbodzijde

Naast de algemene beperkingen van directe handhaving is het technisch moeilijk om de oorsprong van verspreide audiovisuele content zonder toestemming van rechthebbenden te identificeren (FACT, 2017, p. 12). Directe handhaving van het aanbod kan op verschillende manieren, maar geen enkele is honderd procent sluitend. Zo raadt de Europese Commissie *trusted flaggers* aan of geautomatiseerde detectietechnologie. Dit zijn speciale eenheden die gespecialiseerd zijn in het identificeren van illegale content (Europese Commissie, 2017, p. 8).

3.1.1.1 De overheid maakt juridische maatregelen mogelijk

Net als misdaden in de fysieke wereld is internetcriminaliteit strafbaar (De Corte, & Van Kenhove, 2017, p. 446). Boetes of gevangenisstraffen zijn eerder een 'Amerikaanse' aanpak om het auteursrecht te beschermen. Met de tussenkomst van een rechter kan verplicht worden de toegang tot dergelijke content te beperken (Synodinou, 2015, p. 59). In Europa zijn al enkele strafrechtelijke zaken geweest tegen inbreukmakers zoals in Oostenrijk, Zweden en Duitsland. Dergelijke rechtszaken gebeuren enkel bij grote inbreukmakers (Leeuw, 2017, pp. 110-111). Een nadeel van juridische procedures is dat wanneer via een rechter een proces moet worden uitgevoerd, dit langzaam verloopt en technologie voorop de feiten kan lopen (EAO, 2015, p. 9). De strafbare feiten zijn dan ook al gebeurd wanneer het gerecht in actie komt (Leeuw, 2017, p. 114).

Vanwege de implementatie van de Intellectual Property Rights Enforcement Directive (IPRED) is het in Zweden mogelijk om als rechthebbende naar de rechter te stappen, die de zaak zal onderzoeken. Zweden is een interessante case. Dit land is de thuisbasis voor populaire *file-sharing* websites zoals The Pirate Bay. In 2009 werden de kopstukken van dit netwerk veroordeeld tot gevangenisstraf en een zware schadevergoeding (Svensson, & Larsson, 2012, p. 1149). In realiteit zijn er nog amper zaken voorgekomen, maar het feit dat de kans voor zware boetes en gevangenisstraf er is, schrikt af. Het gevolg van deze implementatie is dat er wel een impact was op het gedrag uit angst voor bestraffing, maar de onwetendheid bleef groot en sociale normen in de samenleving rond piraterij onveranderd. Neveneffecten zijn dat bij zware bestraffing mensen een negatief beeld krijgen over de sector en de impact van korte

termijn is, omdat de technologie blijft evolueren (Svensson, & Larsson, 2012, pp. 1150 & 1158-1159).

3.1.1.2 Administratieve maatregelen door de sector zelf om de toegang tot illegale content te beperken

Het lobbywerk van de creatieve industrieën heeft ervoor gezorgd dat inbreuken op intellectueel eigendom ook via zelfregulatie kunnen worden bestraft. Rechthebbenden ondernemen proactief maatregelen (Europese Commissie, 2018b, pp. 5-6). Het nadeel hiervan is dat geen juridische beslissing wordt genomen of de content al dan niet illegaal is (Europese Commissie, 2017, p. 20).

De toegang tot illegale content online kan op twee manieren worden beperkt. Enerzijds door het verwijderen en anderzijds door het blokkeren van content. Bij het verwijderen wordt niet geautoriseerde content van het internet gehaald door de service provider (Angelopoulos et al., 2015, pp. 7-8). Rechthebbenden kunnen deze diensten op administratieve wijze aanspreken dit te doen (Leeuw, 2017, pp. 115-117). Het offline halen is technisch moeilijk omdat de oorsprong van deze sites soms niet is gekend. Het achterhalen van de oorsprong wordt bemoeilijkt door de vaak gedecentraliseerde structuur of internationale origine (Danaher, Smith, & Telang, 2017, p. 70).

Om op de technische onmogelijkheid om websites te stoppen te anticiperen, wordt gekozen om sites te blokkeren (OECD, 2017, p. 26). Hierbij onderbreekt men de toegang op basis van ofwel de URL ofwel het IP-adres en komen gebruikers op een stoppagina terecht. De content blijft hierbij online beschikbaar. Internet service providers voorzien bij beide technieken een soort van *blacklist*. Deze werkwijze zorgt ervoor dat men heel specifiek de toegang kan beperken (Angelopoulos et al., 2015, pp.7 & 66). Gebruikers van het internet kunnen deze blokkade wel opheffen door het installeren van *proxy sites*, *VPN*, *domain name system*-instellingen (DNS) te wijzigen, enz. In zowel Duitsland als het Verenigd Koninkrijk werden illegale sites geblokkeerd, maar was de impact op lange termijn miniem (Aguiar, Claussen, & Peukert, 2018, pp. 25-26; Danaher, Smith, & Telang, 2017, p. 74; Leeuw, 2017, p. 143; Van Rompuy, 2018).

Naast de technische beperkingen van deze maatregelen zijn er nog enkele nadelen. Bij het blokkeren of verwijderen van content ontbreekt vaak informatie aan de gebruikers. Men snapt bijgevolg niet waarom ze niet aan hun content kunnen. Deze unilaterale aanpak is dan ook geen motivatie om het legale alternatief op te zoeken, maar ze gaan eerder op zoek naar nieuwe illegale mogelijkheden die al snel beschikbaar zijn. Ook de impact van het beperken van de toegang tot één site op lange termijn wordt in vraag gesteld (Leeuw, 2017, pp. 156-157). Bijvoorbeeld het offline halen van Kino.to resulteerde niet in een daling van inbreuken op het auteursrecht, maar op een bepaald moment zelfs een groei (Aguiar, Clausen, & Peukert, 2018, p. 4). Enkel wanneer meerdere sites op hetzelfde moment worden geblokkeerd of offline gehaald stijgt de effectiviteit van deze maatregel. Deze maatregelen blijven wel van toepassing. Wanneer gebruikers telkens opnieuw moeten zoeken naar deze content geraken zij vermoeid, het gebruiksgemak en kwaliteit van deze diensten daalt en de risico's voor gebruikers stijgen (Danaher, Smith, & Telang, 2017, pp. 73 - 74).

3.1.1.3 *Ex ante*

Ook preventief of op het moment wanneer content online komt, kan er worden gemonitord om illegale content te blokkeren of verwijderen. Het voordeel hiervan is dat de privacy in mindere mate wordt beperkt, want geen gepubliceerde content wordt geïdentificeerd. Een intermediaire speler zoals Google, niet per se een ISP, controleert op voorhand en kan kiezen of de content al dan niet online komt of wordt geblokkeerd. Wanneer *access providers* nagaan welke informatie wordt doorgegeven op hun netwerk wordt dit vaak gedaan door specifieke software. Aangezien het internet op een vrij complexe manier informatie verspreidt, is deze techniek hier ook op geanticipeerd en zal deze de losse deeltjes informatie 'leesbaar' maken. Dit proces heet *deep packet inspection* (Angelopoulos et al., 2015, pp. 6-10).

Een andere techniek is *fingerprinting*, waarbij het verkeer van elk stukje beschermde content kan worden achterhaald. Zo kunnen inbreuken worden geïdentificeerd voor deze worden gedownload of gestreamd. Een bekend voorbeeld hiervan is YouTube's Content ID. Dit systeem geeft aan elk auteursrechtelijk bestand een ID en komt onder toestemming van de rechthebbenden in een database. Elke video die wordt geüpload op YouTube wordt dan gescand. Wanneer er een match is met de database wordt dit bestand gesignaleerd en heeft de rechthebbende het beslissingsrecht per land en per soort toestel wat er met deze video zal

gebeuren. Naast blokkeren van content kan ook worden gekozen om advertenties te plaatsen of de informatie van de kijkers gebruiken. Niet elke rechthebbende kan gebruik maken van YouTube's Content ID, maar enkel degenen met exclusieve rechten en hierbij moeten ze ook partner zijn van de YouTube *community*. Het resultaat is dat kleine Europese rechthebbenden hier geen gebruik van maken (Angelopoulos et al., 2015, pp. 6-10).

Het voordeel van deze technieken is dat deze automatisch gebeuren en het proces vergemakkelijken. De keerzijde hiervan is dat dit vrij technische en dure manieren zijn, die opnieuw weer makkelijk kunnen worden ontweken. Bovendien kunnen service providers de controle naar zich toetrekken. Een ander nadeel is dat het recht op vrije meningsuiting wordt geschonden wanneer legale content wordt beperkt (Angelopoulos et al., 2015, pp. 6-10 & 65-66; Leeuw, 2017, pp. 115-117).

3.1.1.4 'Follow the money'

Een ander soort directe handhaving is gericht op degenen die voordelen halen uit de inbreuken op intellectueel eigendom. Via het bestraffen van adverteerders en intermediaire spelers zullen voorzieners van illegale content hun inkomsten dalen en worden hun activiteiten minder aantrekkelijker. Deze aanpak vindt zijn oorsprong in de Verenigde Staten, maar vindt meer en meer zijn weg naar Europese lidstaten waarin het Verenigd Koninkrijk een voortrekkersrol speelt met een pilootproject in 2014. Ook het Spaanse beleid ziet hier opties (Aguiar, Claussen, & Peukert, 2018, pp. 30-31; EAO, 2015, pp. 38 & 49-51).

3.1.2 Directe handhaving op het niveau van de vraagzijde

3.1.2.1 De overheid neemt wettelijke maatregelen

Net zoals bij de aanbodzijde kunnen ook individuele gebruikers van de gepirateerde content worden gepenaliseerd met de tussenkomst van een rechter. Deze hebben dan ook dezelfde moeilijkheden en beperkingen (Svensson, & Larsson, 2012, pp. 1158-1159). Naast het opleggen van boetes of gevangenisstraf kunnen ook beperkingen worden opgelegd op hun internetgebruik. Vergelijkbaar met een alcoholslot komt er een *downloading lock* op de computer (Leeuw, 2017, p. 110).

3.1.2.2 De sector onderneemt administratieve maatregelen om gebruikers te penalisieren

Ook op het niveau van de vraagzijde wordt piraterij gereguleerd op initiatief van de rechthebbenden. In Europa identificeren we twee modellen specifiek gericht op het illegaal downloaden van content. Enerzijds bespreken we het *gradueel responsstelsel* toegepast in Frankrijk en anderzijds het *individual infringer system* uitgewerkt in Duitsland. Het grote nadeel hiervan is dat vanwege technologische ontwikkelingen het probleem zich verplaatst en meer en meer gebruikers gaan streamen. Bij streamen is dit soort identificatie van gebruikers niet van toepassing. Het gevolg is dat de impact op lange termijn van deze maatregelen verkleint (Janjevic; 2016; Leeuw, 2017, pp. 264-265; Ouellette, 2018). We zien dan ook in de lijst die MUSO (2018) samenstelde dat Frankrijk en Duitsland op de respectievelijk achtste en negende plaats staan met de meeste bezoekers van piraterij hosting sites ter wereld. De andere besproken algemene beperkingen van directe handhaving zoals het makkelijk technologisch ontwijken, schenden van privacy, het schaden van de vrijheid van meningsuiting en willekeur blijven ook van toepassing (Leeuw, 2017, pp. 113-114).

Bij een *gradueel responsstelsel* krijgen individuele inbreukmakers meerdere waarschuwingsbrieven met een educatieve en informatieve boodschap over de inbreuk die ze maken en de melding dat wanneer ze hiermee verder gaan eventuele sancties kunnen volgen (EAO, 2015, p. 40). Zo kan de toegang tot het internet worden bemoeilijkt, een gebruiker volledig worden afgesloten van het internet of krijgt deze een geldboete (Leeuw, 2017, pp. 14-15). Verschillende variaties van dit systeem werden reeds toegepast. Zoals in het Verenigd Koninkrijk. Bij het *Copyright Alert System* krijgen inbreukmakers herhaaldelijk strengere waarschuwingen, maar worden deze niet gevolgd met een straf (Kamina, 2016, pp. 461-462). In Ierland krijgen gebruikers na drie waarschuwingen een week geen toegang tot het internet. Wanneer ze nog eens worden betrapt, krijgen ze diezelfde straf één jaar lang (Leeuw, 2017, p. 113; Mene, 2010).

Het bekendste voorbeeld in Europa wordt toegepast in Frankrijk. HADOPI is een onafhankelijk administratief orgaan vanuit de overheid dat enerzijds in het teken staat van de promotie en distributie van beschermde werken en anderzijds deze werken beschermt (Leeuw, 2017, pp. 111-112; Ubermulhin, 2016). Het is dus de intentie om naast het reguleren van piraterij ook legale consumptie te simuleren. Op basis van een klacht van een rechthebbende kan de identificatie worden gevraagd van inbreukmakers via ISP's. Wanneer de inbreukmakers zijn

geïdentificeerd kan de *'three-strikes-procedure'* van start gaan. Een eerste mail wordt gezonden naar het geïdentificeerde IP-adres waarin staat dat de internettoegang wordt geblokkeerd wanneer men blijft downloaden. Na zes maanden wordt bij voortgezet gedrag een nieuwe mail gezonden of een aangetekende brief. Indien men twaalf maanden na de tweede waarschuwing het gedrag blijft verderzetten kan de commissie naar de rechtbank trekken waar een uitspraak wordt gedaan (Kamina, 2016, pp. 460-461; Ubermulhin, 2016). In eerste instantie was de sanctie om de internettoegang te verbieden, maar hier kwam veel kritiek op. Nu wordt eerst een boete gegeven en wanneer deze niet wordt betaald, is er wel de mogelijkheid om het internet te ontzeggen (Leeuw, 2017, p. 113).

Het voordeel van dit gestroomlijnd en geautomatiseerd proces is dat in theorie de consistentie van penaliseren groter is en er minder administratie is vereist (Leeuw, 2017, p. 142). Toch merken we dat na de inwerkingtreding de positieve effecten zich snel neutraliseerden tot het oude gebruik van illegale peer-to-peer netwerken (Danaher, Smith, & Telang, 2017, pp. 72-73; Ubermulhin, 2016). Ook de indirecte motivatie voor legale consumptie wordt als argument gebruikt om de strenge maatregel door te voeren. Eigenlijk heeft dit hierop geen effect, want de boodschappen in de waarschuwingsmails en -brieven zijn vooral gericht op het melden dat dergelijke activiteiten illegaal zijn en dat ze een straf kunnen verwachten (Leeuw, 2017, p. 113).

Een ander systeem om individuele gebruikers van illegale peer-to-peer netwerken te penaliseren is het individual infringer system toegepast in Duitsland. In tegenstelling tot Frankrijk is er geen specifieke administratieve autoriteit en krijgen rechthebbenden volledig de vrijheid om zelf het auteursrecht te beschermen. Het gevolg zijn efficiëntere en meer consistente procedures. De Duitse burgers riskeren dan ook boetes van enkele honderden euro's (Ubermulhin, 2016). Ook om deze maatregel te implementeren moet er toestemming zijn om de IP-adressen te verzamelen (Verlaan, 2017). Hierna kan de rechthebbende de formele verplichting vragen aan de inbreukmaker tot het betalen van een bepaalde som. Wanneer deze niet betaald, is er de mogelijkheid om de inbreukmaker op een geautoriseerde manier voor de rechtbank te roepen (Ubermulhin, 2016). Een gevaar van deze strategie is *copyright trolling* waarbij gespecialiseerde bedrijven winst halen uit piraterij voor de rechthebbenden. Hierbij gaan deze bedrijven op een lucratieve manier dreigen bij, al dan niet terecht, inbreukmakers die hun boete niet betalen om naar de rechter te stappen. De

gerechtskosten die een burger zou moeten betalen liggen vaak hoger dan de boete (Leeuw, 2017, p. 109; Ubermulhin, 2016).

De meningen zijn verdeeld over wat de impact is op de Duitse audiovisuele sector. Enerzijds is men ervan overtuigd dat het downloaden is verminderd (Casellas, 2017; Janjevic; 2016). Anderzijds is men van mening dat de maatregel is achterhaald en mensen kiezen om minder content te kijken in plaats van te kiezen voor het legale aanbod (Janjevic, 2016). Ondertussen werd deze maatregel ook geïmplementeerd in Nederland. Er werd gekozen om minder zware boetes te geven. ‘In eerste instantie’ is het bedrag van het schikkingsvoorstel 150 euro (RTL Nieuws, 2017).

3.2 Indirecte maatregelen die legale verspreiding en consumptie motiveren

Door op een indirecte manier het legale aanbod aantrekkelijker te maken en mensen bewust te maken zou de mentaliteit bij de gebruikers wijzigen en wordt verondersteld dat de legale consumptie stijgt (Cineuropa, 2018b; Leeuw, 2017, p. 119). Het is zo de bedoeling om de beperkingen van directe handhaving te compenseren (Aguiar, Claussen, & Peukert, 2018, p. 5). Deze niet-wettelijke maatregelen passen hoofdzakelijk bij het discours dat veronderstelt dat piraterij geen (directe) impact heeft. Los van de economische motieven voor directe handhaving wordt op een indirecte manier de sector gestimuleerd zodat piraterij een minder belangrijke rol krijgt. Het is belangrijk dat lessen worden getrokken uit piraterij en zo kan worden gestreefd naar een sterke waardenketen (Ouellette, 2018).

3.2.1 De optimalisatie van het legale aanbod op het niveau van de aanbodzijde

In het eerste deel van deze masterproef werden een aantal structurele beperkingen geschetst van kleine Europese mediasystemen. Veel tekortkomingen van het huidige online aanbod volgens de consument sluiten hierop aan. Daarom is een legaal online aanbod niet enkel een oplossing voor piraterij, maar past het ook in de complexiteit van moeilijkheden van de huidige audiovisuele sector in Europa (Bondebjerg, & Redvall, 2015, p. 11).

3.2.1.1 Het voorzien van een online aanbod

Om legale consumptie te verhogen moet er logischerwijs een legaal aanbod online beschikbaar zijn. De Europese Commissie spreekt van een efficiënt en innovatie gedreven ecosysteem rond online diensten dat moet worden gestimuleerd waarbij een *level playing field* en transparantie centraal staan (Europese Commissie, 2018a). Er wordt verwezen naar online platformen om content te verspreiden. Hieronder een overzicht:

- Electronic Sell Through (EST): Consumenten betalen per mediabestand die ze downloaden en achteraf bezitten. Hierbij kunnen de kosten oplopen vanwege aparte aankopen (De Corte, & Van Kenhove, 2017, p. 456).
- Subscription Video On Demand (SVOD): De consument betaalt een periodieke bijdrage in ruil voor een eindeloze toegang tot de catalogus tijdens het lidmaatschap. Streamingdiensten waarbij de content niet in het bezit van de gebruiker komt zoals Netflix zijn hiervan een voorbeeld (De Corte, & Van Kenhove, 2017, p. 456; Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 7). Een constante update van de catalogus is vereist, omdat audiovisuele content minder vaak of niet wordt herbekeken, in tegenstelling tot muziek (Riekkinen, 2018, p. 3559).
- Transactional Video On Demand (TVOD): Consumenten kiezen uit een grote catalogus de content die ze willen consumeren en betalen hiervoor zonder de content te downloaden (Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 7).
- Advertising Video On Demand (AVOD) werkt op dezelfde manier als SVOD, maar zonder het betalen van een bijdrage. De dienst wordt gratis aangeboden, maar men betaalt door advertenties. Het voordeel hiervan is om mensen aan te trekken tot een nieuwe soort dienst (De Corte, & Van Kenhove, 2017, p. 456).

Zoals in het theoretisch kader aangehaald zijn er een aantal essentiële vereisten die beter moeten voldoen aan de wensen van consument om in competitie te treden met content in illegale netwerken (Riekkinen, 2018, pp . 3561 & 3564). Allereerst is de inhoud van het legale aanbod en de kwaliteit hiervan een belangrijke factor voor de consument. Hoe uitgebreider en meer divers dat aanbod, hoe aantrekkelijker (Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 7; Riekkinen, 2018, p. 3558). Het illegale aanbod evenaren is echter zeer moeilijk en blijft gefragmenteerd vanwege de exclusiviteit die samenhangt met het huidige businessmodel. De

releasedatum van content is territoriaal afhankelijk of content is op een beperkt aantal diensten beschikbaar (Danaher, Smith, & Telang, 2017, p. 68; Riekkinen, 2018, p. 3565). Zo kan een klant van Proximus niet kijken naar dezelfde content beschikbaar op Telenet, wat voor frustraties zorgt en nood aan verschillende abonnementen (Van Rompuy, 2018). Binnen het aanbod geldt niet enkel de kwantiteit, maar ook de kwaliteit. Door middel van een soort 'curatorschap' of 'aanbevelingssysteem' kan ervoor worden gezorgd dat gebruikers niet verloren geraken en het aanbod aantrekkelijk blijft (Cineuropa, 2018a; Leeuw, 2017, p. 162).

Wanneer mensen iets willen zien, moet het er niet enkel zijn, maar moeten mensen er ook gemakkelijk toegang tot hebben. Een groot gebrek aan huidige diensten vanuit het standpunt van de gebruikers is dat vaak te lang moet worden gewacht vooraleer men online de content kan zien (Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 4). Eén van de mogelijke oplossingen binnen het kader van de Digital Single Market is de onlangs afgeschafte *geoblocking* voor streamingdiensten (Mens, 2017). Toch blijven bepaalde diensten als Amazon Instant Video niet beschikbaar in Europese landen (Leeuw, 2017, p. 125). Tevens is de veiligheid bij het gebruik van platformen belangrijk. Met de informatie over de gebruikers moet voorzichtig worden omgesprongen (Riekkinen, 2018, p. 3561).

Een derde vereiste is de gebruiksvriendelijkheid. Het moet makkelijk zijn om de dienst te gebruiken. Digitale tools zorgen voor een optimale kwaliteit van de bestanden, de beschikbaarheid op verschillende apparaten, de keuze tussen verschillende talen, het onderbreken van het bestand, enz. Wanneer een dienst zich kan onderscheiden hiermee, zal de *willingness to pay* ook verhogen (Leeuw, 2017, p. 163; McPherson, s.d.; Riekkinen, 2018, pp. 3560-3561). Soms wordt gezegd dat de dienst belangrijker is dan de content, dat marketing rond het kanaal belangrijker is dan de content zelf (Searle, 2017, p. 32). Zo is Netflix enorm populair vanwege de gebruiksvriendelijkheid. Je kunt je abonnement bijvoorbeeld onderbreken wanneer je wil en makkelijk terug hernemen (imec, 2017, p. 86).

Tot slot is de prijszetting belangrijk. Het is een opportuniteit bij het digitaal produceren en verspreiden van content om druk op de prijs te leggen (Leeuw, 2017, pp. 121-122). Toch blijft het moeilijk omdat audiovisuele content duur blijft om te produceren en de kwaliteit en kwantiteit van het aanbod moet worden gegarandeerd (Abhishek, Telang, & Zhang, 2017, p. 31; Danaher, Smith, & Telang, 2014, p. 57; Leeuw, 2017, pp. 121-122; Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 4). Voor gebruikers van gratis illegale content is er een drempel om te betalen

waardoor goed moet worden nagedacht over de prijszetting. Zo past Netflix zijn prijzen aan in landen waar veel wordt gedownload (Price, 2015). Het moet haalbaar zijn voor gebruikers om verschillende diensten te kunnen gebruiken, want geen enkele dienst zal een volledig aanbod aanbieden (Riekkinen, 2018, p. 3566). Het verlagen van de prijs van een online dienst kan ook door middel van productdifferentiatie. Bijvoorbeeld iemand die geen belang hecht aan de kwaliteit van het beeld kan zo een goedkopere versie consumeren. Een ander voorbeeld is streamen, wat is goedkoper dan downloaden (Leeuw, 2017, pp. 122-123).

We zien met de komst van streamingdiensten dat films en series meer op een legale manier worden geconsumeerd dan wanneer er wordt gedownload, ook in Vlaanderen (imec, 2017, p. 91). Een legaal alternatief dat aan deze eisen voldoet zal makkelijker een jongere generatie bereiken (Leeuw, 2017, p. 128). Maar hoe kunnen kleine Europese audiovisuele sectoren die met structurele problemen worstelen hiermee omgaan? Volgens Olsberg (2012, p. 33) zijn Europese films ideaal om te experimenteren met verschillende distributiemogelijkheden omdat cinema-inkomsten voor deze films normaliter veel lager liggen dan andere films. Het tegenargument van de sector is dat online legale diensten geen vangnet bieden voor het verlies van verkoop van content op fysieke dragers. De sector ziet hierin geen oplossing op lange termijn (Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 4; McPherson, s.d.). Online is het moeilijk om informatie en data over verspreide werken te verkrijgen. Rechthebbenden ontvangen vaak een vaste *fee*, maar krijgen daar weinig informatie en data voor terug. Deze data is belangrijk voor de sector (EFAD's, 2018). Wanneer series en films online beschikbaar zijn, zal men altijd een beter illegaal alternatief vinden. Zware piraten zullen moeite hebben met deze indirecte boodschap legale consumptie te consumeren (Abhishek, Telang, & Zhang, 2017, pp. 19, 31-33; Leeuw, 2017, p. 128).

De kenmerken van de kleine Europese audiovisuele media-ecosystemen blijven online terugkeren en bemoeilijken de creatie van het online Europees aanbod. Bijvoorbeeld moet een oplossing gevonden worden voor de gefragmenteerde manier van subtitels en dubbing, is in Europa het auteursrecht zeer complex om Europese content te verzamelen op één of enkele platforms en blijft de vraag naar niet-nationale Europese audiovisuele content onzeker (De Vinck, & Pauwels, 2008, p. 33; De Vinck, & Pauwels, 2015, pp. 26 & 117). En net als de films en series die we het meest terugvinden online, zijn ook de meest populaire en grote platformen afkomstig uit de Verenigde Staten (Cineuropa, 2018a; McPherson, s.d.). Of het

creëren van extra Europese platforms de oplossing biedt, is een vraag die openstaat voor verder onderzoek. Wanneer teveel gefragmenteerde diensten online komen kan dit neveneffecten hebben vanwege exclusiviteit. Dit zou heel kostelijk en inefficiënt zijn (Leeuw, 2017, p. 261).

3.2.1.2 Ruimte voor flexibiliteit van het huidige businessmodel en experiment

Er is nood aan een verandering in het huidige distributiemodel. Zoals eerder beschreven is dit niet enkel vanwege piraterij, maar ook vanwege de vele technologische veranderingen die de bestaande waardenketen onder druk zetten. We merken een evolutie dat producties sneller doorheen de distributieketen stromen en de duur van exclusieve licenties korter wordt. De bedoeling blijft de huidige strategie te behouden en de winst zo hoog mogelijk te houden. De sector vreest dat mensen gaan wachten op de goedkopere windows en hierdoor inkomsten zullen dalen (Raats, Evens, Braet, Ruelens, & Schooneknaep, 2014, pp. 70-71). Afhankelijk van de content wordt gezocht naar een balans tussen vernieuwing en de huidige waardenketen (Mene, 2010). Bijvoorbeeld, is het nu soms mogelijk om een film aan een hogere prijs te huren op hetzelfde moment als de cinemarelease of kort erna om het *home entertainment* te stimuleren (Lang, 2017).

Er zijn ook andere manieren om te experimenteren met het huidige financieringssysteem zoals *crowdfunding*. Hierbij wordt via online platformen gevraagd het project mee te financieren om de film of serie te realiseren. Het is duidelijk dat het moeilijk wordt om een volledig audiovisueel product te financieren via deze inkomstenbron, maar het kan wel een goede start of aanvulling zijn. Andere huidige beperkingen, zoals respons aan het publiek, kunnen door meer ervaring worden opgelost (McPherson, s.d.). Naast *crowdfunding* zijn er online tal van mogelijkheden om gebruikers content te laten meefinancieren. Een voorbeeld is het microdonatie systeem Flattr, waarbij gebruikers een bedrag kiezen te investeren in creatieve content. Op basis van geconsumeerde content die je een soort van *like* geeft op platformen zoals YouTube of Soundcloud wordt dit bedrag automatisch verdeeld over de makers (Flattr, s.d.; Mollen, 2015). Een ander voorbeeld is BitTorrent Bundle. Gebaseerd op het BitTorrent systeem leveren gebruikers een financiële bijdrage naar keuze aan de makers bij het downloaden (BitTorrent Bundle, s.d.). De Leeuw (2017, pp. 122-123) onderzocht het systeem van *global licenses* waarbij iedereen op zijn internetabonnement een extra som

betaalt om dit te compenseren met het downloaden en streamen van content. Echter blijkt dat internetgebruikers dit als een vrijgeleide gaan zien om meer content op een illegale manier te consumeren.

3.2.2 Op het niveau van de vraag de legale consumptie motiveren

We zagen dat er onwetendheid is over inbreuken op intellectuele eigendom, wat het legale aanbod betreft en welke diensten er zijn (EAO, 2015, p. 41; Leeuw, 2017, p. 106). Volgende maatregelen dienen hierop een oplossing te bieden. De doelstelling is om op een indirecte manier gebruikers te motiveren om te kiezen voor legale diensten. Hiernaast zorgt deze aanpak ervoor wanneer er directe handhaving is, gestrafte gebruikers minder verontwaardigd zijn (Leeuw, 2017, p. 254).

3.2.2.1 Het bewustzijn verhogen door sensibilisering

We identificeren twee manieren waarop burgers kunnen worden geïnformeerd. Enerzijds stijgt bewustzijn bij jongeren via educatie. Een algemene trend is dat educatie over hoe je met media omgaat in onze maatschappij een belangrijk element is. Niet enkel hoe men met media werkt, maar ook verantwoordelijkheden, ethische en legale vraagstukken en dus digitale geletterdheid (DG for Communications Networks, Content and Technology, 2017, p. 8; Duarte-Hueros, J., Duarte-Hueros, A., & Ruano-López, 2016, pp. 49 & 56). Anderzijds zijn er communicatiecampagnes met fysieke en/of digitale dragers zoals affiches, flyers, sociale media, tv-spots, trailers, enz. (Parkes, 2012, pp. 38-39). Een samenwerking bij campagnes is een pluspunt. De sector kent de industrie het beste, maar wanneer de overheid een campagne steunt stijgt de geloofwaardigheid hiervan (Leeuw, 2017, p. 167).

Bij beide manieren staat de boodschap centraal. Verschillende boodschappen hebben een verschillend doel voor ogen (Parkes, 2012, p. 38). Het kan duidelijk worden gemaakt dat piraterij slecht is en de sector hiervan het slachtoffer is. In dergelijke campagnes wordt vaak verwezen naar de negatieve consequenties die piraterij teweegbrengen en welke risico's gebruikers kunnen lopen (Leeuw, 2017, pp. 132-133). Daartegenover wijst men op de voordelen van legale consumptie. Niet enkel de meerwaarde van cinema, maar ook het

gebruiksgemak van online diensten kunnen aan bod komen. Zo krijgt men meer respect voor creatieve content zonder direct op de gevolgen te focussen (Cineuropa, 2018b). Het is dan ook wel belangrijk dat deze legale online diensten er zijn en worden gevonden om op de motieven in te spelen van gebruikers van illegale diensten. (De Corte, & Van Kenhove, 2017, p. 456). Men kan wel wijzen op de consequenties van piraterij op lange termijn, maar meer door de kwetsbaarheid van de sector aan te tonen. Velen kennen het belang niet van intellectuele eigendom of weten niet hoe de waardenketen bij het maken van Europese audiovisuele content werkt. De meeste mensen denken altijd aan de grote kapitaalkrachtige Amerikaanse studio's en sterren (Leeuw, 2017, pp. 130-131; Parkes, 2012, p. 34).

De keuze van boodschap hangt af van de doelgroep. Wil men de gebruikers van illegale content bereiken en hun gedrag beïnvloeden is er wel de mogelijkheid om angst te verspreiden over de nadelen van piraterij (Leeuw, 2017, p. 166). Doorheen de jaren geloven campagnes meer in de impact van positief woordgebruik en het steunen van de industrie dan in boodschappen met een focus op 'criminaliteit' of 'stelen' (Leeuw, 2017, pp. 14-15 & 168; Parkes, 2012, p. 40; Ubermulhin, 2016). Illustraties hiervan zijn de campagnes in het Verenigd Koninkrijk zoals Moments Worth Paying For die werd gelinkt aan de doorverwijspagina Findanyfilm.com. Ook naar de campagnes van de German Federation Against Copyright Theft kan worden verwezen (Mene, 2010; Parkes, 2012, pp. 38-39).

Het nadeel van sensibilisering is dat mensen dit makkelijk kunnen ontwijken. De kans is klein dat frappante inbreukmakers zich aangesproken voelen. Ook wanneer boodschappen behoren tot de content kunnen technisch onderlegde gebruikers deze vermijden (Leeuw, 2017, p. 135). Zelfs wanneer de boodschap tot hen komt, blijft het moeilijk om de negatieve boodschap over te brengen, want zij blijven overtuigd van de trivialiteit van piraterij (De Corte, & Van Kenhove, 2017, pp. 454-455). Het is heel moeilijk de impact van campagnes in te schatten. Hier is veel onenigheid over, gaande van geen effect tot grote positieve veranderingen in de mentaliteit en gedrag van het publiek (Parkes, 2012, p. 33). De bewustwording kan wel stijgen, maar de mentaliteit van mensen wijzigen is zeer moeilijk. Enkel sensibilisering lijkt dan ook moeilijk om hierin te slagen en deze aanpak is efficiënter in combinatie met andere (Leeuw, 2017, p. 169). Educatie en communicatie dienen eerder als een constante die een weerwoord biedt tegen piraterij en om mensen te overtuigen van het legale aanbod (Bales, 2017).

3.2.2.2 Berichtgeving in de media

Naast sensibiliseringsacties kunnen ook op andere manieren boodschappen worden verspreid. Bijvoorbeeld door middel van media-aandacht. Nieuwsberichten over toegepaste handhaving of berichtgeving die de ambiguïteit van het legale kader verduidelijken zijn mogelijkheden. Net als bij sensibilisering is het effect afhankelijk van de boodschap. Het positieve effect is dat er een draagvlak wordt gevormd dat piraterij slecht is en ruimte voor debat wordt gecreëerd. De keerzijde is dat ook de voorstanders of verspreiders van illegale content de media kunnen gebruiken als spreekbuis. Er is tevens minder controle over het effect van deze boodschappen. Een illustratie hiervan is de mediaberichtgeving rond het offline halen van Kino.to in Duitsland. Het effect was dat piraterij steeg. Vooral berichtgevingen die rechtstreeks de illegale sites melden, maken deze platformen populairder (Aguilar, Claussen, & Peukert, 2018, pp. 2-5).

3.2.2.3 De consument de weg tonen naar het legale aanbod

Consumenten moeten de weg vinden naar het legale aanbod. De bekendheid van online diensten is cruciaal. Onderzoek toont dat mensen soms liever meer betalen voor een website waarmee ze vertrouwd zijn, dan het gebruiken van een onbekende site die dezelfde dienst goedkoper aanbiedt (Danaher, Smith, & Telang, 2014, pp. 53-54). Gebruikers vinden deze content niet altijd op zichzelf. Hier worden enkele opties beschreven los van marketing of promotie.

Doorverwijspagina's zoals Findanyfilm.com uit het Verenigd Koninkrijk spelen in op de wensen van de consumenten die wil betalen voor audiovisuele content. Wanneer je een film of serie wil zien, kun je deze zoeken via deze site en kiezen hoe je wil kijken: in de cinema, online downloaden of streamen. Findanyfilm.com gaat zelfs een stap verder om content aantrekkelijker te maken en geeft extra informatie over de content of biedt de mogelijkheid om een 'alert me functie' te activeren wanneer een bepaalde film legaal beschikbaar is (Bales, 2017; Parkes, 2012, p. 40). Dit soort sites stimuleert mensen om legaal te kijken omdat het legale aanbod zichtbaarder wordt (Kihn, 2015). Een ander soortgelijk voorbeeld is het Nederlandse De Content Map. Naast doorverwijzen naar legale sites met audiovisuele content, kan je op deze website informatie terugvinden over het onderscheid tussen legale en illegale sites en kun je vragen stellen (De Content Map, s.d.). Vergelijkbare voorbeelden zijn

het Belgische initiatief Online Fair Play of het Poolse Legalna Kultura. Het verschil met Findanyfilm.com is dat deze websites je verwijzen naar online platforms die content aanbieden niet op basis van een titel die je zoekt, maar op basis van welke soort content en hoe je wilt kijken. Al deze pagina's kun je per land terugvinden via het Europese Agorateka die gebruikers helpt bij hun zoektocht naar legale content (Agorateka, s.d.).

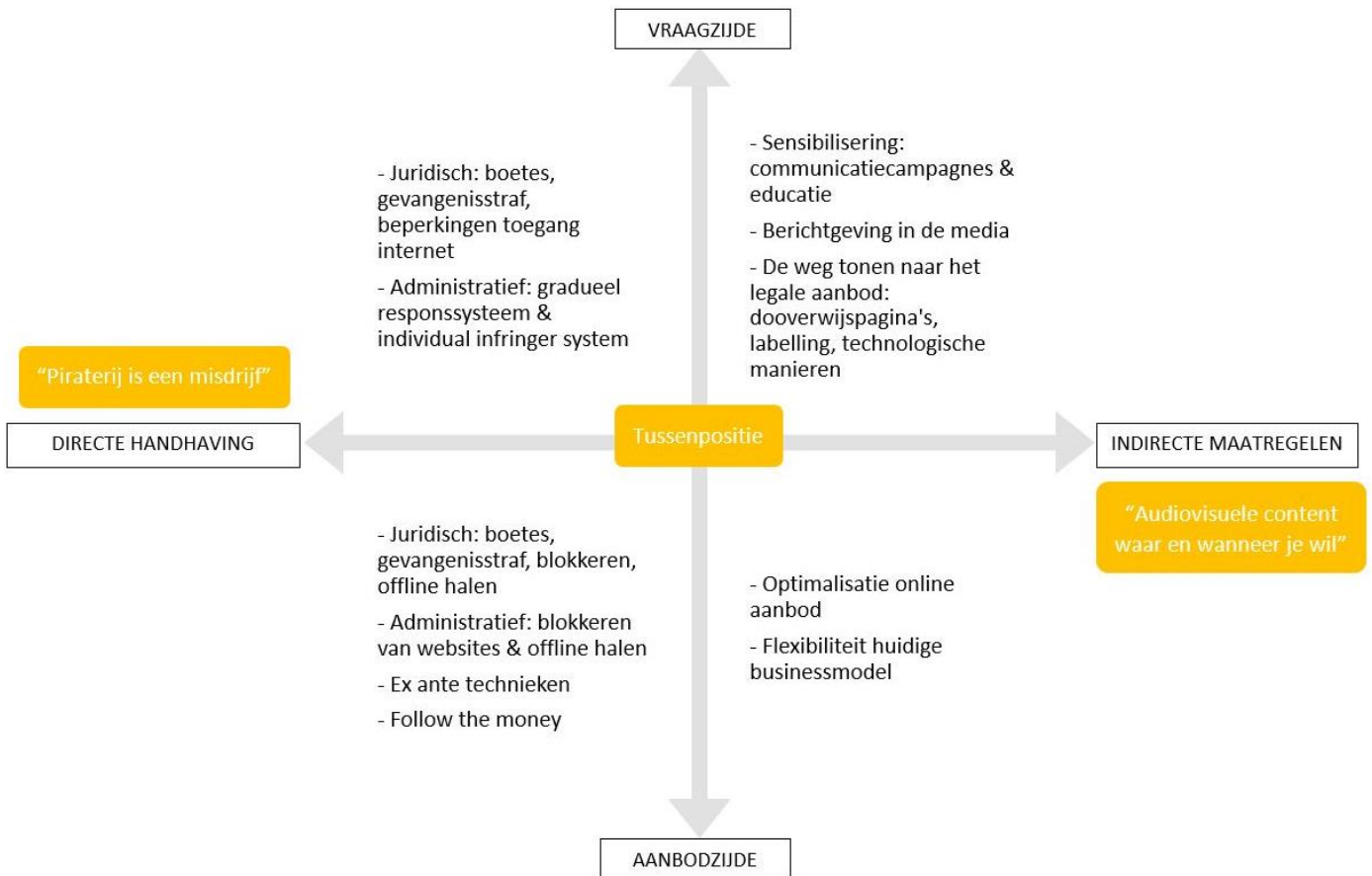
Er kan ook op een meer creatieve manier worden nagedacht om gebruikers te leiden naar het legale aanbod. Zo kan men legale content een label geven. Bijvoorbeeld in Frankrijk krijgt legale content het label 'Offre légale Hadopi' door middel van een administratieve procedure. Niet enkel content, maar ook diensten kunnen dit label krijgen. Dit schept duidelijkheid bij gebruikers (Hadopi, s.d.). Los van directe handhaving kan ook op verschillende technische manieren gezorgd worden dat het illegale aanbod moeilijker toegankelijk is. Inbreukmakers worden gefrustreerd en het legale aanbod wordt aantrekkelijker. Het is niet verboden om dat te doen (Leeuw, 2017, pp. 114-115). Een belangrijk gegeven hier is *Digital Rights Management* (DRM). Deze laten rechthebbenden toe controle uit te voeren over hun content die wordt gedistribueerd of de bron van kopieën te achterhalen. DRM kan op twee verschillende manieren worden gebruikt. Enerzijds wordt DRM gebruikt om piraterij moeilijker te maken door de reproduceerbaarheid van content te beperken. Anderzijds wordt DRM versoepeld om het legale aanbod aantrekkelijker te maken. Tegenwoordig wordt meer voor dit laatste gekozen omdat de inbreukmakers DRM omzeilen met andere technieken (Leeuw, 2017, pp. 116-117; Lobato, & Thomas, 2012, p. 611; Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 6). Er zijn nog technieken om legale content voorrang te verlenen, zoals het bovenaan plaatsen van legale content bij zoekopdrachten (Danaher, Smith, & Telang, 2017, p. 70). Of het netwerk dat wordt gebruikt om illegale content te verspreiden te vergiftigen, zodat gebruikers onbruikbare content ontvangen (Leeuw, 2017, p. 115).

3.3 Een holistische aanpak is gewenst

Bovenstaand overzicht toont aan dat elke maatregel beperkingen heeft, want het consumentengedrag is moeilijk in te schatten en inbreukmakers zijn geen homogene groep. Zij hebben verschillende percepties over intellectueel eigendom. Ook is technologie constant in verandering. Wat ervoor zorgt dat er nieuwe manieren mogelijk gemaakt worden om content op een illegale wijze te consumeren. Er zijn dus hardnekkige piraten en technologie blijft evolueren. We moeten realistisch zijn en beseffen dat er altijd inbreuken op auteursrechtelijke content zullen blijven bestaan (Janjevic; 2016). Om hierop te anticiperen moet worden gestreefd naar een brede strategie waarbij verschillende complementaire maatregelen worden gecombineerd. Zo heeft het penalisieren van gebruikers niet veel zin als er geen toegankelijk legaal aanbod is. Dit betekent dat een samenwerking tussen verschillende belangengroepen en de overheid op lange termijn de meest efficiënte manier zal zijn om piraterij te reguleren en legale consumptie te doen toenemen (Aguiar, Claussen, & Peukert, 2018, p. 5; Bales, 2017; Cineuropa, 2018b; Danaher, Smith, & Telang, 2017, p. 68; Herz, & Kiljanski, 2016, p. 2; Leeuw, 2017, pp. 129 + 253; Matos, Ferreira, & Smith, 2017, p. 6).

Deze wenselijke aanpak heeft in theorie meer kans op slagen, maar we moeten ervan bewust zijn dat weinig onderzoek is gedaan naar elk van deze maatregelen. Hoe deze kunnen worden uitgewerkt en welke impact deze hebben is contextgebonden. Het onderzoek hiernaar bij huidige acties is beperkt. Wanneer we kijken naar de geschetste Europese context zien we steeds dat een *one-size-fits-all* aanpak onhaalbaar is en lidstaten op nationaal niveau voldoende ruimte moeten blijven hebben (Berg, 2011, pp. 80-81; Pisuke, 2004). Daarnaast werd er in dit overzicht niet onderzocht wat de mogelijke balans tussen verschillende spelers en maatregelen binnen deze strategie kan zijn (Leeuw, 2017, p. 267). Een terugkoppeling van deze aanpak en de haalbaarheid hiervan in Vlaanderen komt in volgend hoofdstuk aan bod.

Gebaseerd op de verschillende discoursen en dit overzicht aan maatregelen kunnen we de geschetste paradigma's over de impact van auteursrechtelijke inbreuken op audiovisuele content in volgend schema plaatsen (zie figuur n°4). Op de horizontale as lezen we van links naar rechts restrictieve maatregelen of directe handhaving tot eerder indirecte maatregelen. De verticale as maakt een onderscheid tussen enerzijds maatregelen gericht op de vraagzijde en anderzijds de aanbodzijde (Danaher, Smith, & Telang, 2014, p. 51).

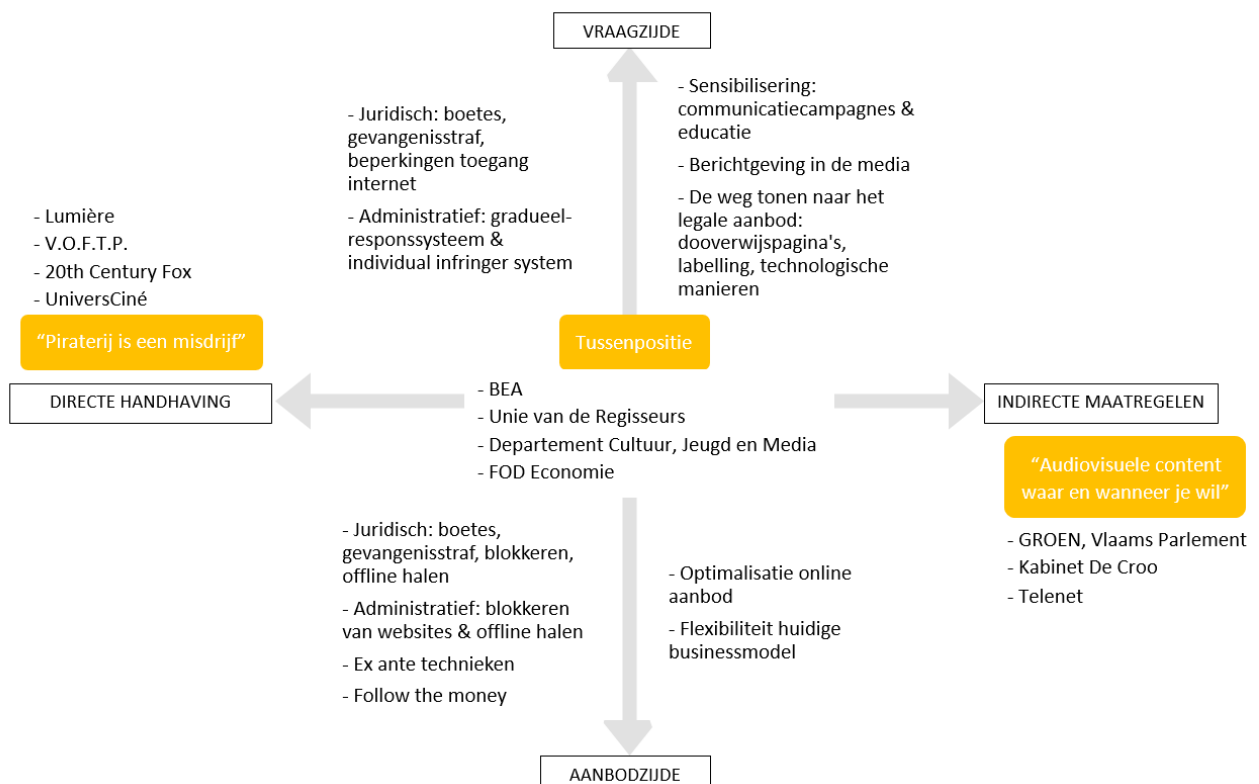
Figuur n°4: Categorisering maatregelen en discours

Dit hoofdstuk is een terugkoppeling van Belgische stakeholders op de vraag wat een wenselijke, maar ook haalbare aanpak is tegen online inbreuken op auteursrechtelijk beschermde audiovisuele content. De volgende centrale bevindingen zijn het resultaat van de expertinterviews.

4.1 Stakeholders situeren zich binnen de verschillende discoursen

Wanneer wordt gevraagd naar de impact van piraterij en gewenste maatregelen wordt duidelijk dat eerder aangehaalde discoursen terugkomen. Dit wordt visueel weergegeven in onderstaand schema (zie figuur n°5). Een kanttekening is dat er geen duidelijke grenzen zijn tussen bepaalde discoursen wat het niet eenvoudig maakt stakeholders in een bepaalde positie te plaatsen. Het is dan ook zo dat er vaak een overlap is en dat bepaalde stakeholders sterker overtuigd zijn. Deze figuur is dan ook tentatief en poogt om na te gaan wat de stakeholderpositie is.

Figuur n°5: Vlaamse stakeholders binnen categorisering maatregelen en discours

Alexander Vandeputte van Lumière, die het standpunt van de distributeur vertegenwoordigt in dit onderzoek, en An Jacobs van V.O.F.T.P., de beroepsvereniging van Vlaamse Onafhankelijke Film en Televisie Producenten zijn ervan overtuigd dat piraterij een misdrijf, diefstal is. Andere aanhangers zijn exploitant Maxime Lacour (UniversCiné) en Sales Manager Lieslot Mandeville (20th Century Fox). Deze stakeholders komen uit de sector en zijn ervan overtuigd dat piraterij een expansie kent vanwege online distributie van content en dat zij de grootste slachtoffers zijn. Maxime Lacour vertelt dat piraterij een directe concurrent is met het verlies van inkomsten als gevolg. Alexander Vandeputte verdedigt dit standpunt door te wijzen op de ontslagronde die hij moest houden in zijn onderneming.

“C’est-à-dire que le piratage, ce sont des plateformes de streaming SVOD, sans paiement d’abonnement (ou alors pour certaines il y a des plateformes qui proposent des solutions par abonnement aussi), mais donc l’impact est colossal! Je pense que l’on peut évaluer l’impact du piratage au-delà de 70 à 80% de parts du marché perdues par les services illégaux.” (Lacour, M., 7 mei, 2018. Zie bijlage 3)

De gewenste aanpak van het criminaliteitsdiscours is dat dringend een strengere handhaving en regulatie van het internet moet mogelijk gemaakt worden door de overheid. Als het beleid geen maatregelen mogelijk maakt, kan volgens hen de sector niet meer ondernemen dan nu. Zij zijn dan ook enorm teleurgesteld in de huidige passieve houding van het beleid dat niet erkent hoe groot de impact is. Daarom blijven zij lobbyen om beleidsmakers van hun economisch motief te overtuigen. An Jacobs vat dit samen:

“Blijven lobbyen en de politiek aan de mouw schudden dat het probleem niet mag onderschat worden.” (Jacobs, A., 13 april, 2018. Zie bijlage 3)

Aan de andere kant zijn respondenten overtuigd dat het causaal verband of substitutie niet bestaat en piraterij geen maatschappelijke prioriteit is. De stakeholders die bij dit discours aansluiten, komen vooral uit het beleid zoals Bart Caron en Anne-Sofie Van de Velde, maar ook Thomas Roukens van Telenet sluit aan. Telenet heeft echter een dubbele positie omdat zij enerzijds internet aanbieden, maar anderzijds ook zelf content voorzien. Thomas Roukens staat dan ook positiever tegenover het huidige legale aanbod en de toekomst van de sector. Volgens hem is de impact van inbreuken op auteursrecht indirect en loopt het momenteel niet uit de hand omdat er een constante stijging is aan legaal online kijkgedrag. De stakeholders uit het beleid, zowel op Vlaams als federaal niveau, zijn voorzichter en beweren de impact

helemaal niet te kennen. Deze stakeholders hebben veel moeite om stappen te ondernemen richting directe handhaving en verwachten meer medewerking van de sector, die op een meer creatieve en innovatieve manier moet mee evolueren met digitale veranderingen. Zo kunnen kansen gegrepen worden om meer structurele problemen op te lossen. Consumenten zijn momenteel ontevreden waardoor men terugvalt op illegale diensten. De wensen vervullen van de gebruikers is een eerste stap. Indien de sector deze inspanning vervult, zullen stakeholders uit het beleid ontstaan voor de wensen van de sector.

“Ja dat is moeilijk om te zeggen, maar inderdaad stap één is eigenlijk om te zien wat het gedrag is van mensen van zodra er voldoende aanbod toegankelijk is en daar hebben we vandaag gewoon geen zicht op. Daarom liggen die boetes zo gevoelig omdat we het gevoel hebben dat consumenten die zelfs willen betalen, niet altijd toegang hebben.” (Van de Velde, A.S., 17 april, 2018. Zie bijlage 3)

De respondenten die aanhanger zijn van eerder een tussenpositie staan ook positiever tegenover de veranderingen vanwege internet en zien een aantal opportuniteiten. Toch beseft men wel dat piraterij een impact heeft. Het verschil met het criminaliteitsdiscours is dat zij geen duidelijk standpunt innemen of er causale verbanden bestaan. Deze stakeholders zijn zich bewust van een eerder complex netwerk. We identificeren vier respondenten die zich aansluiten bij dit discours. De Belgian Entertainment Association (BEA) vertegenwoordigt de Belgische producenten en distributeurs door het ondersteunen, beschermen en promoten van de creatieve sectoren (BEA, s.d.). Het standpunt van BEA is om zo veel mogelijk directe handhaving te faciliteren zodat de sector zelf en snel stappen kan ondernemen. De invulling van deze maatregelen laten ze vrij aan de rechthebbenden. Een andere respondent uit de sector is Jin Berghmans, die het standpunt van de creatieve makers vertegenwoordigt vanuit de Unie van de Regisseurs. Zij zijn beide overtuigd dat piraterij een grote impact heeft, maar spreken zich niet uit over een causaal verband:

“Een exact cijfer geven bij mijn weten is quasi onmogelijk. Er is ook altijd een dubbele grens tussen wat is exact die impact en aan de andere kant dat de sector het moeilijk heeft en dat dit de schuld is van piraterij. Het is altijd de juiste balans vinden.” (Swaelens, P., 15 mei, 2018. Zie bijlage 3)

Vanuit het beleid, zowel Vlaams als federaal, is men eerder overtuigd dat piraterij een probleem is dat zich in de marge voordoet. Voor Carolien Van Loon en Tim Nagels lijkt dit standpunt eerder een voorzichtige keuze vanwege onwetendheid van dit onderwerp en niet vanuit eigenbelang:

“Maar ik denk niet door alleen piraterij op te lossen, dat is zeker de oplossing niet. Ik vind het misschien meer dan fair dat je het in zijn geheel aanpakt. Ik weet niet wat er zagezegd wordt mislopen. Het is ook niet omdat iemand iets gratis bekijkt op een illegale manier dat het gemakkelijk toegankelijk was maar je moet er wel voor betalen dat men het dan ook effectief ging kopen. Dat is niet één op één.” (Van Loon, C., 23 maart, 2018. Zie bijlage 3)

4.2 Consensus in Vlaanderen: noodzaak tot snel handelen

Los van de spanningsvelden tussen verschillende stakeholders is in Vlaanderen de consensus bereikt dat dringend maatregelen moeten genomen worden tegen online inbreuken op intellectueel eigendom, en dat dit deel moet uitmaken van een algemeen audiovisueel beleid. “België heeft te lang gewacht”, zegt Anne-Sofie Van de Velde (17 april, 2018. Zie bijlage 3): “Uiteindelijk dat wetsontwerp waar we nu mee bezig zijn is geschreven op basis van aanbevelingen van de raad van de intellectuele eigendom van 2012 geloof ik.” Enerzijds is principieel elke respondent (12) ervan overtuigd dat auteursrechtelijke content, die aan de basis ligt van de audiovisuele sector, moet worden beschermd. Anderzijds gaat het niet enkel gaat om Amerikaanse *blockbusters*, maar ook de preciaire Vlaamse audiovisuele industrie wordt getroffen, al dan niet op een directe manier:

“Bref, le piratage est évidemment notre principal concurrent, c’est d’ailleurs, en tant que tel, probablement notre seul concurrent. Je m’explique : c’est-à-dire que nous avons un label très spécifique qui propose principalement du cinéma indépendant, du cinéma d’auteur, du cinéma européen. [...] Tout ça pour dire que c’est un cinéma qui est moins piraté en général, mais il est vrai que les gros films qu’on a, on peut les trouver bien évidemment sur toute les plateformes pirates: que ce soit en streaming ou en peer-to-peer.” (Lacour, M., 7 mei, 2018. Zie bijlage 3)

Elke respondent (12) beseft ook dat piraterij niet volledig kan worden gereduceerd, maar dat moet worden gestreefd naar aanvaardbare proporties. De problemen bevinden zich op zowel het niveau van het beleid als de sector en elke stakeholder is ervan overtuigd dat piraterij niet het enige probleem is dat de sector onder druk zet:

“Ce n’est pas que le piratage a tué le cinéma mais c’est le piratage, plus Netflix, plus Amazon, plus Google, plus Apple. C’est ça qui est occupé a véritablement impacter (et les écrans, internet et tout ça) est occupé à changer le paradigme. Et aujourd’hui on voit que les modèles doivent évoluer.” (Lacour, M., 7 mei, 2018. Zie bijlage 3)

De doelstelling is om piraterij te beperken en legale consumptie te verhogen door de onwetendheid van de consument te doorprikken. Vooruitgang staat centraal en de audiovisuele sector mag niet stilstaan. Ook de sector is zich hiervan bewust en zoekt naar oplossingen voor de moeilijkheden van online distributie:

“Je mag niet redeneren: als we piraterij bestraffen gaan we terug naar de dvd van vroeger. Zo werkt het niet. Het blijft een *struggle* om je boel te financieren. Als mensen ten minste weten dat series en films ook betaald hoeven worden, dan zijn we alweer veel verder.” (Vandeputte, A., 13 maart, 2018. Zie bijlage 3)

Deze gemeenschappelijke doelstelling zorgt ervoor dat stakeholders die aansluiten bij verschillende discoursen meer en meer naar elkaar luisteren. De sector dient constant mee te evolueren met veranderd kijkgedrag en nieuwe exploitatievormen, maar ook dienen maatregelen mogelijk gemaakt te worden door het beleid. Dit kan door compromissen te sluiten binnen de sector en het beleid, maar ook met elkaar. Door meer samen te werken en eigenbelangen achterwege te laten zal vooruitgang worden bereikt. De huidige acties zijn eerste stappen hierin. Bijvoorbeeld is er het huidige wetvoorstel van ministers Peeters en De Croo om grootschalige voorzieners aan te pakken of zijn de ISP's samen met BEA naar de rechtbank getrokken om websites te blokkeren. Maar ook sluit Anne-Sofie Van de Velde in de toekomst een soort van waarschuwingssysteem niet uit wanneer voldoende gezocht wordt naar een balans tussen praktische mogelijkheden en privacy. We zien dan ook bij het bespreken van de verschillende maatregelen dat overlappen tussen verschillende discoursen ontstaan.

4.3 Een inschatting van directe handhaving en indirecte maatregelen

4.3.1 Stakeholders over directe handhaving

Directe handhaving kan zowel gericht zijn op de aanbodzijde als op de vraagzijde. De voorstanders van directe handhaving nemen geen genoegen met trage strafrechtelijke procedures en men wil meer aanbieders en gebruikers penalisieren via administratieve maatregelen. “Strafrechtelijk is het probleem dat het heel traag is, log, je zit met een

bewijslast, die inbreuk moet al vrij hoog zijn vooraleer je iemand kunt veroordelen”, zegt Olivier Vandeputte (15 mei, 2018. Zie bijlage 3).

Ondanks de beperkingen zijn Bart Caron, Anne-Sofie Van de Velde en Thomas Roukens duidelijk voorstander om degenen die illegale content online voorzien aan te sporen. De keuze hiervoor is gebaseerd op het willen ontwijken dat consumenten worden gepenaliseerd. Het voordeel van deze maatregel is dat zowel download- als streamingsites kunnen worden geblokkeerd of offline gehaald. We verwijzen naar het huidige wetvoorstel om grote inbreukmakers te blokkeren die moet dienen als een rem voor de minder digitaal onderlegde consument. Op dit wetvoorstel komt hevige kritiek van de sector. “Het is een pleister op een open wonde”, volgens An Jacobs (13 april, 2018. Zie bijlage 3). Zij (4) zijn ervan overtuigd dat consumenten hierdoor niet zullen worden gemotiveerd om te stoppen met het illegale downloaden en streamen. Naast een beperkte impact is er ook de technische moeilijkheid om ongeautoriseerde diensten op te sporen en zijn er snel illegale alternatieven die opduiken na het blokkeren of offline halen van een site. Onlangs werden in België tal van sites geblokkeerd in samenwerking met BEA en ISP’s via de rechtbank, wat uniek is in Europa. Volgens Thomas Roukens is de juridische tussenkomst een vereiste van de ISP’s om willekeur te vermijden. Aanhangers van het criminaliteitsdiscours zijn vaak kritisch tegenover ISP’s en beweren dat hun terughoudendheid tegenover directe handhaving afkomstig is van de commerciële belangen van deze spelers. Ook moeten we kritisch zijn tegenover het blokkeren van deze sites. Wanneer we zelf op zoek gaan naar content komen we niet op een stoppagina terecht. Ook vinden we geen berichtgevingen in de pers terug over deze actie. Deze minimale impact wordt bevestigd door Maxime Lacour, die niet tevreden is met de geboekte resultaten van BEA:

“Vous avez vu ce qu’il s’est passé la semaine derrière ? La BEA a fait bloquer 32 sites auprès de tous les opérateurs IPTV. [...] Le lendemain, les sites étaient à nouveau accessibles! Ils ont bloqué les sites, il y avait un renvoi vers la BEA, et le lendemain les sites étaient à nouveau accessibles! La presse, les journalistes ont contacté la BEA qui n’a pas répondu, qui n’a pas expliqué pourquoi ça avait été débloqué, pourquoi ces sites étaient à nouveau accessibles.” – (Lacour, M., 7 mei, 2018. Zie bijlage 3)

Op directe handhaving op het niveau van de consument richten zich voornamelijk de stakeholders uit de sector die zich aansluiten op het criminaliteitsdiscours (4). Zij willen individuele inbreukmakers identificeren en uit hun anonimiteit halen. Hierbij wordt telkens

opnieuw verwezen naar het Duitse model. Het afsluiten van het internet is voor elke stakeholder te ver, maar het innen van boetes of sturen van waarschuwingen zijn open opties. Hoe meer men overtuigd is van het criminaliteitsdiscours, hoe strenger men de penalisatie ziet. Bijvoorbeeld is Alexander Vandeputte (13 maart, 2018. Zie bijlage 3) resoluut voorstander van het geven van boetes: “Je moet een soort bedrag hebben die binnen een gezin eens voor een pittig gesprek zorgt.” De consensus heerst wel dat het innen van boetes geen businessmodel op zich mag worden. Voorstanders van deze maatregel geven het argument dat dit soort maatregel het bewustzijn verhoogt. Echter blijkt uit vorig hoofdstuk dat dit bij een implementatie niet wordt gerealiseerd. Dit is één van de redenen waarom tegenstanders van het criminaliteitsdiscours (3) niet meteen bereid zijn om dergelijk administratief orgaan te lanceren:

“In die zin zou ik liever aan de aanbodzijde corrigeren in plaats van een heel politieel apparaat op poten te zetten om het illegaal downloaden te doden. Ik ben niet voor illegaal downloaden, maar tegen zinloos gevecht voeren.” (Caron, B., 6 maart, 2018. Zie bijlage 3)

Een ander risico is de angst voor het schenden van fundamentele basisrechten van de mens zoals privacy en het recht op vrije meningsuiting. Bijvoorbeeld is Anne-Sofie Van de Velde geen voorstander van het versoepelen van huidige privacywetten omdat het delen van informatie van burgers met private partijen negatieve gevolgen kan hebben. Net zoals bij handhaving op het niveau van de aanbodzijde zijn er technologische beperkingen bij het implementeren van het Duitse individual infringer system. Enkel gebruikers van downloadsites kunnen worden geïdentificeerd op basis van hun IP-adres. Ten eerste kunnen gebruikers deze identificatie ontwijken en ten tweede is er geen garantie dat door middel van IP-adressen de echte inbreukmaker wordt geïdentificeerd. De impact van deze maatregel kan volgens deze respondenten zelfs omslaan naar een omgekeerd effect waarbij er meer gebruik is van illegale sites. Deze kritische houding staat in contrast met het pleidooi voor deze maatregel gevoerd door hoofdzakelijk de aanhangers van het criminaliteitsdiscours.

4.3.2 Stakeholders over indirecte maatregelen

Zoals in vorig hoofdstuk besproken zijn er ook verschillende niet-wettelijke maatregelen die kunnen worden ondernomen om zowel het bewustzijn als de consumptie van legale content te verhogen. De mogelijkheden die aan bod kwamen tijdens de interviews waren het legale aanbod, het leiden van de consument naar dat aanbod en sensibilisering.

Het aanbieden van een legaal aanbod is een gevoelig topic binnen de audiovisuele sector. ‘Audiovisuele content waar en wanneer je wilt’, luidt het binnen het discours waar Thomas Roukens, Anne-Sofie Van de Velde en Bart Caron zich bij aansluiten. Zij zien legale platformen die gebruiksvriendelijk zijn, goedkoop en met een uitgebreid aanbod als essentieel in het piraterijdebat. Het centrale uitgangspunt is het gebruikersperspectief. Wanneer aan de wensen van de gebruikers wordt voldaan, zal automatisch de legale consumptie stijgen. Volgens Thomas Roukens keken nog nooit zoveel mensen audiovisuele content en de legale consumptie blijft toenemen. Ook bij BEA zijn ze overtuigd van deze positieve evolutie:

“Nu merk je dat er een legaal aanbod is met een uitgebreide portefeuille en dat de consument best bereid is om daarvoor te betalen. We zien cijfers van de afgelopen tien jaar en ik denk dat we daar in de audiovisuele sector nog niet zijn, maar het is natuurlijk aan ons als industrie om daaraan te beginnen werken. Bekendmaking, er moeten platforms zijn enzovoort. Uiteindelijk zal het wel zijn impact moeten gaan kennen, maar het is aan ons als industrie om er werk van te blijven maken.” (Swaelens, P., 15 mei, 2018. Zie bijlage 3)

Voorstanders van het huidige businessmodel zijn overtuigd dat hoe meer beschikbaar content is, hoe meer deze content illegaal circuleert. “Alsof de campagne die vertelt dat het beschikbaar is op al die kanalen precies ook een *trigger* wakker maakt dat ze het willen zien. In plaats van te betalen, betalen ze niet”, zegt Alexander Vandeputte (13 maart, 2018. Zie bijlage 3). Deze respondenten (4) zijn ervan overtuigd dat de sector al voldoende initiatief neemt: bijvoorbeeld richtte Lumière een eigen EST-platform op en is er al een versnelling in de chronologie van de verschillende windows. Dit wordt gedaan in de mate van het mogelijke. Contentmakers en –aanbieders (7) zijn er dan ook van overtuigd dat dit los staat van inbreuken op het intellectuele eigendom en grote veranderingen geen positieve wijzigingen zullen teweegbrengen rond piraterij. Het argument wordt gegeven dat verschillende windows een meerwaarde bieden die consumenten doen verlangen en anderzijds content niet zou kunnen worden gefinancierd. De komst van online diensten om content te verspreiden, legt net als

piraterij druk op het huidige businessmodel. Volgens Alexander Vandeputte en An Jacobs werken deze goedkope diensten disruptief en zijn deze voor lokale en Europese content geen vangnet voor de geleden verliezen van verkoop van content op fysieke dragers. Bovendien zijn diensten zoals Netflix niet transparant en zijn deze geen meerwaarde voor de Vlaamse audiovisuele sector:

“Vijf jaar geleden werd er hier al genoeg gebrainstormd over digitale distributiemiddelen. Over van alles. Bijvoorbeeld iTunes en hoe gaan we met UniversCiné in zee? Hoe zorgen we ervoor dat Proximus en Telenet onze output hebben? Dan zien we dat model eigenlijk niet genoeg groeien. En dan is er de verklaring: een deel daarvan zal piraterij zijn.” (Vandeputte, A., 13 maart, 2018. Zie bijlage 3)

In tegenstelling tot politici zien deze stakeholders het dan ook als onmogelijk om een online dienst te voorzien met Europese content die in competitie kan treden met de illegale. Een Europese *one-fits-all* zal niet werken volgens Alexander Vandeputte. Het aanbod is niet te evenaren vanwege de huidige windowsstrategie gelinkt aan culturele gebondenheid, het huidige financieringsmodel en de complexe auteursrechten. Ook de voorstanders van flexibelere distributiemodellen (7) zijn zich bewust van moeilijkheden en vrezen voor een fragmentatie aan platformen met Europese content. Pieter Swaelens pleit dat hierover blijvend moet worden gewaakt. Exploitant van de online dienst UniversCiné Maxime Lacour is wel overtuigd dat men in Europa een alternatieve SVOD-dienst moet voorzien. Net om in competitie te treden met die andere disruptieve diensten zoals Netflix die de Europese markt verstoren. Europese online diensten van vandaag hebben het niet makkelijk. Om een even groot gebruiksgemak te voorzien en promotie van deze diensten wordt wel hulp verwacht van overheden, want de sector kan dit niet alleen. Ook bij Telenet worden online legale diensten aangeboden en zijn ze ervan overtuigd dat een Vlaamse Netflix of eventueel een samenwerking met bestaande platformen belangrijk is om Vlaamse content, die zeer populair is, te verspreiden:

“En door bijvoorbeeld een echt Vlaamse Netflix te maken of zo iets. Dat kan ook in samenwerking met ons en andere distributeurs. Daar moet je op focussen.” (Roukens, T., 4 juli, 2018. Zie bijlage 3)

Niet enkel het aanbod zelf, maar ook de bekendheid en promotie van deze diensten is een werkpunt. De meeste respondenten (8) zijn zich hiervan bewust. Via doorverwijspagina's kunnen consumenten geleid worden naar het legale aanbod. Een aantal respondenten zoals Jin Berghmans, Lieselot Mandeville en Ann-Sofie Van de Velde wezen op het ontbreken

hiervan. Het bewijs van slechte circulatie is de verontwaardigde reactie bij BEA over de onbekendheid van hun pagina Online Fair Play.

“Je zou kunnen zeggen de online platformen van de toekomst moeten veel harder werken aan duidelijke identiteit en moeten die inderdaad in marketing volop gaan inzetten. In de digitale wereld waar alles wat gemakkelijk is, is alles veel moeilijker.” (Vandeputte, A., 13 maart, 2018. Zie bijlage 3)

De meeste stakeholders (10) staan positief tegenover sensibilisering en educatie. Zij vinden dat dit een constante moet zijn, maar zijn er wel van overtuigd dat met enkel sensibilisering het een moeilijke opgave is om de mentaliteit te wijzigen. Enkel An Jacobs en Thomas Roukens menen dat communicatiecampagnes hun grens hebben bereikt. Volgens hen weten jongeren voldoende wat mag en wat niet mag. Alexander Vandeputte en Lieselot Mandeville zijn overtuigd dat sensibilisering werkt in combinatie met directe handhaving. Zij verwijzen naar een BOB-campagne voor de audiovisuele sector waar mensen worden gesensibiliseerd, maar op de vingers getikt wanneer men in overtreding gaat:

“Als je in de sfeer van een voorlichtingscampagne een lik op stuk beleid voert gaan veel meer mensen beseffen dat het anders kan. Mensen gaan minder verontwaardigd zijn voor die boete.” (Vandeputte, A., 13 maart, 2018. Zie bijlage 3)

Naast deze boodschap zijn respondenten (10) ook overtuigd dat een boodschap die informatie verspreidt over wat intellectueel eigendom is, hoe de Vlaamse audiovisuele sector werkt of wat de legale alternatieven zijn het bewustzijn en het respect van de consument verhoogt:

“Ik denk bijvoorbeeld dat heel veel mensen niet weten hoe dat een film gemaakt wordt. Ook hoe complex het hele verhaal kan zijn en bijvoorbeeld het kostenplaatje dat erbij komt. Sommige mensen denken misschien als het gaat over film dat het vaak relatief grote budgetten zijn, maar denken ook vaak aan het beeld van Hollywood waar je grote studio's hebt die ook relatief veel geld hebben. Dat is niet te vergelijken met de sector hier.” (Van Loon, C., 23 maart, 2018. Zie bijlage 3)

“Er zijn veel mensen die pirateren die zelfs niet weten dat ze pirateren en zelfs niet weten dat ze illegaal bezig zijn.” (Mandeville, L., 5 juni, 2018. Zie bijlage 3)

4.4 Een gelaagd probleem vraagt een gelaagde oplossing om een duurzame toekomst van de Vlaamse audiovisuele industrie te garanderen

We zien de eerder aangehaalde structurele problemen van de audiovisuele industrieën in Europa terugkomen als dit topic wordt besproken. Bijvoorbeeld bij Europese platformen blijven moeilijkheden als de Amerikaanse dominantie, fragmentatie en een slechte circulatie doorsijpelen:

“Ik denk die gefragmenteerde markten te klein zijn om à la Netflix bepaalde zaken te doen, maar die botsen op die windowing, die botsen evengoed op die elementen.” (Van Loon, C., 23 maart, 2018. Zie bijlage 3)

“Als je vraagt of er nog meer content online komt: ja dat komt zeker. Maar wat ik hoor en zie dat het wel vooral Amerikaanse content is. Ik heb altijd zo iets van: jongens je moet ook ervoor zorgen dat Vlaamse content online komt.” (Roukens, T., 4 juli, 2018. Zie bijlage 3)

Paradoxaal wordt vooruitgang in een online context moeilijker gemaakt dan voorheen door een constante druk uit te oefenen op een al precaire sector. De push om te evolueren wordt op verschillende manieren ervaren. Afhankelijk vanuit het perspectief waaruit men kijkt, neemt men een houding aan. Enerzijds is, volgens stakeholders binnen de audiovisuele sector, die voornamelijk overtuigd zijn van het criminaliteitsdiscours, het stelen van audiovisuele content een obstakel dat ervoor zorgt dat online geen oplossing kan geboden worden aan deze structurele problemen. Grote wijzigingen in bijvoorbeeld de chronologie van verschillende media zullen dan ook niet snel gebeuren en dit staat los staat van piraterij. Anderzijds zijn beleidsmakers ervan overtuigd dat momenteel de opportuniteiten niet voldoende worden genomen om deze structurele problemen te overwinnen. Kortom: het gemeenschappelijk doel blijft, maar verschillende belangengroepen blijven verschillende prioriteiten en wensen hebben.

Net zoals in vorig hoofdstuk werd aangehaald, zijn ook de respondenten in dit onderzoek ervan overtuigd dat een enkelzijdige maatregel geen oplossing zal bieden op het complex netwerk van beperkingen binnen de audiovisuele sector. Piraterij is hier één van. De verschillende besproken maatregelen staan niet los van elkaar en de meest gewenste efficiënte strategie hierbij is het combineren van een consistente directe handhaving, rekening houdend met verschillende beperkingen en risico's, met indirecte maatregelen zoals

betere promotie en optimalisatie van het legale aanbod. Met sensibilisering als een constante aanvulling. Hierbij moeten door zowel de sector als de overheid stappen worden gezet naar een betere samenwerking waarin compromissen worden gesloten. Zo zijn het huidige wetvoorstel gericht op grote inbreukmakers, het verkorten van de windows en het legale online aanbod van Vlaamse content hierin de eerste stappen.

Om een betere samenwerking tussen deze verschillende standpunten te garanderen en een correcte balans te vinden tussen directe handhaving en indirecte maatregelen, is een betere kennis over piraterij, de impact van en de verschillende soorten maatregelen vereist. Zowel de sector als het beleid zijn hier schuldig aan. De geïnterviewde respondenten geven over het algemeen een oppervlakkige invulling aan verschillende maatregelen en zijn zich niet bewust van de verschillende middel-doel relaties. Bijvoorbeeld worden aan het Duitse model verschillende interpretaties gegeven of past het niet om een boetesysteem te combineren met een communicatiecampagne met een positieve boodschap. Niet enkel over piraterij is de kennis beperkt, maar ook het medium audiovisuele content. De verwijzing naar de muziekindustrie wordt door de verschillende partijen snel gemaakt zonder stil te staan bij de specificiteit van bepaalde media.

“Er is een alternatief voor de cd-verkoop. Dat is het live aangevuld met allerlei betaalmodellen. Overigens, niet onbelangrijk: betaalmodellen die langzaam maar zeker door veel mensen gebruikt worden. Al de mensen die vijf of tien jaar illegaal downloadden daarvan zit zeventig procent op Spotify of Deezer.” (Caron, B., 6 maart, 2018. Zie bijlage 3)

1. Centrale bevindingen

Kleine Europese audiovisuele industrieën staan onder druk. Los van de moeilijkheden die gelinkt zijn aan het medium audiovisuele content worden deze sectoren in Europa gekenmerkt met enkele structurele vraagstukken. Er moet door academici, beleidsmakers en belanghebbenden rekening worden gehouden met de afhankelijkheid, fragmentatie, slechte circulatie en beperkte schaalvoordelen die deze sectoren specificeren. De jonge onafhankelijke Vlaamse audiovisuele sector kent een groeiproces. Dit zorgt ervoor dat deze extra kwetsbaar is en moeilijkheden ondervindt met het steeds veranderende kijkgedrag. Het is duidelijk dat het makkelijk online verspreiden van audiovisuele content het behoud van de huidige waardenketen bemoeilijkt. Nog nooit werden online zoveel films en series bekeken, maar wat betekent deze trend voor de duurzaamheid van de Vlaamse audiovisuele sector? Het antwoord op deze vraag is afhankelijk vanuit welk perspectief men kijkt.

Vanuit het criminaliteitsdiscours zijn distributeurs, producenten en exploitanten ervan overtuigd dat de online verspreiding en beschikbaarheid van auteursrechtelijke content een expansie kent aan illegale downloads en streaming. Het gevolg is dat vanwege substitutie minder financiële middelen terugstromen naar de sector en kunnen worden geherinvesteerd. Op langere termijn wordt het moeilijker om content te financieren en produceren. Piraterij is zo een obstakel voor innovatie en creativiteit. De structurele problemen kunnen op deze manier niet worden overwonnen en men staat dus eerder negatief tegenover de toekomst van de Vlaamse audiovisuele sector. Het is de doelstelling om het auteursrecht te beschermen en piraterij te doen dalen. Vanuit een economisch motief wensen stakeholders uit de audiovisuele sector dat zo snel mogelijk directe handhaving wordt mogelijk gemaakt door beleidsmakers. Omdat men afhankelijk is van de wet om juridische en administratieve maatregelen te ondernemen kiezen producenten, distributeurs en exploitanten om te blijven lobbyen. Echter is het onmogelijk om piraterij volledig uit te roeien. Positief aan deze aanpak is dat inbreukmakers telkens worden gedwongen om nieuwe alternatieven te zoeken. Wat op lange termijn zorgt voor vermoeidheid bij de meeste gebruikers. Een effectievere aanpak volgens rechthebbenden is om op het niveau van de vraagzijde handhaving door te voeren.

Een belangrijk tegenargument hierop is dat fundamentele rechten van de mens zoals privacy en vrijheid van meningsuiting in het gedrang komen bij de uitvoering van dergelijke maatregelen zoals in Duitsland of Frankrijk.

Aanhangers van dit tegenargument zijn voornamelijk beleidsmakers en ISP's. Zij staan positief tegenover de technologische veranderingen. Deze stakeholders geloven niet in de directe impact van inbreuken op auteursrechtelijke content, maar zijn er eerder van overtuigd dat dit als een excuus wordt gebruikt en een rem is op innovatie. Met 'audiovisuele content waar en wanneer men wil' wordt bedoeld dat de kans moet worden gegrepen om een legaal aanbod te voorzien dat de wensen van de consument vervult. Zo zal legale consumptie stijgen. De mogelijkheden van SVOD-diensten komen het dichtst bij de tegenwoordig gewenste aspecten als gebruiksgemak, aanbod, prijszetting en toegankelijkheid. Daarom moeten lessen worden getrokken uit piraterij en moet worden getracht door de sector om deze diensten te evenaren. Op deze manier wordt de duurzaamheid van de audiovisuele sector verzekerd. Binnen dit discours gelooft men erin dat Vlaamse films en series succesvol kunnen zijn online vanwege hun hoge populariteit bij het lokale publiek. De Vlaamse audiovisuele sector wordt met de vinger gewezen omdat zij tot nog toe te weinig inspanningen hiervoor leverden. Het gevolg is dat niet piraterij, maar de niet-innoverende houding van de sector aan de basis ligt van de doorsijpelende structurele kenmerken van kleine Europese audiovisuele sectoren in een online context. Omdat constant vanuit het gebruikersperspectief wordt gereflecteerd, is men geen voorstander om op het niveau van de vraag acties te ondernemen. Op een indirecte manier kan sensibilisering een aanvulling zijn om de consument te motiveren gebruik te maken van legale diensten of te informeren hoe een Europese of de Vlaamse audiovisuele markt werkt.

Ondanks het feit dat beide discoursen een graad van waarheid bevatten, slagen de gewenste maatregelen er niet in om op een éénduidige manier piraterij te reguleren of inkomsten van legale online consumptie te verhogen. Enerzijds moet beseft worden dat inbreuken op auteursrecht altijd al hebben bestaan en dit probleem zich zal blijven verplaatsen. Hardnekkige inbreukmakers slagen er telkens opnieuw in om alternatieven te vinden. Het illegale aanbod reduceren is dus technisch onmogelijk en er is nood aan een bepaalde graad van tolerantie. Ook indirecte maatregelen zijn niet volledig haalbaar. Bijvoorbeeld kan het illegale aanbod niet worden geëvenaard vanwege bijvoorbeeld de windowsstrategie,

complexe auteursrechten of nood aan inkomsten. Het realiseren van een pan-Europees platform lijkt dus een illusie. Anderzijds zijn er aan verschillende maatregelen enkele risico's verbonden. Bijvoorbeeld de reactie op de liberalisering op Europees niveau is dat intellectueel eigendom meer en meer deel zal uitmaken van de markteconomie als een economisch element ten nadele van de fundamentele rechten van de mens. Ook moet bij de opkomst van Europese online diensten voorzichtig worden omgegaan met eventuele fragmentatie, afhankelijkheid van grotere internationale platformen, onbekendheid van Europese initiatieven om content online te verspreiden en promoten en de economische risico's vanwege beperkte inkomsten. Kortom: de structurele kenmerken die zich verderzetten.

Verskillende problemen in de audiovisuele sector staan dus niet los van elkaar en zijn gelaagd, ook in Vlaanderen. Er dient constant te worden gezocht naar een balans tussen diverse oplossingen. Het gevolg is dat meer en meer wordt gestreefd naar een tussenpositie waar een brede strategie de verschillende beperkingen en ongelijkgestemdheid over de impact van piraterij opvangt. De twee contesterende discoursen worden in mindere mate gevolgd door prominente aanhangers en er wordt gezocht naar nuance. De consensus in Vlaanderen is bereikt dat dringend directe en indirecte maatregelen tegen online inbreuken op auteursrechtelijke content moeten worden ondernomen om vooruitgang te bereiken. Enerzijds vanuit de overtuiging dat rechthebbenden moeten worden vergoed om een duurzame sector te garanderen met een creatieve en diverse output. Anderzijds is men er ook van overtuigd dat inbreuken op auteursrechtelijke content een impact hebben op de Vlaamse industrie, maar over de mate waarin bestaat nog verdeeldheid. Het blijft moeilijk om alle stakeholders op één lijn te krijgen om het gemeenschappelijke doel te bereiken. Dit zien we aan de huidige eerste stappen die worden ondernomen. Voorbeelden hiervan zijn de kritiek en teleurstelling vanuit de sector op het huidige wetvoorstel van ministers Peeters en De Croo om op het niveau van de aanbodzijde grootschalige inbreukmakers te blokkeren en de actie van BEA in samenwerking met ISP's om illegale sites te blokkeren. Ook is het beleid niet overtuigd van het huidige legale aanbod online en aanpassingen in de waardenketen.

2. Aanbevelingen

De zoektocht naar de correcte balans, welke stappen kunnen worden ondernomen en welke compromissen moeten worden gesloten is een eerste prioriteit. Hiervoor kunnen enkele aandachtspunten voor zowel het beleid als de sector worden aangehaald om betere resultaten en snellere vooruitgang te bereiken.

Allereerst kan een betere samenwerking tussen verschillende stakeholders worden bereikt door betere kennis. Momenteel is de onwetendheid bij zowel de sector als het beleid te groot over de problematiek, de verschillende maatregelen en hun evaluatie. Ook over de specificiteit van het medium audiovisuele content heeft men vaak geen noties en er wordt amper onderscheid gemaakt tussen grote of kleine audiovisuele industrieën. Dit resulteert in oppervlakkige en naïeve invullingen van verschillende maatregelen en contesterende middel-doelrelaties, wat samenwerking belemmert.

Hierop aansluitend is een meer kritische houding gewenst tegenover de verschillende stakeholders en de huidige aanpak. Aanhangers van verschillende discourses zijn kritisch tegenover elkaar, maar op een negatieve bekritiserende manier. Waarbij argumenten niet voldoende zijn onderbouwd en weinig rekening wordt gehouden met de Vlaamse context.

Ten derde moeten eigenbelangen en tegenovergestelde prioriteiten in de mate van het mogelijke achterwege gelaten worden. Dit speelt in het voordeel van een goede samenwerking en open gesprek waar de wensen van de gebruikers worden betrokken en de haalbaarheid van acties mogelijk gemaakt door de overheid en de sector. Op deze manier is er een integratie tussen het beleid en audiovisuele sector los van de verdeeldheid over de impact van piraterij op Vlaams niveau.

Tot slot dienen inbreuken op auteursrechtelijke content deel uit te maken van een algemeen audiovisueel beleid om de toekomst van een groeiende en duurzame Vlaamse audiovisuele industrie te garanderen. Deze moet in constante evolutie zijn, zoekend naar de correcte balans en anticiperend op evoluties van technologie, kijkgedrag, exploitatiemodellen, enz. In deze zoektocht moeten verschillende belangen en bijhorende wenselijke maatregelen tegen elkaar worden afgewogen om de haalbaarheid in een bepaalde context te garanderen. Enerzijds is

er de praktische mogelijkheid om te innoveren en anderzijds de fundamentele rechten van de mens waar men momenteel tegen botst.

De bestaande en wenselijke maatregelen in Vlaanderen zijn onderwerp van discussie. Er is ontevredenheid over en kritiek op de huidige houding van het beleid als de sector. Enkele haalbare aandachtspunten worden opgesomd die passen binnen de consensus over een brede strategie zodat geen zinloze strijd wordt gevoerd of onnodige lobby:

Een eerste werkpunt is van toepassing wanneer wordt gekozen om directe handhaving toe te passen. De beperkingen moeten fel worden afgewogen tegenover de voordelen. Anders zijn er zware consequenties. Idealiter worden dergelijke maatregelen enkel toegepast op grote inbreukmakers met de tussenkomst van een rechter om zekerheid te garanderen. Naar aanleiding van blijvende overtuiging van de sector lijken bevoegde autoriteiten een opening te zien om eventueel administratieve maatregelen mogelijk te maken. Bestrafing van de consument blijft wel uit den boze. Hierbij moet rekening worden gehouden dat deze handhavingen consistent dienen te zijn en negatieve gevolgen worden geminimaliseerd. Er is dus nood aan een voorzichtige en weloverwogen aanpak die rekening houdt met de Vlaamse context. In tegenstelling tot Amerikaanse *blockbusters* ondervinden Europese auteursfilms andere structurele problemen waarbij piraterij niet als prioritair wordt gezien. Er moet dus worden opgepast dat geen economische excuses worden gebruikt om niet te hoeven innoveren.

Ten tweede moet bij het zoeken naar innovaties van het huidige businessmodel ruimte worden mogelijk gemaakt voor experiment en mogelijke economische risico's worden beperkt zodat het legale aanbod niet disruptief is. In de mate van het mogelijke kunnen windows worden verkort, auteursrechten geharmoniseerd, gebruiksgemak voorzien en de vraagprijs onderdrukt. Hierbij moet de constante reflectie worden gemaakt dat niet wordt vervallen in Europese structurele kenmerken als fragmentatie, afhankelijkheid, slechte circulatie en beperkte schaalvoordelen.

Een ander aandachtspunt is de onbekendheid van het online legale aanbod bij gebruikers en beleidsmakers. Dit kan worden opgevangen door meer aandacht te besteden aan promotie van legale diensten en het aanbod dat op deze kanalen is terug te vinden. Anderzijds kunnen doorverwijspagina's de gebruikers de weg tonen naar de legale content. Ook bij deze pagina's

dient voldoende te worden geïnvesteerd in promotie. Hiervoor wordt gekeken naar het Engelse Findanyfilm.com.

Ten laatste wordt de mentaliteit niet gewijzigd via sensibilisering, maar het verspreiden van een informatieve boodschap moet een constante zijn. Mensen weten wel dat iets niet mag, maar niet waarom. Informatie kan een draagvlak creëren om legale consumptie aan te moedigen of gebruikers van illegale content minder verontwaardigd te maken indien hun toegang tot illegale content wordt beperkt.

3. Beperkingen en verder onderzoek

Binnen dit onderzoek zijn enkele tekortkomingen. Vanwege de communicatiewetenschappelijke achtergrond is er beperkte aandacht besteed aan juridische kaders en technische mogelijkheden. Deze zijn nodig om elke maatregel apart in de diepte te bestuderen. Er moet hierbij dan ook meer ruimte zijn om de specifieke invulling in bepaalde omstandigheden te onderzoeken en ook de impact van deze maatregelen. Dit kan aan de hand van het bestuderen van meer bestaande cases op lange termijn. Zo kan meer informatie worden verschaft over verschillende maatregelen en wordt het dus makkelijker om haalbare compromissen te bereiken. In dit onderzoek waren de meeste voorbeelden afkomstig uit grotere Europese landen. Het voordeel is wel dat voornamelijk buurlanden werden aangehaald. Voorbeeldvragen die in dergelijk onderzoek kunnen voorkomen zijn: in hoeverre kan een Vlaamse audiovisuele industrie zich flexibel opstellen en wat zou de impact hiervan zijn op piraterij? Werken Europese audiovisuele industrieën beter samen met grote bestaande platformen of moeten nieuwe platformen ontstaan om content te verspreiden? Hoe streng kan directe handhaving zijn? Hoeveel moet audiovisuele content online kosten?

Piraterij is in een constante evolutie en zal blijven bestaan. Daarom moet de aanpak die op een bepaald niveau piraterij toelaat blijven evolueren, maar ook academisch onderzoek moet dit doen. Enerzijds moeten verdere technologische ontwikkelingen onder de loep worden genomen zoals *blockchain*, downloads versus streaming, Kodi, enz. Anderzijds is ook het kijkgedrag in constante evolutie. Dit onderzoek stond niet stil bij de generatie die opgegroeid is met individuele schermen en hoge verwachtingen van audiovisuele content. Een toekomstgerichte industrie dient hiermee rekening te houden.

- Abels, G., & Behrens, M. (2009). Interviewing Experts in Political Science: A Reflection on Gender and Policy Effects Based on Secondary Analysis. In A. Bogner, B. Littig & W. Menz (Eds.), *Interviewing Experts* (pp. 138-156). UK: Palgrave Macmillan.
- Abhishek, V., Telang, R., & Zhang, Y. (2017). Effect of Piracy on Adoption of Technological Innovation in the Entertainment Industry. *SSRN*. Geraadpleegd op 4 november, 2017 via <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2497691>
- Agorateka (s.d.). *About* [webpagina]. Geraadpleegd op 4 juli, 2018 via <https://agorateka.eu/ea/About>
- Aguiar, L., Claussen, J., & Peukert, C. (2018). Catch Me if You Can: Effectiveness and Consequences of Online Copyright Enforcement. *Information Systems Research*, pp. 48. Geraadpleegd op 24 maart, 2018 via <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2604197>
- Alemi, F. (2017, 5 oktober). *Advertising agency initiative cuts piracy ad revenue in half* [webpagina]. Geraadpleegd op 6 december, 2017 via <https://www.mpaa.org/advertising-agency-initiative-cuts-piracy-ad-revenue-in-half/#.WigXnzeDOUk>
- Ali, C., & Herzog, C. (2014). Elite interviewing in media and communication policy research. *International Journal of Media and Cultural Politics*, 11(1), pp. 23.
- Andersson, J. (2009). For the good of the net: The Pirate Bay as a strategic sovereign. *Cultural Machine*, 10, 64-108.
- Angelopoulos, C.J., Brody, A., Hins, A. W., Hugenholtz, P.B., Leerssen, P., Margoni, T., McGonagle T., van Daalen, O., & van Hoboken, J.V.J. (2015). *Study of fundamental rights limitations for online enforcement through self-regulation* [onderzoekstudie]. Geraadpleegd op 6 april, 2018 via https://pure.uva.nl/ws/files/8763808/IVIR_Study_Online_enforcement_through_self_regulation.pdf
- Bales, L. (2017, 9 juli). *Is Our Love of Netflix and Spotify Really Reducing Piracy?* [blogpost]. Geraadpleegd op 15 juni, 2018 via https://www.huffingtonpost.co.uk/liz-bales/online-piracy-netflix-spotify_b_10884740.html?guccounter=1
- Becker, M. (2015). *Ethiek van de digitale media*. Amsterdam: Boom
- Belgian Entertainment Association (s.d.). *BEA* [webpagina]. Geraadpleegd op 4 juli, 2018 via <http://www.belgianentertainment.be/nl/bea-of-belgian-entertainment-association/>
- Berg, C.E. (2011). Sizing Up Size on TV Markets. Why David would Lose to Goliath, In G.F. Lowe & C.S. Nissen (Eds.), *Small Among Giants. Television Broadcasting in Smaller Countries* (pp. 57-90). Göteborg: Nordicom.

BitTorrent Bundle (s.d.). *Hey, what's a BitTorrent Bundle? Find out.* [webpagina].

Geraadpleegd op 14 juli, 2018 via <http://bundles2.bittorrent.com>

Bleumers, L., Waeben, J., Ruelens, S., Vandenplas, R., & Vermeulen, L. (2016, 30 september).

Doorlichting van het Vlaamse Gamebeleid. Studie i.o.v. het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media van de Vlaamse Gemeenschap [onderzoeksrapport]. Geraadpleegd op 14

juni, 2018 via

https://www.vaf.be/sites/vaf/files/kennisopbouw/doorlichting_van_het_vlaamse_gamebeleid_cjm_2016.pdf

Bogner, A., Littig, B., & Menz, W. (2009). *Interviewing Experts*. UK: Palgrave Macmillan.

Bondebjerg, I., & Redvall, E.N. (2015). Introduction: Mediated Cultural Encounters in Europe,

In I. Bondebjerg, E.N. Redvall, & A. Higson (Eds.), *European cinema and television. Cultural Policy and Everyday Life* (pp. 1-22). United Kingdom: Palgrave Macmillan.

Braet, O., Van Passel, E., Depreeuw, S., & Strowel, A. (2018, 24 januari). *Audiovisuele*

productie: een verhaal van rechten... en plichten [Policy Brief]. Geraadpleegd op 20 maart, via <http://smit.vub.ac.be/wp-content/uploads/2018/01/Policy-Brief-January-2018.pdf>

Broos, R. (2018, 4 april). Bingewatchen in Vlaanderen: helft van Telenet-kijkers kijkt Vlaamse reeks binnen de week uit. *De Morgen*. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via

<https://www.demorgen.be/tvmedia/bingewatchen-in-vlaanderen-helft-van-telenet-kijkers-kijkt-vlaamse-reeks-binnen-de-week-uit-b44ed4f8/>

Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press.

Casellas, D. (2017, 20 april). *Why is piracy such a problem in Europe?* [blogpost].

Geraadpleegd op 22 november, 2017 via <http://blog.redpoints.com/en/why-is-piracy-such-a-problem-in-europe>

Ceulemans, E., & Verberckmoes, Y. (2017, 27 december). Vlaamse film krijgt klappen. *De Morgen*, p. 1.

Chellappa, R.K., & Shivendu, S. (2003). Economic Implications of Variable Technology Standards for Movie Piracy in a Global Context. *Journal of Management Information Systems*, 20(2), 137-168.

Choi, D.Y., & Perez, A. (2007). Online piracy, innovation, and legitimate business models. *Technovation*, 27, 168-178.

Cineuropa (2018a). *Urgent call for a new pan-European audiovisual legislation* [webpagina].

Geraadpleegd op 20 januari, 2018 via

<http://cineuropa.org/dd.aspx?t=dossier&l=en&tid=1379&did=320631#cm>

____ (2018b). *Industry report : Distribution and exhibition: Everything you always wanted to know about distribution but were afraid to ask: piracy* [webpagina]. Geraadpleegd op 20 januari, 2018 via <http://cineuropa.org/dd.aspx?t=dossier&l=en&did=342758&tid=1369>

Cinevox (2016, 2 juni). *Lumière bouwt stadsbioscoop in Mechelen en kreunt onder piraterij* [web-pagina]. Geraadpleegd op 3 maart, 2018 via <http://www.cinevox.be/nl/lumiere-bouwt-stadsbioscoop-in-mechelen/>

Dale, M. (1997). *The Movie Game: The Film Business in Britain, Europe and America*. Great Britain: Biddles Ltd.

Danaher, B., Smith, M.D., & Telang, R. (2014). Piracy and Copyright Enforcement Mechanisms. In J. Lerner & S. Stern (Eds.), *Innovation Policy and the Economy, volume 14* (pp. 25-61). Chicago: University of Chicago Press.

____ (2017). Copyright Enforcement in the Digital Age: Empirical Evidence and Policy Implications. *Communications of the ACM*, 60(2), 68-75.

DANDI (2016, 8 november). *Movie Piracy Debate: the EU's response to protect copyrighted works* [webartikel]. Geraadpleegd op 25 maart, 2018 via <https://www.dandi.media/en/2016/11/movie-piracy-debate/>

Datanews (2006, 17 oktober). *Belgische filmindustrie verliest jaarlijks 30 miljoen aan piraterij* [magazine artikel]. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via <http://datanews.knack.be/ict/nieuws/belgische-filmindustrie-verliest-jaarlijks-30-miljoen-aan-piraterij/article-normal-316897.html>

De Content Map (s.d.). *Over ons* [webpagina]. Geraadpleegd op 4 juli, 2018 via <https://www.thecontentmap.nl/over-ons/>

De Corte, C., & Van Kenhove, P. (2017). One sail fits all? A psychographic segmentation of digital pirates. *Journal of Business Ethics*, 143(3), 441-465.

De Preter, W. (2015, 20 februari). De Croo wil illegale content sneller offline halen. *De Tijd*. Geraadpleegd op 9 maart, 2018 via <https://www.tijd.be/ondernemen/entertainment/De-Croo-wil-illegale-content-sneller-offline-halen/9602999>

De Standaard (2017, december 27). Vlaamse film krijgt klappen: steeds minder bezoekers. *De Standaard*. Geraadpleegd 21 februari, 2018 via http://www.standaard.be/cnt/dmf20171227_03269117

De Vany, A.S., & Walls, W.D. (2007). Estimating the Effects of Movie Piracy on Box-office Revenue. *Review of Industrial Organization*, 30(4), 291-301.

De Vinck, S., & Pauwels, C. (2008). Somewhere, over the (digital) rainbow? The cultural-economic prospects of the European film sector in a digital environment and their consequences for European policy-making. *Paper presented at the ACEI Conference*. 39 p.

_____ (2015). Beyond Borders and into the Digital Era: Future-proofing European-level Film Support Schemes, In I. Bondebjerg, E.N. Redvall & A. Higson (Eds.), *European cinema and television. Cultural Policy and Everyday Life* (pp. 102-123). United Kingdom: Palgrave Macmillan.

De Wolf, L. (2018, 24 januari). *Michaël R. Roskam: "Politiek moet piraterij aan banden leggen"* [webartikel VRTNWS]. Geraadpleegd 21 februari, 2018 via <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/01/24/michaelr--roskam---politiek-moet-piraterij-aan-banden-leggen-/>

Debackere, B. & Dhoedt S. (2018, 2 februari). Piraterij is niet het grootste probleem van de Belgische film. *De Morgen*. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via <https://www.demorgen.be/opinie/piraterij-is-niet-het-grootste-probleem-van-de-belgische-film-b1043774/>

Depreeuw, S., Strowel, A., Braet, O., Van Passel, E. (2017, september). *Studie over de toepassing van de bepalingen van het auteursrecht en de naburige rechten op de audiovisuele werken* [onderzoeksrapport]. Geraadpleegd op 20 februari, 2018 via <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/studie-over-de-toepassing-van>

DG for Communications Networks, Content and Technology. (2017, 11 juli). *Workshop on Digital Platforms and Fundamental Rights* [rapport]. Geraadpleegd op 15 juni, 2018 via <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/evidence-gathering-liability-online-intermediaries>

Donders, K., & Van den Bulck, H. (2013). *A dwarf fighting giants: Flemish media policies in an age of globalization*. Paper presented at the IAMCR conference: Crises, 'Creative Destruction' and the Global Power and Communication Orders', Dublin, 25-29 June. 26 p.

Donders, K., Raats, T., Moons, A., & Walravens, N. (2010). *De toekomstige plaats en rol van de openbare omroep in Vlaanderen: stakeholderbevraging*. Brussel: iMinds-SMIT.

Dorresteyn, K. (2017, 22 september). *Europese Commissie 'verstopt' rapport over illegaal downloaden* [artikel radio-uitzending]. Geraadpleegd op 4 december, 2017 via <https://www.bnr.nl/podcast/internet-vandaag/10330595/europese-commissie-verstopt-rapport-over-illegaal-downloaden>

Dorussen, H., & Lenz, H., & Blavoukos, S. (2005) Assessing the Reliability and Validity of Expert Interviews. *European Union Politics*, 6(3), pp. 315-337. Geraadpleegd 14 juni, 2018 via <http://dx.doi.org/10.1177/1465116505054835>

Doyle, G. (2014). Film support and the challenge of 'sustainability': On wing design, wax and features and bolts form the blue. *Journal of British Cinema and Television*, 11(2-3), 18 p.

_____ (2015). Multi-platform media and the miracle of the loaves and fishes. *Journal of Media Business Studies*, 12(1), 49-65.

_____ (2016). Creative Economy and Policy. *European Journal of Communication*, 31(1), 33-45.

Duarte-Hueros, J.; Duarte-Hueros, A.; & Ruano-López S. (2016). The Audiovisual Content Downloads among University Students, *Comunicar Media Education Research Journal*, 48(XXIV), 49-57.

Dunn, W.N. (2012). *Public policy analysis – Fifth edition*. Boston: Pearson.

EUIPO (2017). *2017 Situation Report on Counterfeiting and Piracy in the European Union* [rapport]. Geraadpleegd op 8 maart, 2018 via <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/2017-situation-report-counterfeiting-and-piracy-in-european-union>

European Audiovisual Observatory (EAO) (2015). *Copyright enforcement online: policies and mechanisms* [rapport]. Geraadpleegd op 21 december, 2017 via <https://rm.coe.int/1680783480>

European Film Agency Directors (EFAD's) (2018, 22 januari). *European Film Agency Directors (EFADs) position on the European Commission Proposal for a Directive on Copyright in the Digital Single Market* [nota]. Geraadpleegd op 6 april, 2018 via <http://www.efads.eu/common-positions/european-film-agency-directors-efads-position-on-the-european-commission-proposal-for-a-directive-on-copyright-in-the-digital-single-market.html>

European Parliament (2014, juli). *Adapting the EU copyright rules to the digital transformation* [Briefing Implementation Appraisal]. Geraadpleegd op 21 december, 2017 via [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2014/536333/IPOL-IMPT_NT\(2014\)536333_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2014/536333/IPOL-IMPT_NT(2014)536333_EN.pdf)

Europese Commissie (2014). *Estimating displacement rates of copyrighted content in the EU* [onderzoeksrapport]. Geraadpleegd op 5 februari, 2018 via <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/59ea4ec1-a19b-11e7-b92d-01aa75ed71a1/language-en>

_____ (2017, 28 september). *Communication from the commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Tackling Illegal Content Online. Towards an enhanced responsibility of online platforms* [European Communication]. Geraadpleegd op 10 maart, 2018 via <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-tackling-illegal-content-online-towards-enhanced-responsibility-online-platforms>

_____ (2018a, 2 maart). *Online platforms* [webpagina]. Geraadpleegd op 10 april, 2018 via <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/online-platforms>

_____ (2018b, 1 maart). *Commission Recommendation on measures to effectively tackle illegal content online* [Commission Recommendation]. Geraadpleegd op 10 maart, 2018 via

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-measures-effectively-tackle-illegal-content-online>

FACT (2017, september). *Cracking down on digital piracy* [rapport]. Geraadpleegd op 30 juni, 2018 via <https://www.fact-uk.org.uk/files/2017/09/Cracking-Down-on-Digital-Piracy-Report-Sept-2017.pdf>

Flattr (s.d). *How does Flattr work?* [webpagina]. Geraadpleegd op 14 juli, 2018 via <https://flattr.com/contributors>

Hadopi (s.d). *Obtenir le label "offre légale Hadopi"* [webpagina]. Geraadpleegd op 4 juli, 2018 via <https://www.hadopi.fr/outils-usages/obtenir-le-label-offre-legale>

Hansen, A., & Cottle, S., & Negrine, R., Newbold, C. (1998). *Mass Communication Research*. Verenigd Koninkrijk: Pelgrave.

Herz, B., & Kiljanski, K. (2016). Movie Piracy and Displaced Sales in Europe: Evidence from Six Countries. *Munich Personal RePEc Archive*, 23 pp. Geraadpleegd op 22 november, 2017 via <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/80817/>

Hill, A., & Steemers, J. (2011). Big Formats, Small Nations: Does Size Matter?. In G.F. Lowe & C.S. Nissen (Eds.), *Small Among Giants. Television Broadcasting in Smaller Countries* (pp. 203-217). Göteborg: Nordicom.

imec (2017). *imec.digimeter 2017. Measuring digital media trends in Flanders* [onderzoeksrapport]. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via <https://www.imec-int.com/nl/digimeter2017/imec-digimeter-download>

Intellectual Property Office (2017, maart). *Online Copyright Infringement Tracker. Overview and key findings* [onderzoeksrapport]. Geraadpleegd op 2 april, 2018 via https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/628704/OCI_tracker-7th-wave.pdf

Islamaj, D. (2018, 24 januari). *Samuel L. Jackson neemt Belgische illegale downloaders beet* [artikel VRTNWS]. Geraadpleegd 21 februari, 2018 via <https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2018/01/24/belgische-illegale-downloaders-beetgenomen-online/>

Jacobs, R.S., Heuvelman, A., Tan, M., & Peters, O. (2010). Digital movie piracy: A perspective on downloading behaviour through social cognitive theory. *Computers in Human Behavior*, 28 (2012), 958-967.

Janjevic, D. (2016, 11 november). *Internet pirates walk a fine line in Germany* [webartikel]. Geraadpleegd op 10 maart, 2018 via <https://www.dw.com/en/internet-pirates-walk-a-fine-line-in-germany/a-36364095>

Jankowski, N.W., & Jensen, K.B. (2002). *A handbook of qualitative methodologies for mass communication research*. Verenigd Koninkrijk: Routledge.

Kain, E. (2012, 15 januari). *Does Piracy Cause Economic Harm? How To Think About Economic Frontiers* [webartikel Forbes]. Geraadpleegd op 14 april, 2018 via <https://www.forbes.com/sites/erikkain/2012/01/15/does-piracy-cause-economic-harm-how-to-think-about-economic-frontiers/#4636d1c530d5>

Kamina, P. (2012). *Film Copyright in the European Union*. Cambridge: Cambridge University Press.

_____ (2016). *Film Copyright in the European Union Second Edition*. Cambridge: Cambridge University Press.

Karaganis, J. (2011). Rethinking Piracy. In J. Karaganis (Ed.), *Media piracy in emerging economies* (pp. 1-73). United States: Social Science Research Council.

Karppinen, K., & Moe, H. (2012). What we talk about when we talk about document analysis. In N. Just & M. Puppis (Eds.), *Trends in Communication policy Research: New Theories, Methods and Subjects* (pp. 159-173). Bristol: Intellect.

Kihn, E.M. (2015, 23 oktober). *Sailing on legal offer streams* [blogpost]. Geraadpleegd op 19 maart, 2018 via <http://www.europa-distribution.org/sailing-on-legal-offer-seas/>

Lang, B. (2017, 21 maart). *Studios Flirt With Offering Movies Early in Home for \$30 (EXCLUSIVE)* [webartikel]. Geraadpleegd op 2 juli, 2018 via <https://variety.com/2017/film/news/studios-premium-vod-early-1202013205/>

Lecluyse, W. (2017, september 21). Door deze drastische maatregel is illegaal downloaden in Duitsland bijna uitgeroeid. *De Standaard*. Geraadpleegd 21 februari, 2018 via http://www.standaard.be/cnt/dmf20170921_03085527

Leeuw, F., & Leeuw, B. (2012). 'Living-in'-the-web, digitaal beleid en evaluatieonderzoek; over wat er zo'n beetje is en wat (veel) beter kan. *BeleidsonderzoekOnline, 2012*(oktober-december), pp. 3. Geraadpleegd op 14 juni, 2018 via <http://www.beleidsonderzoekonline.nl/tijdschrift/bs0/2012/11/BELEIDSONDERZOEK-D-12-00024.pdf>

Leeuw, B. (2017). *Punish, Seduce or Persuade. An Empirical Assessment of Anti-piracy Interventions*. The Hague: Eleven International Publishing.

Lemercier, F. (2017, 12 oktober). *Xavier Rigault, Producer: "A threat to the French film industry"* [interview]. Geraadpleegd op 12 december, 2017 via <http://cineuropa.org/en/interview/339011/>

Li, M. (2009). The Pirate Party and the Pirate Bay: How the Pirate Bay Influences Sweden and International Copyright Relations. *Pace International Law Review, 21*(1), 281-307.

- Lobato, R. (2009). *Subcinema. Mapping informal film distribution*. PhD thesis School of Culture and Communication. Melbourne: University of Melbourne.
- Lobato, R., & Thomas, J. (2012). The Business of Anti-Piracy: New Zones of Enterprise in the Copyright Wars. *International Journal of Communication*, 6(2012), 606-625.
- Lowe, G.F., Endelvoid Berg, C., & Nissen, C.S. (2011). Size Matters for TV Broadcasting Policy, In G.F. Lowe & C.S. Nissen (Eds.), *Small Among Giants. Television Broadcasting in Smaller Countries* (pp. 21-42). Göteborg: Nordicom.
- Lunt, P., & Livingstone, S. (2012). *Media regulation: Governance and the interests of citizens and consumers*. Londen: SAGE Publications Ltd.
- Mason, M. (2008). *The Pirate's Dilemma. How Youth Culture Is Reinventing Capitalism*. New York: Free Press.
- Matos, M.G., Ferreira, P., & Smith M.D. (2017). The Effect of Video-on-Demand on Piracy: Evidence From a Household Level Randomized Experiment. *Management Science*, pp. 62. Geraadpleegd op 8 april, 2018 via <https://pubsonline.informs.org/doi/abs/10.1287/mnsc.2017.2875>
- McPherson, J. (s.d.). *Digital Rights of Audiovisual Makers US & EU* [policy text analysis]. Geraadpleegd op 9 april, 2018 via <http://www.cementco.us/digital-rights-of-audiovisual-makers-us-eu/>
- Meers, P. (2004). Look who's watching! Een blik op onderzoek naar filmpublieken. In N. Carpentier & C. Pauwels, & O. Van Oost (Eds.), *Het on(be)grijpbare publiek. Een communicatiewetenschappelijke verkenning van het publiek* (pp. 145-175). Brussel: VUBPRESS.
- Mene, A. (2010, 14 juli). *Piracy and illegal file-sharing: UK and US legal and commercial responses* [webpagina]. Geraadpleegd op 11 maart, 2018 via [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/1-502-7956?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1&comp=pluk](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/1-502-7956?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1&comp=pluk)
- Mens, R. (2017, 18 mei). *Brussel rekent af met geoblocking streams* [webartikel]. Geraadpleegd op 1 juli, 2018 via <https://www.onemorething.nl/2017/05/brussel-geoblocking-streams/>
- Meuser, M., & Nagel, U. (2009). The Expert Interview and Changes in Knowledge Production. In A. Bogner, B. Littig & W. Menz (Eds.), *Interviewing Experts* (pp. 17-43). UK: Palgrave Macmillan.
- Mollen, J. (2015, 9 december). *Oprichter The Pirate Bay: "We hebben de strijd om het internet verloren"* [interview]. Geraadpleegd op 9 november, 2017 via

<https://motherboard.vice.com/nl/article/4xnqwg/oprichter-pirate-bay-we-hebben-de-strijd-om-het-internet-verloren>

Mortelmans, D. (2013). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Leuven: Acco.

MUSO (2018, 21 maart). *Global piracy increases throughout 2017, MUSO reveals* [webartikel]. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via <https://www.muso.com/magazine/global-piracy-increases-throughout-2017-muso-reveals/>

OECD (2017). *The economic impact of counterfeiting and piracy* [Executive Summary]. Geraadpleegd op 20 maart, 2018 via <https://www.oecd.org/sti/38707619.pdf>

Olsberg, J. (2012, juni). *Building sustainable film businesses: the challenges for industry and government* [onderzoeksrapport]. Geraadpleegd op 26 november, 2017 via <http://www.filminstitutet.se/globalassets/2.-fa-kunskap-om-film/analys-och-statistik/publications/other-publications/building-sustainable-film-businesses---the-challenges-for-industry.pdf>

Ouellette, L. (2018, 17 februari). *Outlook: Piracy Data and its application in film production and distribution* [verslag]. Geraadpleegd op 10 maart 2018 via <https://medium.com/filmtechoffice/outlook-piracy-data-and-its-application-in-film-production-and-distribution-544d971fc56f>

Papathanassopoulos, S., & Negrine, R. (2011). *European Media: Structures, Policies and Identity*. Cambridge: Polity Press.

Parkes, M. (2012). Making plans for Nigel: The Industry Trust and film piracy management in the United Kingdom. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 19 (1), 25-43.

Pesce, M. (2005). *Piracy is Good. New models for the Distribution of Television Programming* [publicatie college]. Geraadpleegd op 28 november, 2017 via <http://hyperreal.org/~mpesce/piracyisgood.pdf>

Peukert, C., Claussen, J., & Kretschmer, T. (2017). Piracy and box office movie revenues: Evidence from Megaupload, *International Journal of Industrial Organization*, 52(2017), 188-215.

Pisuke, H. (2014, 8 september). *Some Issues Concerning Audiovisual Piracy in New European Union Member States* [conferentietekst]. Geraadpleegd op 14 maart, 2018 via <http://archives.cerium.ca/Some-Issues-Concerning-Audiovisual>

Ponte, L.M. (2008). Coming Attractions: Opportunities and Challenges in Thwarting Global Movie Piracy. *American Business Law Journal*, 45(2), 331-369.

Price, R. (2015, 17 april). *Netflix has an ingenious, piracy-combating way to set its international pricing* [webartikel]. Geraadpleegd op 1 juli, 2018 via

<http://uk.businessinsider.com/netflix-piracy-international-pricing-streaming-earnings-2015-4?international=true&r=UK&IR=T>

Puppis, M. (2009). Introduction: Media Regulation in Small States. *The International Communication Gazette*, 7(1-2), 7-17.

Puppis, M., d'Haenens, L., Steinmaurer, T., & Künzler, M. (2009). The European and Global Dimension: Taking Small Media Systems Research to the Next Level. *International Communication Gazette*, 71(1-2), 105-112.

Raats, T., Evens, E., & Pauwels, C. (2015). *Towards sustainable financing models for television productions? Challenges for audiovisual policy support in small media markets*. Proceedings of the 30th European Communications Policy Research Conference (EuroCPR). March 23-24, 2015, Brussels, Belgium

Raats, T., Evens, T., & Ruelens, S. (2016). Challenges for sustaining local audio-visual ecosystems: Analysis of financing and production of domestic TV fiction in small media markets. *Journal of Popular Television*, 4(1), 129-147.

Raats, T., Evens, T., Braet, O., Ruelens, S., & Schooneknaep, I. (2014, 2 juni). *Duurzame financieringsmodellen voor Vlaamse televisiefictie. Een onderzoek in opdracht van het Kabinet Media en het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media* [onderzoeksrapport].

Geraadpleegd op 6 juli, 2018 via

https://www.vaf.be/sites/vaf/files/kennisopbouw/duurzame_financieringsmodellen_voor_vlaamse_televisiefictie_jun_2014.pdf

Riekkinen, J. (2018). Piracy versus Netflix: Subscription Video on Demand Dissatisfaction as an Antecedent of Piracy. *Proceedings of the 51st Hawaii International Conference on System Sciences*, 3558-3567. Geraadpleegd op 9 juni, 2018 via

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/56822/hicss2018paper0451.pdf?sequence=1>

RTL Nieuws (2017, 21 december). *Dutch Filmworks stuurt illegale downloaders rekening van 150 euro* [nieuwsartikel]. Geraadpleegd op 14 juni, 2018 via

<https://www.rtlnieuws.nl/technieuws/dutch-filmworks-stuurt-illegale-downloaders-rekening-van-150-euro>

Scarpa, V. (2017, 31 oktober). *Christine Eloy, Laurent Dutoit, Stefano Massenzi – Europa Distribution* [verslag panelgesprek]. Geraadpleegd op 9 april, 2018 via

<http://cineuropa.org/it.aspx?t=interview&l=en&did=341982>

Searle, N. (2017). *Business Models, Intellectual Property and the Creative Industries: A Meta-analysis* [working paper]. Geraadpleegd op 30 juni, 2018 via

<https://www.create.ac.uk/publications/business-models-intellectual-property-and-the-creative-industries-a-meta-analysis/>

Sokol, K. (2017, 21 september). *Illegale downloadsites moeten sneller offline gehaald worden* [artikel VRT NWS]. Geraadpleegd 9 maart 2018, van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2017/09/21/illegaal-downloaden-wordt-strenger-aangepakt/>

Strangelove, M. (2005). *The empire of mind: digital piracy and the anti-capitalist movement*. Toronto: University of Toronto Press.

_____ (2015). *Post-TV: Piracy, Cord-Cutting, and the Future of Television*. Toronto: University of Toronto Press.

Svedsen, E.K. (2011). From Sovereignty to Liberalisation. Media Policy in Small European Countries, In G.F. Lowe & C.S. Nissen (Eds.), *Small Among Giants. Television Broadcasting in Smaller Countries* (pp. 131-162). Göteborg: Nordicom.

Svensson, M, & Larsson, S. (2012). Intellectual Property Law Compliance in Europe: Illegal File Sharing and the Role of Social Norms. *New Media & Society*, 14(7), 1147-1163.

Synodinou, T.E. (2015). Intermediaries' liability for online copyright infringement in the EU: Evolutions and confusions. *Computer Law & Security Review*, 31(1), 57-67.

The Pirate Bay Away From Keyboard (2013, 8 februari). *TPB AFK: The Pirate Bay Away From Keyboard* [documentaire]. Geraadpleegd op 7 november, 2017 via https://www.youtube.com/watch?v=eTOKXCEwo_8

Tuffin, S. (2016, 2 juni). *Illegaal downloaden dwingt Lumière tot nieuwe koers* [webartikel]. Geraadpleegd op 4 maart, 2018 via <https://vertigoweb.be/illegaal-downloaden-dwingt-lumiere-tot-nieuwe-koers/>

Ubermulhin, Y. (2016, 22 november). *The fight against piracy: Lessons to be learned from Germany?* [webartikel]. Geraadpleegd op 20 maart, 2018 via <https://en.unifrance.org/news/14762/the-fight-against-piracy-lessons-to-be-learned-from-germany>

Van Rompuy, A. (2018, 30 januari). *Piraterij pak je aan bij de aanbieders, niet de gebruikers* [webartikel]. Geraadpleegd op 10 maart, 2018 via <https://tandemtech.be/piraterij-pak-je-aan-bij-de-aanbieders-niet-de-gebruikers-5a21e48ccd31>

Vandecasteele, S. (2016, 2 juni). Lumière bouwt filmdistributie in Benelux af. *De Tijd*. Geraadpleegd op 3 maart, 2018 via <https://www.tijd.be/content/tijd/nl/mme-articles/97/73/44/9773447>

Varberckmoes, Y. (2017, 31 januari). Nieuw platform van filmsector wijst de weg naar legale films en series. *De Morgen*. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via <https://www.demorgen.be/nieuws/nieuw-platform-van-filmsector-wijst-de-weg-naar-legale-films-en-series-bf55bc43/>

Verlaan, D. (2017, 7 december). *Dutch Filmworks mag illegale downloaders opsporen* [webartikel]. Geraadpleegd op 10 maart, 2018 via <https://www.rtlz.nl/tech/dutch-filmworks-mag-illegale-downloaders-opsporen>

Vertigo (2018, 23 januari). *Belgische filmsector neemt illegale downloaders beet* [webpagina]. Geraadpleegd op 3 maart, 2018 via <http://vertigoweb.be/belgische-filmsector-neemt-illegale-downloaders-beet/>

Vlaams Audiovisueel Fonds (2018a, 26 april). *VAF/FILMFONDS Jaarverslag 2017* [Jaarverslag]. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via https://www.vaf.be/sites/vaf/files/jaarverslagen/vaf_filmfonds_2017_jaarverslag.pdf

____ (2018b, 19 mei). *Lukas Dhont wint Caméra d'Or met Girl in Cannes* [webartikel]. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via <https://www.vaf.be/nieuws/lukas-dhont-wint-camera-dor-met-girl-cannes>

____ (2018c, 20 juni). *Lynn Van Royen wint voor Beau Séjour in Monte-Carlo* [webartikel]. Geraadpleegd op 7 juli, 2018 via <https://www.vaf.be/nieuws/lynn-van-royen-wint-voor-beau-sejour-monte-carlo>

Yar, M. (2005). The global 'epidemic' of movie 'piracy': crime-wave or social construction?, *Media, Culture & Society*, 27(5), 677-696.

Zie bijhorend digitaal document via Pointcarré

1. Ondertekende *informed consent forms*
2. Topiclijst
3. Transcripties